

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

**Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666**

De Baptismo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](#)

cooperantibus causis secundis, id peragendum, atque superaddendum relinquitur per cooperationem ipsarum, ne perperam acceperint à Deo virtutem eatenus ipsi cooperandi, atque manifestandi virtutem diuinam non solum, vt agat per se ipsam, sed etiam vt communicet aliis virtutem agendi, sibique cooperandi. Hinc sit, vt sacramenta sint undeque perfecta quoad substantiam, & essentiam suam ex vi solius diuinæ operationis secundum se, nec quidquam eatenus utiliter efficere possit humana institutio, aut virtus aliqua actiuæ creata. Quia sacramenta eatenus respi- ciant solam virtutem diuinam, nec sunt capacia cooperationis humanae, vt superius dictum est. Cæterum ornatus alij, & circumstantiae accidentales non prætergrediuntur limites virtutis, & institutionis humanae, idéoque eorum ordinatio, ac institutio reliqua est institutioni, & dispositioni Ecclesiæ, vti præmissum est, ex Augustino, atque ex clara insinuatione Apostoli art. 3.

Ad 2. Non solum non sufficit ad rationem sacramenti vis peculiaris excitandi devotionem modo superius explicato, sed neque sufficeret ad eandem vis inducendi ex opere operato auxilia gratiæ actualis congruentia fini vniuersu[m]que sacramenti, prout nonnulli alij contendunt. Quia ad rationem sacramenti requiritur significatio practica gratiæ habituialis, atque sanctitatis simpliciter talis, quam significacionem nullus vñquam Doctor Catholicus prædictis ritibus attribuit.

Ad 3. Effectus à nobis attributus ritibus sacramentalibus non habet rationem dispositionis respectu effectus, quem conferunt sacramenta secundum se ex opere operato, sed solum iuuat, vt idem effectus utilius percipiatur majorique cum sensu deuotionis, & consolationis spiritualis, sine qua, & cum qua maiori utilitate, ac deuotione perinde subsistere absolute potest effectus sacramenti secundum se, sicut ipsum sacramentum perinde potest absolute subsistere cum, & sine prædictis ritibus. Atque in hoc præcisè consistit, & non in eo, quod intendit obiectio correspondientia eiusmodi causarum, & effectuum.

Finis Questionum de Sacramentis in genere.

INCIPIVNT QVÆSTIONES de Sacramento Baptismi.

Q V A E S T I O XXXVII.

Vtrum Baptismus sit Sacramentum remissum omnium præcedentium peccatorum?

VIDE TVR non rectè definiti Baptismus hoc modo. 1. Quia ritum baptizandi usurpat nunc Ecclesia ad eum modum, quo eadem olim usurpabant multipliciter Hebrei per ablutiones illas suas ceremoniales, qua ab Apostolo vocantur Baptismata. 9. ad Hebr. 10. Baptismata autem, seu ablutiones illæ Hebraeorum non erant vera sacramenta. Certè non erant sacramenta remissiva peccatorum, vt liquet ex dictis supra quæst. 20. Ergo neque ritus ablutionis, quo nunc vitetur Ecclesia, sub eodem baptismi nomine, habet veram rationem sacramenti remissivi peccatorum.

2. Non est præstantior, ac efficacior Baptismus, quo baptizantur cæteri post Christum Dominum, quam quo ipse Dominus Iesus Christus Matth. 3. 16. perhibetur baptizatus in Iordanè à Ioanne Baptista;

quandoquidem decet, quæ pertinent immediatè ad Christum Dominum, omnia præminere potius iis, quæ pertinent ad reliquos homines, sicut ipse præminet reliquis hominibus tanquam *Primogenitus omnis Creaturae*, & tanquam *Caput corporis Ecclesie*, atque utrobique hoc titulo, in *omnibus primatum tenens*, vt dicitur 1. ad Colos. à vers. 15. Baptismus autem Ioannis, quo baptizatus est Christus, non fuit verum sacramentum collatiuum gratiæ, & remissum peccatorum vt protestatur ipse Baptista, Matth. 3. 11.

3. Baptismus habet aliud effectum præter remissionem peccatorum, cumque separabilem mutuò ab eadem remissione, nempe charakterem, qui, & potest conferri sine remissione peccatorum, vt accidit in baptizatis carentibus dispositione sufficienti ad iustificationem; & sine quo vicissim potest conferri ipsa peccatorum remissio, vt accidit in nondum baptizatis, & nihilominus iustificatis per contritionem, vel martyrium. Ergo nec explicitè, nec implicitè exponitur, per vim remissum peccatorum, conceptus adæquatius, ac ultimum discretius baptismi. Accedit remissionem peccatorum esse communem baptismi, cum pœnitentia; atque conceptum quidditatum rei, non satis manifestari per ea, quæ sunt communia cum aliis.

4. Fieri potuit, vt institueretur à Deo sacramentum remissum omnium præcedentium peccatorum, constans materia, & forma diversa speciei à materia, & forma, quibus constat noster baptismus, quodque proinde differret specie ab hoc sacramento baptismi. Non igitur innoteat satis ratio specifica ultima baptismi, per vim eam remissum peccatorum.

5. Eadem ratione, qua absurdum merito reputatur mutare significaciones vocum communiter receptas, absurdum itidem est, mutare definitiones rerum, communiter receptas. Vtrime enim suboritur idem confusione inconveniens, vt aliud loquens, aliud intelligat audiens, sub iisdem vocibus. Differat autem plurimum definitio proposita, à definitionibus baptismi communiter receptis. Quia à Mag. distinet; initio, & à D. Thom. quæst. 66. art. 1. & à plerisque aliis definitur: *Ablatio corporis exterior, facta sub prescripta forma verborum*, ab Hugone de S. Victore lib. 1. de sacr. parte 6. cap. 2. & à nonnullis aliis dicitur: *Aqua diluenda criminibus sanctificata per verbum Dei* à Suarez in comment. dicti art. 1. & ab aliis nuncipatur: *Sacramentum regenerationis*, seu sacramentum ad spirituali generationem fidelium institutum: In ecclesiis P. V. traditum continens in se indissimilias istas definitiones, dicitur enim baptismus esse sacramentum regenerationis per lanaçrum aquæ in verbo vite. Apud Damascenum lib. 4. de fide cap. 10 ad med. Baptismus est, regeneratio, & signum, & custodia, & illuminatio. Denique D. Dionylius tripliciter exponit baptismum c. 2. Eccles. Hieron. sub initium, relativè nimirum tum ad alia sacramenta, tum ad finem vita spiritualis, qui est beatitudine, tum ad initium eiusdem vite, quod est prima iustificatio, dicit enim primo: Baptismum esse quoddam principium sanctissimorum mandatorum sacre actionis ad eorum susceptiūm opportunitatem formans nostros animales habitus: Deinde ad supercelestis quietis Anagogem, nostrum iter facere; Demum, esse sacra, & diuinissima nostra regenerationis traditionem. Quos exponendi modos imitantur plures alij Patres apud Suarez nuper indicatum, maximè vero Basilius, Gregorius, tum Nisenus, tum Nazianzenus, & Augustinus, nec non Tertullianus, qui scripsere ex professio de hoc sacramento. Oportet igitur uti potius aliqua ex istiusmodi expositionibus antiqua, & sacra approbatione communis, quam nouam aliam inducere ab illis dissidentem.

6. In omni immutatione præminet terminus ad quem,

quem, termino à quo atque principium mutationis specificatur solum ab eodem termino ad quem. In mutatione autem, quæ sit per baptismum, terminus à quo est peccatum, quod remouetur per remissionem, & terminus ad quem, est gratia, quæ inducit per infusionem Spiritus sancti. Ergo specifica, & quidditatiua ratio baptismi, exponenda potius est affirmatiæ, per vim inductiæ gratiæ ut sit in plerisque ex definitionibus modo propositus, quam negatiæ per remissionem, seu remotionem peccati.

Art. 1. Responderur. Tametsi omnia sacramenta instituta sint occasione peccati originalis, nec instituenda fuissent secluso eo peccato, vt dictum est supra in communi quæst. 11. art. 3. institutio nihilominus baptismi, speciali ratione facta est dependenter ab eodem peccato. Est enim remedium directè, & principaliter ordinatum ad sanandum vulnus illud vniuersale generis humani, vt infra dicetur. Nempe veniente Filio hominis, codemque Filio Dei querere, & salvum facere quod perierat, vt dicitur Luca 19. 10. atque in hunc principaliter finem assumente naturam humanam cum mortalitatis defectibus, vt genus humanum sanaret, à contagione peccati originalis, vt dictum est quæst. 14. de Incarnat. conueniens profecto fuit, vt adhiberet instrumentum sensibile per quod applicaret immediatè efficaciam suorum moritorum, & pretium sanguinis sui, pro nobis effusum, atque aboleret peccatum ipsum originale, pro cuius abolitione expensæ illæ tot, ac tantæ factæ sunt. Sic enim modus adhibendi remedij congruit modo, quo inflictum fuit tantum illud malum, & utrobique accommodata est tum astutia malignitatis diabolice, tum sapientia benignitatis Diuinæ, conditioni humanae naturæ, dependentis a sensibilibus quoad intelligibiliū percepcionem, ac prosecutionem. Quapropter sicut Dæmon proposito obiecto sensibili tenui quidem ex se, sed prævalido ex adiuncta fallaciter magnifica promissione similitudinis cum Deo, induxit primos homines in interitum peccati, codemque peccato infect posteritatem eorum totam atque omnes homines spoliauit filiatione Dei in quam Deus ipse eos generat per gratiam, dum primitus eodem conderet secundum naturam. Ita mediator Dei, & hominum Iesus Christus, usus instrumento sensibili, vili quidem ex se, sed secundo filiationis diuinæ ex voluntate, & promissione Dei, restituit homines in pristinam dignitatem, & regenerat in filios Dei, abolido illo peccato per gratiam adoptionis. Quia verò hæc gratia est æqualiter incompossibilis cum omni peccato lethali delet, simul cum originali omnia alia quæcumque peccata lethalia, illi antecedenter superaddita. Vnde fit hac etiam ex parte, vt ubi abundavit peccatum superabundat & gratia ex Rom. 5. 20. quatenus iudicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in iustificationem, vt dicitur ibidem vers. 16. Eiusmodi autem instrumentum est baptismus. Qui proinde rectè definitur: *Sacramentum remissum omnium precedentium peccatorum.*

Art. 2. Et quidem baptismum esse unum ex septem sacramentis Ecclesiæ, idque primum, & ianuam ad reliqua sacramenta; sicut peccatum originale, cui principaliter medetur, est primum peccatum, & origo caeterorum omnium peccatorum, constat ex quæst. 34. & 35. & apparebit magis ex testimonio scripturæ, & Conciliorum, quæ producentur in cursu. Quia propter ratio sacramenti rectè ponitur in definitio-ne, loco generis. Superadditur autem vis remissiva omnium precedentium peccatorum tanquam ratio differentialis, & specifica ultima. Quia licet sacramentum quoque penitentia sit remissum peccatorum, differt nihilominus quoad hoc ipsum à baptismo, dupli ratione. Primo nimis, ac præcipue,

quia per baptismum remittuntur omnia, omnino, & qualiacunque peccata, tum personalia, tum originale, precedentia susceptionem eius; ~~qui~~ per penitentiam sola remittantur peccata personalia, eaque commissa post baptismum. Deinde, quia baptismus, liberat, ex opere operato à peccato, non solum quoad culpam, sed etiam quoad totam eorum penitentiam, qua post vitam præsentem soluenda alioquin fuisset, atque adeo remittit peccata, perfectissimo modo, & absque ultra restrictione remissionis. Quod sacramento penitentia nequam conuenit, vt infra dicetur, cum exponentur effectus eius. Manifestius autem est, per eandem vim remissum peccatorum differte baptismum à reliquis quinque sacramentis, utpote minus efficacibus ad remittenda peccata, quam sit sacramentum penitentie. Sufficienter igitur innoscit quiditas, & adequatus conceptus essentialis, ac differentialis baptismi, per ea duo prædicta posita in definitione.

Art. 3. Suffragatur eidem definitioni non parum D. Petrus act. 2. 38. exponens baptismum primò negotiū, per remissionem, ac remissionem peccatorum, & deinde positivè, per infusionem Spiritus sancti, & gratiæ, dum dicit: *Baptizatur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrum; & accipietis donum Spiritus sancti.* Posita autem à nobis est, in definitione, sola prior pars expositionis Apostoli, quæ præminent apud ipsum, omissoque est posterior pars, quæ est conuertibilis cum priori & adiungitur ab Apostolo, tanquam quid consequens ad ipsam. Quia in definitionibus scientificis ac methodicis solus ponitur conceptus primarius, nec exprimuntur cætera predicata, quæ consequuntur ad illum, vt fit opportune, & utiliter in concione ad populum, qualem ibi instituit Apostolus. Ne videlicet definitiones, quæ debent esse, quam breuissimæ evadant nimis prolixæ, atque comatae, vt exprobret Sotus Scoto, & Gabrieli circa definitiones, quas tradunt de hoc ipso sacramento, nolentes subintelligere secundaria prædicata eius sub primariis, sed omnia minutim exprimere, quæ illi conueniunt re ipsa. Commendatur rursus nostra definiendi ratio, quia congruit præ ceteris, nomini rei definitæ, quo ea significatur communiter ex imitatione locutionis Christi Domini Matth. 2. 19. *Docete omnes gentes, baptizantes eos.* Baptismus enim, & baptizare perinde est, atque ablucere, & abluere, quibus deterio sordium, vel vnicæ, vel certè præcipue, & expressè significatur. Vnde symbolica earundem vocum in prælenti significatio, remissionem, & deletionem peccatorum potissimum exprimit. Definitionis autem virtus, & laus in hoc sita est, vt ad eundem conceptum distinctius exprimendum inferuiat, quem obscurius suggerit nomen definiti.

Art. 4. Accedit istud sacramentum instituendum minime fuisse, vt initio notatum est, propter infusionem gratiæ secundum se præcisè, atque institutum de facto fuisse propter infusionem eiusdem formaliter quatenus est remissiva peccatorum. Potissima autem definitionis, sicut, & demonstrationis species est, quæ nititur caula finali, utpote causarum omnium potissima, ac prima. Ergo inter prædicata discretiua huius sacramenti ab omnibus aliis, istud potissimum exprimendum fuit quod in peculiari virtute remissiva peccatorum, sicut est. Quia itidem de causa Cyrillus Hierosolymitanus imitatus Apostolicam nuper præmissum expositionem baptismi, in procœmio suarum Catecheseon, primum, ac præcipue exprimit prædicata eius negativa, quatenus exclusiva peccatorum, dicens: *Magnum est sane propositum hoc baptismina; captiuitatis liberatio, peccatorum remissio; mors peccati anima, &c.* Quod caput est, in prædictionibus prophetis, per eundem

348 Liber X. De Sacramento Baptismi.

cundem istum conceptum negatiuum deletionis, ac remissionis peccatorum, indigitatur istud sacramentum, vt **Zach. 13.** Erit fons patens domini David in ablutionem peccatorum. **Exodus 29.** Effundam super vos aquam mundam, & mundabitini ab omnibus iniquinamentis vestris. Ex his igitur appetat propositam definitionem esse legitimam, & iustam, ceterisque definiendi formulis merito præferendam pro instituto scholæ, ac methodo scientifica, atque pro intentione constituentis.

Ad 1. Quæ gerebantur in veteri testamento, erant vmbra futurorum; atque in figura contigebant fidibus eius temporis, nec nisi analogicè conuenient cum iis, quæ substituit Christus Dominus in nostro testamento, vt dictum est supra quæst. 2, nec non 20. Qua propter antiquæ illæ ceremoniales ablutiones non iustificabant, sed tantum præsignabant vim veræ, proprièque iustificandi, quæ inest ablutioni corporali institute à Christo Domino. Qua de causa superaddita est, huic nostræ sacrae ablutioni forma verborum significans eleuationem eius ad supernaturem operationem mundationis animæ, inducibilem sola virtute diuina, ultra virtutem, & actiuitatem naturalem elementi, dum dicitur, istam ablutionem fieri *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.*

Ad 2. Christus Dominus non suscepit Baptismum ob indigentiam eius aliquam, sicut nos suscipimus, sed solum ad exemplum. Vnde non oportet baptismum Ioannis, ministratum Christo Domino, in quo non fuit peccatum, esse remissiuum peccatorum, sicut est remissiuus eorum, baptismus ab ipso Christo Domino institutus pro nobis, qui nascimur filij iræ. Quin imò sicut Christus Dominus venit in similitudine carnis peccati, & non item in carne peccati, ita etiam suscepit sacramentum assimilatiuum sacramenti, mundantis à peccatis, & non etiam verè mundatiuum ab illis. Istud discrimen baptismi Ioannis, quo ablatus est Christus Dominus, à baptismo Christi, quo nos abluimur, exponit idem Joannes apud Matt. 3. 11. *Ego quidem baptizo vos in aqua in penitentiam. Qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sunt digni calceamenta portare. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto, & igne, cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam.* Neque vero ad dignitatem, & præminentiam Christi pertinet, vt ipsi adhiberetur sacramentum tanta, aut maioris efficacitatis, & virtutis, atque adhibetur nobis; sed magis oppositum: sicut non ageretur conuenienter cum homine sano, si ei apponetur cibus, & potus eius virtutis, & efficacitatis medicinalis, cuius oportet esse cibum, & potum ægrotantis.

Art. 1. Ad 3. In definitione cuiusque rei, solum exprimitur prædicatum eius præcipuum, ad quod cetera eiusdem prædicata secundaria consequuntur ex natura rei, ideoque subintelliguntur implicitè illo explicitè posito. Eiusmodi autem est vis remissiuum omnium peccatorum, comparata cum virtute impriendi characterem. In primis enim illa vis longè præminet huic virtuti, nempe sicut præemptio gratia habitualis, per quam formaliter remittuntur peccata, ei qualitatibz quæ dicitur character. Deinde sacramentum remissiuum omnium peccatorum (inter quæ includitur præcipue peccatum originale, quod est fundamentum, & origo ceterorum peccatorum, adeoque est principaliter segregatum populi, & filiorum diaboli, à populo, & filiis Dei,) eo ipso est ex natura rei unitiuum, & aggregatum suscipiens illud, cum Ecclesia, & populo electo Dei, tanquam membra cum corpore suo. Conueniens porro est, vt qui unitur, & aggregatur populo, & multitudini hominum, utque adeo dissidenti ab omni alia multitudine, & populo, idque permanenter, ac invariabiliter, insigniatur signo

indelebiliter sibi inhærente, quale signum est character. Quia vero in ratione sacramenti, posita loco generis, includitur Deus, vt auctor specialis, prout appetat ex quæst. 1. & 10. atque Dei perfecta sunt opera utpote exequentis in omnibus, quod optimum, ac conuenientissimum est, & vera ratione melius occurrit, vt pluribus cum Augustino dictum est quæst. 28, de Deo, perspicitur plane, vim sacramentalē impressiuam characteris sufficienter subintelligi intellecta vi sacramentali deletiuia omnium indiscriminatim peccatorum præexistentium ante ipsum sacramentum.

Art. 2. Accedit characterem esse sacramentum simul, & rem sacramenti, vt dicitur communiter cum D. Thoma quæst 66. art. 1. Quia significat interiorem iustificationem, (que est res sacramenti tantum, utpote significata per sacramentum, & non ulterius significans aliud aliud,) simulque significatur per materiam, & formam exteriorē (quæ sunt sacramentum tantum, utpote significantes totum interiorem effectum, & non etiam significata aliquo alio signo) Materia autem, & forma exterior, qua sunt sacramentum tantum, cuius solius hic intenditur definitio, solam iustificationem directere, & explicitè significant, ut infra apparebit, & est in confesso apud omnes; characterem vero implicite solum, & virtualiter significant. Oportet porro definitionem sacramenti eo proportionaliter modo esse expressiuam ipsius, relationē ad suos effectus, quo idem sacramentum referatur ad eosdem effectus significandos. Igitur virtus impressiuā characteris non debuit exprimi seorsim in definitione, sed implicitè tantum subintelligi.

Art. 3. Neque vero id momenti cuiusquam est, quod de potentia Dei absoluta potuerit institui sacramentum remissiuum omnium peccatorum, & nihilominus non impressiuum characteris. Quia, quæ consequuntur ex natura rei ad aliud, sufficienter subintelliguntur eo expresso, dum nihil aliud superadditur, tametsi separari ab eodem miraculose possint. Quidam etiam de causa non exprimitur seorsim in definitionibus sacramentorum, vis perduciua ad gloriam, quæ consequitur ex natura rei ad gratiam; eademque est ratio de pluribus aliis eiusmodi effectibus, eadem de causa non expressis seorsim: Nempe miracula sufficienter intelliguntur exclusa, dum non includuntur expressæ, simul cum expressa significatio rei, quæ intrinsecè contradicit euangelio miraculo, eundemque excludit ex sua natura. Quapropter, si à Deo institueretur sacramentum remissiuum omnium peccatorum, simulque non impressiuum characteris; tunc vero oporteret notare seorsim in definitione hunc defectum, simul cum expressione eius boni, quo compensaretur defectus characteris iuxta dicta in quæst. illa 28. de Deo. Circa distinctionem demum baptismi à penitentia tangeretur in fine oblationis, nihil superaddere necesse est ultra ea, quæ dicta sunt ad questionem art. 2.

Ad 4. Idem ferè dicitur, quoad tertium, nempe nullam materiam, & formam sacramenti remissiuum omnium peccatorum esse possibilem, quæ si tam conueniens, ac ea est, quæ datur de facto; ideoque hanc determinatè materiam, & formam subintelligi, dum exprimitur ea ratio differentialis, simul cum ratiohe generica sacramenti, in qua includitur causalitas, & institutione Dei, qui semper adhibet in opere suo quidquid optimum, & congruentissimum est. Deinde sacramentum remissiuum omnium peccatorum, quod constaret aliis alterius speciei, re, aut verbis, solum materialiter differet à sacramento baptismi, quod datur de facto, non vero quoad significacionem practicam effectus interioris. Quæ practica significatio, est tota ratio formalis, ultima sacramen-

Quæst XXXVIII. Vtrum baptismus, &c 349

sacramenti, ut dicetur paulò post. In definitionibus autem rerum, tum artificialium, ut statua, & imaginis, tum significantium, & operantium ad placitum ut testamenti, & priuilegij, sola intenditur expressio rationis formalis, nec pensi habetur sub stratum materiale. Demum si cui, ob istud, & præcedens argumentum placeat dicere. Baptismus est sacramentum impressum characteris, & remissum omnium præcedentium peccatorum per ablutionem corporis sub præscripta forma verberum. Si quis inquam, ita, dicere contendat, sicut non omnino assentior, ita non multum repugno.

Ad 5. Omnes illæ definitiones, quatenus differunt à nostra, exponunt baptismum, vel per materiam, & formam, quasi physice, vel metaphysice, relatiæ ad effectus secundarios. Et quidem, quæ recurrunt ad effectus secundarios, quales sunt, quæ traduntur à Damasceno, nec non primo, & secundo loco à Dionysio descriptiones potius, quam definitiones censenda sunt. Munus siquidem definitionis est expōnere quidditatem, & primum conceptum rei, in quo cætera virtualiter & implicitè continentur, ut nuper dicebatur. Vnde noster exponendi mōdus non discrepat, ab illis Sanctis PP. quoad doctrinam, & obiectum significatum, sed quoad scopum, & intentionem, illi enim circumducendo voluere ponere ob oculos distinctè totam vim, & omnes coniunctum proprietates huius sacramenti quo abunde, & optimè satisficerent intentioni, ac instituto suo. Nofrā vero intentionis fuit, methodo scientifica intimare, quām breuissimè solam quidditatem secundum se, ex qua deinde cætera in progressu deducantur opportūnè. Iam definitiones, quæ constant expressione materiae, & formæ, manifestant formaliter, quod in sacramento se habet materialiter, & est quasi substratum, & non manifestat quod se habet formaliter in eodem sacramento, & est quasi forma eius. Nempe significatio, & vis causatiæ gratiæ, ac remissionis peccatorum perinde est in sacramentis, atque anima in homine, habetque rationem supremæ formæ, comparata cum rebus, & verbis. Oportet autem, ut præmineat in definitione ea ratio formalis, ut pote præstantior, ac nobilior, ideoque magis efficax ad eleuandum, augustiusque informandum animum sub primum conspectum maximorum, Dei beneficiorum, qualia sunt sacramenta, quatenus significativa, & operativa efficiunt supernaturalium. Optimo igitur consilio subintellecta sunt implicitè, materia, & forma exprimendo distinctè rationem formalem ultimam, atque supremam. Demum definitiones, quæ vtuntur conceptu regenerationis, cum cæteroqui optimæ sint, hunc nihilominus defectum patiuntur quod vtuntur metaphora, cui nullum in legitima definitione locum permittunt philosophus, aliquje definiendi magister.

Ad 6. Verum est in causis, & motibus, qui dantur per se in rerum natura, seu non dependenter ex suppositione aliqua accidentalí præminere terminum ad quem, eique primum locum, & in definiendo maiorem expressionem deberi. At in causis, & operationibus, quæ adhibentur ex suppositione mali, per accidens interiecti. Maior è conuerso habetur ratio termini à quo, & consequenter expressionem eius oportet esse præcipuam. Quia adhibens eiusmodi causam, & operationem, non fertur ad terminum ad quem, formaliter ratione sui secundum se, sed quatenus est exclusius termini à quo. Qua de causa Medici definire solent medicamenta relatiæ ad ægritudines, quibus opponuntur, & non relatiæ ad sanitatem, quæ inducunt. Dicendum autem est articulo 1. ad quæstionem, sacramenta omnia, maximè vero sacramen-

tum baptismi esse tales causas, talesque esse operatio-nes eorum.

Q V A S T I O XXXVIII.

Vtrum baptismus fuerit institutus à Christo Domino ante mortem ipsius?

VIdetur non ante, sed post mortem fuisse institutus. 1. Quia tunc institutus est baptismus quando aquæ superaddita est virtus inducendi effectus, quos inducit baptismus. Effectus autem baptizandi est aperire ianuam Regni Cœlorum ut infra dicetur quæstio. 47. Ianua autem Regni Cœlorum nemini patuit ante mortem, & resurrectionem Christi. Ergo nec baptismus institutus ante utramque fuit.

2. Initium baptismi, & finis Circumcisio fure- runt simul. Quia, cum primum vigere coepit nouum testamentum, cuius basis est baptismus, evanuit testamentum vetus quod nitiebatur circumcisione. Circumcisio autem profuit toto tempore ante passionem Christi, & tunc primum evanuit, cum Christus passus est. Ergo baptismus Christi, antequam ipse pateretur, nondum erat institutus.

3. Institutio baptizandi continet in se præceptum de eo suscipiendo. Quia baptismus ex sua natura est necessarius ad salutem necessitate medijs, atque haec necessitas continet in se necessitatem præcepti, ut dicetur infra quæstio. Præceptum autem de suscepione baptismi, impositum est post passionem Christi, ut habetur ex illo Matth. vlt. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos.* Ergo non ante præcessit institutio baptizandi.

4. Effectus non potest præcedere causam. Passio autem Christi est causa omnium nouæ legis sacramentorum, & præsertim baptismi, qui dicitur specialiter fluxisse è latere Christi, dum ex eo exiuit sanguis, & aqua. Qua ratione tenet, & probat hanc partem Tertull. de baptism. cap. 11. Præmisso enim, discipulos Christi, ante eius Passionem, non alio baptismo baptizasse, quam baptismo Ioannis: *Vipote subdit, nondum adimplēta gloria Domini, nec instructa efficacia lanaci per Passionem & Resurrectionem.* Quia nec mors nostra dissoluti posset, nisi Domini Passione, nec vita restituī sine resurrectione ipsius. Similiter Chrysost. Homil. 28. tradit baptismus non minus discipulorum Iesu, quam Ioannis fuisse spiritus expers, & probat ex illo Ioan. 7. 39. *Nondum enim erat Spiritus datus.* Quia Iesus nondum erat glorificatus. Idemque denique dicit S. Leo epist. 4. ad Episcopos Siciliæ cap. 2. & probat ex illo Rom. 6. *An ignoratis, quid quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizari sumus.*

5. Fieri non potuit, ut institueretur baptismus, antequam traderetur essentialis forma eius. Hac autem traditur est post Resurrectionem Christi, ut appareat ex prædictis Christi verbis apud Matthæum post resurrectionem eius. *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.*

Att. 1. Respondet Christum Dominum instituisse ante Passionem suam, verum baptismi sacramentum, collatum gratiæ, & remissionis peccatorum ex duobus manifestè consequitur; quorum alterum est omnino certum, alterum vero efficacissime conprobatur. Primum illud est, Christum baptizasse aliquos, ante passionem suam. Quod habetur clare ex Ioan. 3. 22. *Post hec venit Iesus & Discipuli eius in Iudeam terram, & ibi demorabatur cum eis, & baptizabat:* Alterum vero est, nec Christum per

R. P. de Espanza Curs. Theol. Tom. II.

Gg sc,

350 Liber X. De Sacramento Baptismi.

se, nec Discipulos eius vlos fuisse baptismo Ioannis experti gratiae, sed verò ipsius Christi baptismo, collatiuo gratiae, & remissionis peccatorum. Quod efficacissimè comprobant prædictiones illa due ipsius Baptista: *Hic est, qui baptizat in Spiritu sancto.* Ioann. 1.33. *Ego baptizo vos in aqua, qui post me venturus es, fortior me es, ipse vos baptizabit in Spiritu sancto;* Matth. 3.11. Quod profecto non recte diceretur, si Christus Dominus, & eius Discipuli perrexissent, & ipsi baptizare baptismu eiusdem Baptista egeno Spiritus, & gratiae; Nec iure tributus Christo fuissest vincere, tanquam characteristicus ipsius baptisimus in Spiritu sancto, idest fecundus gratiae, si vlos promiscue fuissest baptismu ipsius Ioannis, qui contraponitur baptismu in Spiritu sancto. Quinimò fuissest Baptista audidores suos, dum impulsi prædictione, & prædicatione eius accessissent ad Christum baptizantem per se, vel per Discipulos suos, cum spe certa accipiendi Spiritum sanctum, & nihil re ipsa acciperent. Plenum proinde temeritate videtur tribuere Christo & eius Discipulis, vsum duplicitis baptismi, alterius egeni, & vacui, alterius fecundi gratiae, cum Ioannes indiget ipsum tanquam auctorem & collatorem solius baptismi in Spiritu sancto, & non tantum in aqua, in qua sola baptizabat ipse Ioannes.

Art. 2. Idem ex eo confirmatur efficaciter, quod Discipuli Ioannis studio æmulationis vehementer commoti sunt, auditio Christum baptizare, & multo plures ad eum accurrere, quam ad Ioannem vt appareat ex eodem cap. 3. Ioannis 25. vbi dicitur: *Facta est autem quæstio ex Discipulis Ioannis cum Iudeis, de Purificatione. Et venerunt ad Ioannem & dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti? ecce hic baptizat & omnes veniunt ad eum.* Nullus autem fuissest huic illorum æmulationi, & commotioni locus, nec vlla fuissest causa maioris ad Christum baptizantem confluxus hominum, si Christus, & eius Discipuli vni fuissent baptismu Ioannis, & non alio longè perfectiori. Quia discipuli Ioannis gaudere potius, & exultare debuissent, eo quod Christus approbarer, ac administraret baptismum magistrorum, & reliqua multitudine confluere magis debuissent ad Ioannem, quam ad Christum, si virtusque baptismus fuissest idem, aut baptismus Christi non fuissest præstantior, quam is, cuius author erat Ioannes, ad quem proinde cæteris paribus accurrerent omnes facilius. Multo verò illustrius appetet ex responsione Ioannis ad Discipulos suos, in baptismu Christi aliquid adfuisse sublimius, quod hominem Deum authorem, & administratorem eius deceret Respondet enim: *Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de Cœlo: Illum oportet crescere, me autem minni: Qui de Cœlo venit, super omnes est. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu eius.* Quæ quædam omnia non satis è re essent, si baptismu Christi, de quo erat expostulatio, seu admiratio Discipulorum Ioannis, non adfuissest virtus collativa gratiae deservit veniens, & propria eius, in cuius manu federat omnia Pater, quique erat maior Ioanne, & exaltandus cum diminutione eius.

Art. 3. Suadetur præterea eadem institutio baptismi ante passionem conjectura, qua vtitur Augustinus epist. 136. Quia credibile nequaquam est, Christum dedisse Apostolis sacramentum Eucharistie nondum initiari sacramento baptismi eosdemque factos esse sacerdotes cum facultate consecrandi corpus, & sanguinem suum, antequam fierent Christiani impresso sibi charactere baptismali. Constat autem Apostolos suscepisse eam consecrandi potestatem, ut definit Concilium Tridentinum in nocte cena, ante passionem Christi, eademque nocte admissiōs fuisse ad communionem sacramentalē. Hac pertinet ex mente

eiusdem Augustini epist. 108. illud Ioan. 13. 20. *Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lauet.* Vbi supponit Petrus iam Lotus, vtique per baptismum. Certè illud verbum magis præfert iustificationem per hoc sacramentum, quod est propriæ ablutiū, quam per vnum aliud medium. Accedit huic sententiae suffragari Augustinum ex professio locis modo indicatis, & fufus tractat 5. 13. & 15. in Ioannem. Cyrilum lib. 2. in Ioann. cap. 57. & Nazianzenum orat. 20. sub finem, aliosque communiter interpres ad locum indicatum Ioann. 3. suffragantur etiam eidem sententiae D. Thomas quæst. 66. articulo 2. & quæstio. 73. art. 5. ad 4. & reliqui communiter Theologi ibidem, quorum aliqui inurunt opposita sententiae censuras graues, de quibus tamen apud alios iudicium esto.

Art. 4. Porro quo præcisè tempore die, aut hora, institutus fuerit baptismus, omnino non constat, Mag. distinct. 3. D. Thoma dicta quæst. 66. art. 2. alijque Theologi frequenter putant institutum fuisse eo ipso temporis momento, quo Christus Dominus baptizatus est à Ioanne in Iordan, dicentibus Augustino serm. 36. de temp. Ambros. lib. 2. in Luc. cap. vi. Hieronym. in cap. 3. Matth. Beda lib. 1. in Luc. c. 10. Christum contactu suo aquas sanctificasse, secundal se ad regenerationem spiritualem, atque viam purgationis animarum eisdem contulisse. Ratio est, quia Christus Dominus vnu ipso sufficienter designavit materiam huius sacramenti, dum ipse baptizatus est in aqua. Forma verò designata itidem sufficienter est opere ipso, per expressionem trium personarum diuinarum. Dum filius baptizatur, Pater testimonium illi perhibet, & Spiritus sanctus allabitur super eum, in specie columbae. Verum hæc ratio non concludit. Quia realis interuentio trium personarum multum differt à verbis exprimentibus easdem personas. Différunt enim tanquam res significata, & eius signum. Sacramentum autem perficitur verbis significantibus, & non rebus significatis, ac proinde institutum est, designatione verborum, & non apparitione, seu quasi apparitione personarum. Nec minus differt voluntas instituendi materiam à voluntate vtendi re, quæ futura erat materia sacramenti, vt liquet ex dictis quæstio. 9. circa voluntatem qua instituitur sacramentum, iam Patres nuper memorati, hoc potius aliud intendere videntur, tunc indicatam, & quasi prænunciatam fuisse materiam & formam huius sacramenti, atque Baptismum Ioannis eo modo suscepit à Christo, fuisse velut arrham baptismi postea pro nobis instituendi, tempore opportuno, qualis de facto est. Tempus istud opportunum videtur non fuisse illud, pro quo baptizatus est Christus Dominus. Quia tunc nondum habebat discipulos, per quos baptizaret, aut quos baptizaret; neque præmisserat prædictionem suam, sicut præcepit postea Apostolis, vt prædicarent, ac deinde baptizarent, dicens: *Euntes docete omnes gentes baptizantes.* Tempus itaque opportunum crediderim cum Suarez, & aliis fuisse paucos intra menses post prædictum Christi baptismum, quando præmissa iam prædicatione sua, adiunxit sibi Discipulos, vt sic coalesceret cum fide Christi sacramentum simul baptismi, qui est sacramentum fidei, & tale nuncupatur à D. Thoma, & ab aliis communiter. Confirmatur, quia vnu baptismi Christi per Discipulos superius ponderatus, quem certè præiuit institutio, nec oportuit, vt præiret multo tempore, accidit paucos intra menses, postquam Christus baptizatus est, nempe antequam Ioannes Baptista coniceretur in carcere, vt apparet ex eodem loco superius ponderato, & verò Ioannes paucos post menses coniectus fuit in carcere.

Ad

Quæst XXXIX. Vtrum aqua element &c. 351

Ad 1. Baptismus, sicut est idem ante, & post Passionem Christi, ita semper habuit, & habet eandem vim apierendi ianuam Regni Cœlorum, atque inducendi in gloriam; post Resurrectionem gloriosem Christi. Vnde differentia solum materialis est, quod protinus, vel paulo post, posset, aut possit transmittere ad gloriam, quatenus administratus post Resurrectionem, & gloriam Christi, vel paulo prius.

Ad 2. Non oportuit circumcisionem tolli, cum primum institutus est baptismus pacis existentibus confictis eius rei; quod factum est ante Passionem Christi; sed cum Baptismus cœpit publicè & palam prædicari simul cum Euangeliō, quod factum est post Passionem.

Ad 3. Licet, quæ continentur in Decalogo, sint de iure naturæ, lex nihilominus de iisdem lata est à Deo per Moysem. Similiter ergo potuit Christus Dominus ferre legem de susceptione baptismi post passionem suam, tametsi institutio baptismi, quæ p̄iuit ante Passionem, contineret in se legem obli-
gantem ex natura rei ad vsum, & susceptionem eiusdem baptismi. De continentia vero ipsa talis legis in institutione, dicetur infra absolute in quæst.
50.

Ad 4. Passio Christi fuit causa meritoria institutionis Baptismi, & aliorum sacramentorum, merita autem Christi potuerunt inducere existentiam præriorum pro tempore antecedenti ad existentiam suam physicam, ut dictum est quæst.
41. de Incarnat, ad 1. Quod vero fluxus aquæ ex latere Christi præfiguraverit specialiter istud sacramentum, nihil probat circa prioritatem, aut posterioritatem institutionis eius. Abundè enim sufficit, quod ea præfiguratio antecellerit publicam, omnibusque communem prædicationem & vsum eiusdem sacramenti. Tertulliano denique, & Chrysostomo præponderant longo excessu Sancti PP. relati superius pro nostra sententia, multo vero magis textus Euangelicus usque adeò ad illam propensus, vt superius vsum est. Fundamento Tertulliani satisfit notatione mōdō præmissa de efficacia passionis, & meritorum Christi pro tempore antecedenti. Quod addit Chrysostomus de Spiritu nondum dato, ob Iesum nondum glorificatum, nihil concludit. Quia ibi sermo est de sola missione, & datione visibili Spiritus sancti, quæ facta est in die Pentecostes. Nec magis ad rem facit, quod dicit Apostolus, quoscumque baptizatos in Christo Iesu, in morte ipsius baptizatos esse. Id enim perinde est, atque vel baptizatos configurati morti Christi, quatenus consepiuntur eidem, vt dicit idem Apostolus, vel ex merito mortis Christi obtinere effectum baptismi. Quorum neutrum quidquam confert ad rem præsentem, vt pater ex dictis.

Ad 5. Christus Dominus non dicit in eo loco se tunc primum designare, ac instituere eam formam baptismi. Vnde potuit prius etiam esse in vī, ita ut tunc solum præcipere eiusdem forme applicatio ad omnes gentes, aliqui tamen putant, propter illud testimonium, aliam formam institutam fuisse pro tempore antecedenti passionem.

Quod quidem est falsum. Dicendum tamen potius esset, quam institutionem baptismi non fuisse anteriorem Passione. Verum de hoc redibit sermo
quæst.
40.
**

Q V A E S T I O XXXIX.

Vtrum aqua elementaris sit materia remota baptismi?

Videretur non esse. 1. Quid Match. 3. 11. dicitur: Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igne. Ergo ignis potius, quam aqua dicenda est materia huius sacramenti. Confirmatur quia à Dionysio, & Damasceno locis indicatis q. præcedenti in 2. arg. tribuitur huic sacramento vis illuminativa, quæ est propria ignis.

2. In multis scripturæ locis accipitur aqua metaphorice pro gratia, v. Ezech. 36. 25. Effundam super vos aquam mundam, & Ioannis 4. 14. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei non sit in aeternum, sed aqua, quam ego dabo ei, sicut in eo fons aqua salientis in vitam aeternam, vbi ter repetitur significatio hæc metaphorica aquæ: simili igitur modo accipi metaphorice, & potest, & debet eadem aqua; dum agitur de baptismo, nec oppositum dici potest nisi voluntarie, & absque fundamento.

3. Quidquid habet vim abstergendi sordes corporis est æque idoneum ad symbolicam significacionem gratiæ mundantis à peccatis, & consequenter est materia æque idonea huius sacramenti, ut potè purè mundatiui, ac purgatiui animæ, vt dictum est supra. Sunt autem plura alia præter aquam elementarem, quæ habent vim mundandi Corpus, vt vinum, aquæ artificiales, & similia. Ergo aqua elementaris non est materia vñica, & præcise necessaria huius sacramenti.

4. Virtutem mundandi animam à peccatis non habet proxime, ac immediatè infusio gratiæ, sed gratia ipsa, id est gratia, & non infusio gratiæ est res huius sacramenti, vt communiter dicitur, & verè. Aqua autem correspontet gratiæ, & infusoriæ gratiæ, ablutio corporis per aquam, ac proinde aqua sola significat symbolicæ gratiam, & ablutio solam infusionem eiusdem gratiæ. Aqua igitur est materia proxima huius sacramenti, & non ablutio. Patet consequentia, quia materia proxima sacramenti est id solum, quod significat symbolicæ rem sacramenti, eique directè, ac formaliter correspontet, & non quod solum significat directè, ac immediatè aliquid præambulum ad rem sacramenti.

5. Aqua congelata, luttulenta, rosacea, lixiuum, & similia sunt vera aqua, & nihilominus non sunt materia sufficiens huius sacramenti. E conuerso aqua fluuiorum, & fontium, maximè vero aqua maris habet plurimum de admixtione terrestri, vt dicit Philos. I. 2. Meteor. cap. 3. & nihilominus est materia sufficiens huius sacramenti. Eandem materiam significauit aqua flues de latere Christi in Cruce, quam constat non fuisse aquam puram elementarem, cum in corpore mixto, quale erat corpus Christi, non dentur elementa in actu. Præterea pro baptismo solemniter celebrando solet aqua immisceri Chrisma, cuius mixtio extrahit aquam à proprietate, & puritate aquæ elementaris. Ergo aqua elementaris non est materia, aut sufficiens, aut necessaria huius sacramenti.

Art. 1. Respondetur. Aquam veram, & naturalem esse materiam necessariam sacramenti baptismi, constat ex Florentino in decreto Eugenij, & ex Tridentino session. 7. can. 2. expressè id definientibus. Idem aperte colligitur ex Ioannis 2. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in Regnum Dei. Ex Acto. 8. 3. 6. Ecce aqua, quis prohibet me baptizari? & infra vers. 38. Descenderunt eterque in aquam Philippus, & Eunuchus, & baptizauit eum. & ex cap. 10. 4. Nunquid aquam quis prohibere potest, vt

G g 2 non

non baptizentur hi? ex verbis denique Pauli ad Ephes. 5.8. Mundans eam lauacro aqua in verbo vita. Idem etiam præfert verbum ipsum, & nomen baptizandi, & baptismi, idest abluendi & ablutionis. Quia ablutio communiter peragitur aqua, eiusque usus intelligitur determinatè voce ablutionis, & abluendi absolute prolatæ, aliæque ablutiones, seu delibitationes corporis per alios liquores efferuntur communiter, ac naturaliter cum addito, ut abluere vino, abluere ad nitorem, ad sanitatem, & similia. Aqua igitur vera, & naturalis, (qua, & elementaris communiter dicitur,) est materia determinata huius sacramenti.

Art. 2. Et quidem est materia valde conueniens. Quia aqua est in primis, & præ ceteris necessaria, & secundaria ceterorum, quæ requiruntur ad generationem maximè viuentium, idèoque dicitur à nonnullis 1. Phys. rerum omnium principium. Deinde ratione suæ humiditatis, est maximè idonea ad lauandum, ac extergendum; sicut ratione suæ frigiditatis, est idonea ad refrigerandum nimium corporis calorem. Demum ratione suæ diaphaneitatis est maximè susceptiva luminis. Est igitur maximè idonea ad significandum gratiam baptismalem, per quam remittuntur omnia peccata, ut dictum est supra, idèoque mundatur anima ab omnibus suis maculis, & quia præcipue tollit peccatum originale, ex quo prouenit fomes peccati, & concupiscentia aduersens animam, hunc etiam fomitem præcipue mitigat, ac minuit; ac denum illuminat animam, quatenus baptismus est sacramentum fidei, quæ est lumen animæ. Præterea quia sacramentum baptismi est præ ceteris necessarium, ut infra dicetur, oportuit materiam eius esse maximè obuiam, & facillimè parabilem, atque aqua est eiusmodi materia.

Art. 3. Quia vero aqua, nisi applicetur corpori per actionem ablutiū, non potest ilius mundare, solamque proinde aptitudinem lauandi, ac extergendi habet ex se præcisè, quod vero actu lanet, ac extergat, prouenit ei proximè ex actione ablutiū, concluditur aquam secundum se esse materiam remotam huius sacramenti, atque materiam proximam esse actionem ablutiū. Quia sacramentum baptismi non confert animæ solum, ut mundari possit a peccatis, sed actualiter eam mundat, remittendo actualiter peccata. Vnde effectus baptismi non tam significatur per id, quod potest mundare corpus, quale est aqua, sed per id potius, quod actualiter illud mundat, quod est actio ablutiū. Igitur aqua est materia remota huius sacramenti; Actio vero ablutiū, & applicatiua aqua ad corpus, est materia proxima, quæ immediatè constituit sacramentum. Accedit baptismum esse unum ex iis sacramentis, quæ consistunt in usu, ut communiter dicitur, quatenus non permanent, sicut permanet sacramentum Eucharistiae, post quam perfecta sunt. Sacramentum autem eiusmodi quæ consistunt in usu, usu ipso, tanquam materia proxima, intrinsecè constituantur: Quod tamen non tollit, quin materia etiam cuius est usus, constituat itidem intrinsecè idem sacramentum, ut liquet ex dictis in communi quæst. 3. Quapropter aqua dicitur materia remota baptismi, non quia non constituit intrinsecè, ac essentialiter baptismum, tanquam pars substantialis ipsius, sed quia secundum se præcisè solum, habet aptitudinem, ut sit talis pars, utque taliter constituit; atque per actionem, deinde, & usum ministri baptizantis, seu per actionem ablutiū ultimo determinatur, ut id actualiter præstet.

Art. 4. Ablutio de qua dictum est esse materiam proximam, duo includit in suo conceptu, actionem ministri abluentis, & passionem, seu quasi passionem baptizati, seu abluti. Quæritur utra earum ad con-

ceptum & constitutionem sacramenti formaliter pertineat. Scotus sola actione, Soto sola passione, Rocardus, & alij magis communiter utraque constituent. Atque hæc tertia sententia videtur omnino tenenda cum Suarez, & alii in præsenti. Et quidem actionem ablutiū propterea exercitat à baptizante, pertinentem ad constitutionem intrinsecam sacramenti, constat in primis ex dictis supra in communi quæst. 6 art. maxime 5. circa eiusmodi actiones. Constat deinde, quia seclusa actione ablutiū ministri, non verificatur ut patet forma baptismi: Ego te baptizo. Quod autem requiritur ad verificationem formæ, requiritur utique, ut subsistat sacramentum, & sic requiratur immediatè ratione sui, & non tantum ratione alterius, quo solum pacto requiri potest actio ablutiū Ministri, cum cetera omnia existere possint absque ipsa; eo ipso pertinet ad constitutionem intrinsecam sacramenti, ut efficaciter comprobatum est quæst. illa 6. Non minus manifestum est passionem, seu quasi passionem, atque ablutionem passiuam esse partem intrinsecam huius sacramenti. Quia seclusa hac passione, seu ablutione passiuam non verificatur hominem ablui, aut ablutum esse. Quod autem ratione sui pertinet ad hoc verificandum, eo ipso pertinet ad constitutionem intrinsecam sacramenti consistentis essentialiter in ipso ablui, seu ablutum esse. Verum passio, seu ablutio passiuam, specialiter constituita baptismi non est modus de prædicamento passionis, ut notat, ac probat Suarez, sed consistit in applicatione, & contactu successu aquæ, respectu corporis baptizati. Aqua enim dicitur lauare corpus ratione solius eius applicationis, & contactus successu ad corpus, & non ratione aliquius alterius passionis prædicamentalis. Sola igitur eiusmodi applicatio, seu adhesion, & contactus aquæ, quod ad hoc punctum attinet, est pars intrinsecè constitutionis baptismi. Vnde est illud August. tractat. 80. In Ioannem. Quæ est ista tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluiat.

Art. 5. Applicatione ista aquæ ad corpus, seu mutuus utriusque contactus dupliciter fieri potest, nempe per immersionem corporis in aquam vel per aspergitionem aquæ supra corpus. Rursus utrilibet ex his potest esse, vel simplex vel multiplex, vel secundum totū corpus, vel secundum partem eius, eamque, vel magnam, vel parvam principalem, vel non principalem. Circa quæ certum primo est: omnino requiri immersionem, vel aspergitionem; ita ut vel corpus moueat in aqua, seu simul mota, seu manente immota, vel aqua moueat circa corpus tangendo ipsum successu, siue corpus simul moueat, siue maneat immotu. Quia aqua manens immota circa corpus itidem immotu, non dicitur lauare corpus, nec verè lauare potest. Quia de causa plenum aqua, non ex hoc præcisè dicitur lauari. Nec enim fieri potest, ut aqua lauet, & abstergat sortes corporis, quin eas deferat secum motu suo, vel easdem sibi hærentes non retineat, recedendo inde per motum suum, parte corporis maculata, seu sordida. Certum deinde est, nec immersionem determinatè requiri, nec aspergitionem, sed utramlibet sufficere. Quia utrilibet est a quæ sufficiens ad ablutionem, ut patet, atque quod sufficit, ad ablutionem, sufficit etenim ad conceptum baptismi, eadem ratione sufficit ad conceptum essentialiæ, & ad valorem absolutum huius sacramenti, non minus simplex, seu unica tantum, vel asperglio, vel immersio. Quia utrumque modo verificatur corpus ablui, & esse ablutum absolute. Certum præterea est, si tria immersio, aut asperglio ita peragatur ut ad singulas eiusmodi actiones successu enunciatur singula nomina personarum diuinarum, nec prius aboluatur forma verborum, quam exhibetur tertia actio ablutiua: non fore validum

Quæst XXXIX. Vtrum aqua element. &c. 353

validum baptismum deficiente aliqua ex prædictis tribus actionibus abliutiis; idque non directè ob defectum materiæ proxima sufficientis ex se, sed indirectè ex defectu formæ cuius ultima pars supponitur totaliter omitti in casu posito. Fuit porro mos antiquus satis frequens, ministrandi baptismum per trinam immersionem, ad maiorem expressionem Trinitatis personarum diuinarum, tum ob memoriam tridui, quo Christus mansit in sepulchro, pronunciando successiuè, & cum aliquo intervallo nomina personarum, singula adiungendo singulis immersionibus. Hinc effectum est ut obseruer Suarez cum Diuo Thoma, & aliis, non solum grauter olim putitos fuisse omittentes trinam immersionem, quæ hoc etiam tempore communiter, & laudabiliter obseruatur, sed etiam in aliquibus magnæ auctoritatis testimoniis indicari baptismum absque trina immersione fuisse nullum. Quia videlicet eo ipso supponebatur defuisse partem formæ; vel eriam, quia id hebat animo introducendo heres contradicentis mysterio Trinitatis. Certum denique est non esse necessarium ad valorem baptismi, vt abluitur totum corpus secundum omnes, & singulæ suas partes, sed sufficere, quod abluitur secundum partem aliquam, saltem si ea sit magna, aut præcipua. Hoc enim sufficit ex communi modo loquendi, vt quis absolute dicatur ablutus; idemque docet communis Ecclesiæ usus, atque traditio.

Art. 5. Quota verò pars corporis ablunda necessariò sit, vt baptismus sit validus, non est facilè definire sub conceptu metaphysico, seu quasi metaphysico. Quod ad prædictum attinet tria obseruanda sunt. Primum est caput esse præcipuum partem corporis humani, in qua videntur omnes sensus, adeoque modum tertiū, pro valore baptismi esse, per ablutionem capitū, quando non potest ablui totum corpus totaliter, vel non expedit, vt ita abluitur. Quia ab ea potissimum parte homo absolute denominatur ablutus. Alterum est, certum quoque moraliter esse, valere baptismum, si aqua contingat magnam aliquam aliam partem corporis, vt in pectori, aut scapulis. Quia hoc etiam sufficit ex communi modo loquendi, vt quis absolute denominetur, & dicatur ablutus. Tertium est, dubium esse valorem baptismi, si abluitur pars admodum exigua corporis, imo etiam si non sit forte exigua, sed sit absolute parva, simulque ignobilis, vt si adhibeat aqua ad extremos digitos manus, aut ad pedem tantum. Vnde non licet perficere baptismum hoc postremo modo, nisi in casu extremo necessitatib; pro quo licet exhaustire totam spem boni exitus, qualicunque demum ea sit. Eadem ratione oportet iterum baptizare, data opportunitate, eum, qui suscepit baptismum ita dubium, adhibendo postea materiam proximam, certo sufficieniente modo dicto.

Art. 6. Solet hic præterea, quarti an sufficiat ad valorem baptismi immersio absque emersione, id est actio suffocatiu; Dicendum autem potius est sufficere; Quæ est communis authorum sententia. Quia quando post immersionem sequitur re ipsa emersio, sacramentum existit adæquatè quoad suam essentiam, ante quam ponatur emersio à parte rei; quandoquidem verificatur ablutio, & corpus verè est ablutum, antequam emergat. Essentia autem baptismi tunc incipit, cum primum datur conceptus essentialis veræ ablutionis, nisi obstat dilatio pronunciationis totius formæ. Qua etiam de causa, cum adhibetur triplex immersio iuxta solemnum Ecclesiæ ritum, sola prior immersio pertinet ad conceptum essentiali sacramenti, atque is ex tunc verè adest, si tunc simul adsit prolatio totius formæ, & reliqua duæ immersionses sunt partes solum integrales sacramenti, sicut dice-

tur infra in simili quæstio. 60. circa formam Eucharistie. Itaque quod corpus iam verè ablutum emerget deinde, vel non emergat, sed suffocetur, materialiter se habet ad conceptum essentiali baptismi; & qui ita suffocatur, sicut moritur, tam verè ablutus, ita moritur iam verè baptizatus, si nihil desit aliud, atque emersio, quando re ipsa subsequitur ad immersionem, solum integraliter compleat substantiali huius sacramenti. Per hæc igitur patet aquam elementarem, seu naturalem esse materiam remotam huius sacramenti, proximam verò esse ablutionem, & quo sensu, & quatenus utrumque veri- ficeretur.

Ad 1. Locus ille Matth. ansam præbuit hæresi Jacobitarum dicentium materiam baptismi esse ignem, ideoque carenti ferro inurentium characterem, Crucis frontibus baptizatorum. Sed id fecero peroram, quia ille locus congruè accipitur in sensu literali de apparitione Spiritus sancti super Discipulos in linguis igneis, de qua Acto. 2. Quæ est interpretatione Hieronymi, & aiorum plurium. Quod si idem locus intelligatur de baptismi, vt intelligi probabiliter potest, ignis accipiens est metaphoricè, vt mox dicetur pro ardore charitatis, quam excitat Spiritus sanctus datus in baptismi per gratiam, aliisque modis explicari & applicari potest vox illa ignis, vt videre est apud modernos interpres ibi. Iam illuminatio attributa baptismi, non ea est, quæ igni conuenit, sed magis, qualis conuenit aquæ. Quia illuminatio conuenit igni actiù, aquæ vero passiù, quatenus ignis est maximè illuminatius, seu actius illuminationis; aqua vero est maximè illuminabilis, seu receptiva illuminationis. Baptizatus autem non tam efficitur illuminans, quam illuminatus passiù per fidem, quam accipit, & cui incorporatur quodammodo in baptismi.

Ad 2. Omnes voces sunt ex se capaces significations, tum propriæ, tum metaphoricae. Vt vero subsint determinatè in unaquaque propositione, deprehenditur ex contextu. Sicut autem ex contextu locorum obiectiōnis apparet clare, ibi subesse sensum metaphoricum, ita apparet clarissime ex contextu testimoniorum, quæ producta sunt art. 1. ad quæst. aquam sumi in sensu proprio, & non metaphorico respectu baptismi; atque ex iisdem testimoniis similiter colligitur, ignem, de quo nuper apud Matth. supponere, metaphorice siquidem locus ille accipitur de baptismi. Nempe, quæ sunt minus clara trahantur sunt ad eum sensum, quem compatiantur & exigunt determinatè quæ sunt alibi clarissima qualia sunt, quæ adducta sunt pro aqua propriè tali in baptismi.

Ad 3. Ostensum iam est supra articulo 1. ad quæstionem, aquam esse materiam præ ceteris liquoribus idoneam, tum pro significatione symbolica effectuum baptismi, tum pro necessitate huius sacramenti.

Ad 4. Sicut gratia non emundat animam à peccatis secundum se præcisè considerata, seu in abstracto, sed prout unita, & in concreto; ita aqua non mundat corpus nisi vt ea applicata per ablutionem; rectè igitur dictum est, aquam secundum se esse materiam remotam baptismi, & quod ipsum proximè, & actualiter constitutus, haberi vi ablutionis actiù simul, & passiù sumptu, quæ proinde dicitur & est materia proxima, sensu supra explicato, atque hoc modo tota ea correspondentia optimè salvatur.

Ad 5. Circa qualitatem, & conditiones aquæ sufficientis, & necessariæ ad baptismum, vix quidquam necesse est superaddere ultra ea, quæ hic præmissa sunt, & quæ dicta sunt supra in communi quæst.

circa mutationem, & variabilitatem materiae requisita ad unumquodque sacramentum. Quia ex iis, quae hic praemissa sunt, constat ad baptismum requiri ex institutione Christi aquam simpliciter talem iuxta communem sensum eius vocis, & iuxta usum itidem communem rei significatae pro opere ablutionis, adeoque requiri, & sufficere aquam naturalem, seu elementarem, fluminum, fontium, & maris, nec non collectam ex pluvia; non vero sufficere aquas artificiales, eductam per sublimationem ex rosis, vel aliis quibuscumque corporibus, aut etiam aquam naturalem congelatam, dum manet congelata, ac proinde inidonea ad ablendum. Constat similiter ex dictis in quest. illa 5. materiam ex se idoneam ad aliquid sacramentum non reddi ineptam ex qualibet admixtione alterius materiae, sed solum quando praeualeat materia, quae admisceatur, vel non praeualeat qua secundum se est idonea ad sacramentum. Vnde quia aqua ordinaria fluminum, fontium, maris, & pluviali parum inest de materia terrestri, aut alia extranea materia, atque praeualeat manifeste ratio aquae, procul dubio omnis eiusmodi aqua est sufficiens ad validum baptismum. Similiter est sufficiens aqua, cui admisceatur parum olei, aut vini, aut aliorum huiusmodi; nec non ea, quae licet patiatur aliquam alterationem, vt accidit in aquis sulphureorum balneorum, & in lixivio, retinet nihilominus substantiam aquae, & est absolute idonea ad ablendum. Quod si mixtio vel alteratio sit usque adeo magna, vt praeualeat absolute materia extranea, aut corrumperatur substantia aquae propriè dictæ, non poterit inde validè confici baptismus. Consequenter valor baptismi erit dubius, si adhibetur materia, circa quam de alterutro corum prudenter dubitabitur; idque plus, aut minus iuxta qualitatem posteriores huius dubij. Quia propter non licet perficere baptismum cum tali materia, & siquidem perficiatur, est iterandus sub conditione. Atque per haec patet ad obiecta. Quod ibi dicitur de aqua, quae fluxit ex latere Christi, communiter reputatur falsum, & meritum. Quia miraculosè fluxit aqua pura, & propriè talis, ad ostendendam, aduersus Manichæos veritatem corporis Christi, verè compositi ex quatuor elementis. Deinde vt fuisse humor phlegmaticus, potius nihilominus sufficere ad præfigurationem baptismi, constantis determinate ex vera aqua naturali. Quia inter figuram, & figuratum, non requiritur omnimoda conuenientia.

Q V A E S T I O X L.

Vtrum forma consueta baptismi: Ego te baptizo, &c. sit sufficiens, determinante necessaria, & conueniens?

Videntur non esse. 1. Quia non est sufficiens ea forma verborum, quae non exprimit catena omnia requisita ad valorem sacramenti, forma autem ordinaria baptismi, non exprimit intentionem baptizantis, nec consensem, & dispositionem baptizati, nec determinationem individualis personæ baptizandæ sine quibus tamen sacramentum euadit nullum. Ergo prædicta forma est insufficiens.

2. Christus est, à quo potius baptizatur, quicumque verè baptizatur, quam à ministro Christi, iuxta illud Ioan. 1. 33. *Super quem videris spiritum descendenter, & manentem, hic est qui baptizat.* Ergo nō verè dicitur, & legitimè à ministro: *Ego te baptizo.* Forma autem, quae non verificatur, nec est legitima, non est sufficiens.

3. Valet baptismus datus in nomine Christi tantum, vt appareat ex act. 23. 10. 11. & 19. vbi dicuntur baptizati ab Apostolis, & viri & feminæ in nomine Christi. Nicolaus etiam Papa cap. quodam Iudeo de consecrat. distinet. 4. declarat baptismum datum in nomine Trinitatis, vel in nomine Christi, fuisse validum. Idem docet Ambrosius, quem in hac re fecutus est Nicolaus, redditque rationem lib. de Spiritu sancto cap. 3. Quia videlicet in nomine Christi tota Trinitas, aliquo modo continetur. *Qui benedicitur, ait, in Christo in Patre, & Spiritu sancto benedicitur.* Quia unum est nomen, una potestas. Et iterum infra: *Qui Christum nominat, & dicit filium, qui unctus est, & Patrem a quo unctus est, & Spiritum sanctum, quo unctus est.* Similiter Bed. in cap. 10. act. circa illa verba: *Inquit illis baptizari in nomine Domini Iesu approbat ex doctrina Ambrosij candem formam, dummodo expressio nomine Iesu Christi retineatur interius vera fides trium personarum. Eadem sententia subscibunt Bernardus epist. 340. Hugo de S. Victore lib. 2. de sacram part. 6. cap. 2. Mag. in 4. dist. 3. Adrian. quest. 2. de baptism. Caetanus in hac quest. 66. art. 5. cum Gloss. in dict. cap. quodam Iudeo, & cap. multi sunt de consecrat. dist. 4. & cap. si quis puerum extra de bap. Ergo non est præcise necessarium dicere in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.*

4. Christus Dominus simul eodemque modo iusfit Apostolis, vt docerent, & baptizarent. Non autem necesse fuit, vt docerent, præmonito, *Ego te doceo.* Ergo nec necesse fuit, & consequenter nec modo necesse est baptizare dicendo, *Ego te baptizo.* Inmodum inepti planè, qui verbis ita exprimit, quod opere ipso exhibet palam, ac sensibiliter. Ergo haec forma non est conueniens.

5. Nomina personarum diuinarum sunt plura, vt appareat ex quest. 39. de Deo art. 5. & ad 3. Ergo non conuenienter dicitur in nomine, sed deberet dici in nominibus.

6. Stultum est dirigere sermonem ad surdum, aut non intelligentem, iuxta illud Eccles. 2. 6. *Vbi non est auditus, non effundas sermonem.* Ergo, dum baptizatur surdus, aut puer, non dicitur conuenienter; *Ego te baptizo.*

Art. 1. Respondetur: Materia, & forma sacramentorum habent determinationem ex institutione Christi; Christus autem instituit formam consuetam Ecclesiæ, dicens Matth. vlt. *Doceete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Forma igitur sufficiens, & necessaria huius sacramenti, ac proinde, & omnino conueniens, est haec: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Sufficit autem eo ipso, quod ad valorem sacramenti attinet, quilibet alia forma verborū perfectè æquivalens formæ prædictæ, vt liquet ex dictis supra in communi quest. 5.

Art. 2. Sufficientiam huiusmodi æquivalenter tradidit determinate de forma, qua virtut Christi Graeca, Concilium Florentinum in decreto Eugenij. §. materia huius sacramenti, vbi sic definit. *Forma est, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti:* *Non tamē negamus quin, & per illa verba baptizetur N. seruus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti:* vel baptizatur manibus meis N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, verum baptisma perficiatur. Eadem autem est ratio de qualibet alia forma similiter æquivalente, vt si dicatur (quod nonnulli putant, sed est incertum sufficere) *in nomine genitoris, geniti, & spirati seu generatis, geniti, spirantis, & spirati;* vel loco verbi baptizo substitutatur, lauo, intingo, &c. Certè ratio quam suæ definitioni adiungit Concilium, æquè viget pro quauis eiusmodi æquivalenter, subiungit enim immediatè. *Quoniam cum principalis causa, ex quo baptismus virtutē habet, sit sancta Trinitas, in scriptura*

instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius sacramentum; si exprimitur actus, qui per ipsum ministrum exercetur cum sancte Trinitatis invocatione perficitur sacramentum.

Art. 3. Ex quibus præterea appetet ratio conuenientiae huius formæ, quatenus per posteriorem eius partem exprimitur causa principalis Baptismi, & effectus baptismalis, qua est Deus. Exprimitur vero modo conuenientissimo respectu hominis initiandi in fide, & inducendi in gremium Ecclesie, dum manifestatur unitas Dei, & diuina auctoritatis, potentia, ac virtutis, per particulam in nomine, similiisque Trinitas personarum cum proprietatibus ipsarum, per particulas, Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Quod videlicet est mysterium nostræ fidei, præcipuum, & maximè arduum, atque ceterorum fundamentum posteriorum omnium, sicut Baptismus est fundamentum ceterorum sacramentorum. Similiter exprimitur causa instrumentalis, qui est minister, per priorem partem. Ego te baptizo, seu baptizo te, vel iuxta Græcos baptizetur, N. seu baptizatur manibus meis. N. Exprimitur vero tanquam purus minister, dum exprimitur tanquam operans in nomine alterius, eiisque Dei, supremi sui, & omnium Domini. Patet igitur prædictam formam esse conuenientissimam, & non solum sufficiemt utique, ac necessariam.

Ad 1. Sufficenter subintelligitur intentio ministri, & consensus, dispositio, ac indiuidatio baptizati, dum iverque ostenditur sponte conferens, & suscipiens Baptismum, atque natura ipsius rei, que pertagit, ac exprimitur peragi, exigit de se eos actus internos. Materia etiam satis significatur, dum significatur actus baptizandi, seu lauandi. Omnia igitur manifestantur quantum sat est.

Ad 2. Ex notatione nuper præmissa, patet clare ministerium facere expressionem sui, tanquam causæ pure ministerialis, atque causalitatem principalem attribui Deo. Quod, quoad vtramque partem, est valde conueniens. Non autem tribuitur seorsim Christo Domino causalitas principalis. Quia Christus non baptizat sine Patre, & Spiritu sancto, totaque eius auctoritas, & virtus ad institutionem sacramentorum, & ad impertiendos eorum effectus est indiuisa à virtute, & auctoritate Patris, & Spiritus sancti. In forma Græcorum non exprimitur minister, sed subintelligitur in actu exercito, dum dicitur baptizetur, vel baptizatur manibus meis talis seruus Christi. Quod creditur inductum ad præcaendum magis schisma reprehensum ab Apostolo 1. Corinth. 1. 12. *Ego sum Pauli, ego vero Apollo.* Sed neque in forma Latina particula *ego*, est de substantia sacramenti, quia subintelligitur in verbo baptizo, similiisque ponitur ad exprimendam magis intentionem ministri, atque sentiam animi explicationem.

Art. 1. Ad 3. D. Thomas in hac q. 66. art. 6. & alij plures Theologi permiti illis auctoritatibus ex Act. Apost. credunt, Apostolos in primitiva Ecclesia ex speciali revelatione, ac dispensatione Dei baptizasse in nomine Christi tantum. Verum id ex illis locis non videtur efficaciter colligi. Quia ibi non dicitur Apostolus baptizasse in nomine Christi tantum, seu tantum in nomine Domini Iesu. Quare dici potest narrari de Apostolis, quod baptizauerint in nomine Christi, vel quia baptizabant baptismō instituto à Christo Domino, & qui vigeret eius ex meritis, & per quem baptizati aggregabantur Christo specialiter, tanquam capiti, & auctoritati religiosis, quam profitebantur, vel potius, quia in forma expressissima formis trium personarum addebatur. Patris, & Filii Iesu Christi, vt hoc nomen, quod tunc plerisque, & Iudeis & Gentilibus probrosum videbatur, redderetur illustrius, & efficacius commendareretur fidelibus. Sua-

detur deinde positivè Apostolos vos fuisse in Baptismo expressione trium personarum. Quia act. 19. dicitur Paulum inuenisse quosdam, qui dicebant se esse baptizatos, colique interrogasse: *Si Spiritum sanctum accepistis credentes: illisque respondentibus: sed neque si Spiritus sanctus est audiunimus;* iterum interrogasse Paulum: *In quo ergo baptizati estis?* quæ interrogatio aperte supponit nonpotuisse illos ritè baptizari, quin audiret nomen Spiritus Sancti, vt omnino potuissent, si potuisset Baptismus dari in nomine Christi tantum, non etiam expressis simul Patre, & Spiritu sancto. Vnde Apostoli iussit eos homines iterum baptizari, ita videlicet vt in Baptismo audirent nomen Spiritus sancti, simul cum Patre, & Filio. Quo quidem paeto retinetur, magis propriè vt sonat, sententia Apostoli ad Ephesios 4. 5. *una fides, unum baptisma,* quam dicens Apostolos adhibuisse ex dispensatione, aliam formam quam iam adhibeat Ecclesia, adeoque duos esse baptismos substancialiter inter se diuersos, alium pro tempore Apostolorum, aliud pro tempore praesenti.

Art. 2. Verum vt propter auctoritatem D. Thomæ, aliquorūque Theologorum probabile sit, vt re ipsa, Apostolos ex speciali dispensatione baptizasse in nomine Christi tantum, probabile tamen nequaquam est eam dispensationem, seu qualemcumque dispensationem diuinam postea perseverasse, aut Baptismum validum iam esse posse, absque expressione trium personarum diuinarum. Quod præter testimonium & institutionem Christi superius productam ex Matth. vlt. probatur concludenter definitione Zachariae Papæ definientis can. in synodo de consecrat. dist. 4. *Si Lotus in fonte baptismatis fuerit, sine invocatione Trinitatis, perfectus Christianus non est, nisi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, fuerit baptizatus.* Similiter Pelagius Papa can. *Si renara, & can. Multi sunt eadem dist. definit de plano Baptismum datum in nomine Christi, vel in nomine Domini tantum, esse nullum.* Quibus sanè tam claris Pontificum definitionibus, simul cum textu Euangelico supra memorato, perpetram insiduntur per voluntarias interpretationes Adrianus, & Caietanus, vt demonstrat inter alios Valentia in praesenti.

Art. 3. Ad auctoritatem Nicolai adductam in obiectione communiter responderetur Nicolaum in eo loco directè determinasse auctoritate Pontificia Baptismum, quamvis datum à Iudeo retinente professio-nem Iudaicam, fuisse validum, de quo videlicet solo consultus à Bulgaris fuerat; deinde vero superaddisse, vt priuatum Doctorem, ex auctoritate Ambrosij, qua vtitur, valere Baptismum datum in nomine Christi tantum. Vnde ea auctoritas non tanti habenda eatenus est. Huius generis autem sunt plura exempla sive nota, & Conciliorum, & Pontificum definitionum id tantum, de quo præcipue, ac directè querebatur, non vero alia de quibus obiter incidit sermo. Ambrosium interpretatur benigne D. Thom. quasi solum intenderet reddere rationem, ob quam Apostoli congruerint vti potuerint solo Christi nomine, idemque dici forte posset ad reliqua testimonia obiectionis. Sed utrumque intelligantur illi Sancti PP. atque Theologi illis annumerati, retinenda firmiter est, tanquam omnino certa, propter auctoritates Euangelij, Florentini, & Pontificum pro nobis adductas, necessitas expressionis formalis, & non tantum æquivalentis, aut virtualis trium personarum.

Ad 4. Qui docet, illis ipsis verbis, quibus docet; manifestat satis, se docere, & quid doceat; non autem similiter manifestat, quid principaliter faciat, qui facit aliquid, quod propter multa indifferenter fieri potest. Huiusmodi autem est ablilio hominis in

356 Liber X. De Sacramento Baptismi.

aqua. Poteſt enim mergi in aquam; propter diuersos fines. Conuenienter igitur adduntur actioni verba: *Ego te baptizo*, quibus ostenditur finem, & effectum determinatum eius actionis, esse ablutionem, & munitionem hominis. Quod manifestare oportet, & non manifestaretur seclusus verbis.

Ad 5. Admitit Cajetanus ad dictum art. 5. aliisque nonnulli valere Baptismum datum *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Sed melius, ac tutius negatur cum D. Thoma ibidem ad 6. cùmque aliis communiter: tum quia in Euangeliō determinate dicitur *in nomine*: tum quia licet nomina personalia sint plura, illis tamen non significatur authoritas, & virtus Diuina, quae operatur in sacramento, vt constat ex q. 40. de Deo. Vna namque est authoritas, & virtus, totaque perfectio trium personarum, atque ad eam significandam ponitur in forma *in nomine*.

Ad 6. Forma Baptismi non dicitur Concionatorie, aut doctrinaliter tantum, aut purè deprecatiù, sed est sermo operatorius, & inductiū effectus, quem significat per veram causalitatem, vt dictum est supra, in communi. Quapropter recte diriguntur, etiam ad surdum, & non intelligentem, quia nihilominus est inducens in illis effectus significatus, & non potest induci, nisi significetur per verba.

Q V A E S T I O X L I .

*Vtrum detur triplex Baptismus, fluminis,
flaminis, & sanguinis?*

VIdetur non dati. 1. *Quia ad Ephel. 4. 5. dicitur
Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnu
Deus.* Non igitur triplex baptismus, sicut non triplex fides, sed vna tantum, & vnu Deus.

2. Damascenus lib. 4. fid. Orthod. cap. 10. ponit multo plura baptismata, quām tria, idque ex testimoniis scripturarē. Ergo non recte ponitur solus numerosus ternarius Baptismorum.

3. Baptismus est verum sacramentum, vt dictum est supra. Nullum autem est sacramentum sanguinis, aut solius flaminis, seu dilectionis solius. Ergo nec Baptismus datur ullus, aut sanguinis, aut flaminis.

4. De conceptu Baptismi est vis delectio peccatorum, vt dictum est in eius definitione; Martyrium autem eam vim non habet. Quia si subeat martyrium absque actu charitatis, & dilectione Dei super omnia, non propterā consequitur remissionem peccatorum, vt patet ex illo ad Corinth. 1. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero nihil mibi prodest.* Vnde D. Thomas in hac quæst. 66. art. 12. ad 2. *Effusio sanguinis*, ait, *non habet rationem baptismi, si sit sine charitate;* idēmque colligitur ex eodem 1. 1. quæst. 114. art. 4. ad 3. & 2. 2. q. 124. art. 2. ad 2. Videri præterea possunt apud Vasquez plurima in eandem rem testimonia sanctorum PP. præser-tim Augustini, plurēsque graues Theologi. Si autem quis subeat martyrium cum prævio actu charitatis, & dilectionis Dei super omnia, ex vi huius actus consequitur remissionem omnium peccatorum ante con-summationem martyrij. Ergo martyrium pro nullo cuentu operatur remissionem, ac deletionem peccatorum. Ergo non recte dicitur baptismus sanguinis.

5. Si Martyrium esset baptismus, esset utique baptismus nobilior, quām sit baptismus aquæ. Quia maioris longè perfectionis est pati martyrium, quām tingi aqua. Ergo Baptismus absolutè prolatus, supponeret pro martyrio, tanquam pro famosiori. Non autem ita supponit, vt patet ex communi modo loquendi,

ac intelligendi. Ergo martyrium nullatenus est dicendum Baptismus.

Art. 1. Respondeatur: Virtus vniuersaliter deletiva peccatorum præminet reliquis prædicatis sacramenti Baptismi, & ab eadem virtute principaliter denominatur talis, vt lique ex quæst. 37. Propterā idem nomen communicatum est aliis, etiam, quibus communis est virtus deletiva omnium præcedentium peccatorum. Hec autem virtus est communis actui charitatis, qui dicitur flamen, propter suum ardorem, & impetum ad superiora, atque ad ipsum Deum, supremum omnium; neconon martyrio, quod sanguinis appellatur, quia plerunque evenit cum sanguinis effusione; Nihilque præterea supereft, cui insit eadem virtus. Vnde iis duobus tantum est commune nomen Baptismi cum Sacramento deletiu peccatorum.

Art. 2. Actum charitatis, & dilectionis Dei super omnia esse deletium omnium, & quorūlibet peccatorum præcedentium ante ipsum, constat ex multis scripturarē locis, Prouerb. 10. 12. *Vniuersa delicta operit charitas* & 13. 17. *Ego diligentes me diligunt.* Ioan. 14. 24. *Qui diligit me diligitur a Patre meo, & ad eum veniēmus, & mansiōem apud eum faciemus.* Luce 7. 47. *Remittunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* 1. Pet. 4. 8. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* Idem aperit colligitur ex Concilio Tridentino definito sess. 14. cap. 4. de sacrament. pœnitent. contritionem charitate perfectam hominem Deo reconciliare, priusquam sacramentum achi-fuscipiat, idēmque apparet ex Ezech. 18. Isaia 55. 7. & alibi sāpē. Contritio enim verò charitate perfecta non differt à simplici dilectione Dei super omnia, penes speciem, & perfectionem, atque vim coniungendi amicabiliter cum Deo, sed solum quā accidentaliter, ex parte obiecti materialis. Quia mortuum formale adæquatum vtriusque est proflus idem vt dicetur infra agendo de pœnitentia, tum virtute, tum sacramentum, maximè quæst. 89. An verò dilectio Dei inducat remissionem peccatorum formaliter, & immediatè, vel dispositiū tantum, ac mediatè, de quo dictum est quæst. 12. de iustif. parum refert pro re præsenti.

Art. 3. Idem effectus remissionis omnium præcedentium peccatorum tribuitur martyrio Matth. 10. 32. & Luce 12. 8. *Omnis ergo, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo.* Marc. 8. 35. *Qui perdididerit animam suam propter me, & Euangelium, saluam faciet eam,* Luce 4. 24. *Quicunque perdididerit animam suam propter me, vivificabit eam.* Vnde istam vivificandi, & saluandi animam, & quod perinde est obtinendi confessionem Christi coram Patre, conuenire martyrio ex opere operato respectu infantium omnes iam Catholicī Doctores vnanimiter consentiunt, Sanctis Patribus usque adeò propensis eodem, vt opposita nonnullorum olim sententia sit vt minimum temeraria. Et videtur reddi innegabile exemplo Innocentium, quos occidit Herodes, & Ecclesia omnes indiscriminatim colit, vt Sanctos; tametsi gratiam, & gloriam consequi non potuerint per ullum suum actum, cuius nimirum eliciendi erant proflus incapaces, propter defectum usus rationis.

Art. 4. Idem autem dicendum est cum Suarez, di-
sputat. 29. section. 2. & 3. & pluribus aliis apud ip-
sum, aduersus Vasquez disput. 153. cap. 3. & plures
alios apud ipsum, respectu etiam adulutorum, licet di-
perso modo, seruata proportione. Diversitas mo-
di, & ratio proportionis consistit in hoc, quod adul-
tus compos rationis, non potest in yllo cuentu, per
ullum medium, iustificari independenter à dispo-
sitione propria sibi libera, & supernaturali, vt dictum
est quæstion. 10. de iustif. & dicetur iterum infra quæ-
stion. 46.

sition. 46. & 88. Ceterum dispositionem istam requiram, ut adultus iustificetur per martyrium, non esse præcisè, ac necessariò actum dilectionis Dei super omnia, seu contritionem perfectam, sed sufficere actus alios minus perfectos, atque insufficienes ad inducendam se solis remissionem peccatorum, nempe sufficere pro martyrio actus, qui sufficiunt pro facramento Baptismi, & exponentur dicta quæst. 46. atque adeo martyrium iustificare posse etiam adultos ex opere operato; id est virtute martyrij supplete, atque ultimò completere insufficientiam ad id actuum internorum secundum se, præcisè probatur in primis efficaciter ex testimonio nuper inductis ex Evangelio.

Art. 5. Quia promissio contenta in illis testimoniois de salvatione, & iustificatione animæ, atque de retributione confessionis Christi coram Patre, est amplissimæ formæ, & complectitur adulitos non minus, quam parvulos, ita appareat clare quod dirigitur, præcipue ad adulitos. Est enim promissio exhortatoria, atque soli adulti sunt capaces exhortationis, & qui erigantur, atque roborentur ea spe ad ardum agonem martyrij. Ergo siquidem certum est ibi contineri promissionem viuificationis, seu iustificationis, & vita æternæ ex opere operato respectu infantium, omniumque carentium perpetuo vnu rationis; certum quoque id ipsum esse debet, quasi à fortiori respectu adulorum ratione vniuersum. Accedit easdem diuinæ promissiones exinaniri penitus, omnique plane soliditate reddi prouersus vacuas respectu effectus promissi, quod ad adulitos attinet, si martyrium quatenus executioni mandatum non inducit gratiam & gloriam ex opere operato. Quia vis inducta gratia, & gloria ex opere operantis tota est penes actus internos, vt dictum est quæstion. 38. art. 2. de act. hum. Vnde siue subsequetur re ipsa; siue non subsequetur martyrium post actus internos disponentes ad ipsum, eadem, & nec maior, nec minor est retributio gratiae, & gloria. Certè si actus charitatis diligenter Deum super omnia esset præcisè necessarius, ut martyr consequetur remissionem peccatorum: nunquam illam consequi posset ex vi passionis martyrij. Quia ante ipsam præsupponerentur iam remissa peccata, ex vi actus charitatis, passione catenæ se habente purè materialiter, & consequenter, seu purè concomitantem, & per accidens. Quod tamen videtur; non nisi prædure dici posse. Quia eo ipso accipienda essent in sensu purè materiali respectu adulorum magnifica illa Christi promissa. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, (quod fit per realem perfissionem martyrij) confitebor & ego eum coram Patre meo: Qui perdidit animam suam propter me, quod planè aliud est, quam esse paratum vñicunque perfecit ad perdendum saluam faciet; vñificabit eam. Et tamen hæ formulæ loquendi vehementer contradicunt eiustmodi sensu purè materiali, nec rectè cohæret cum sinceritate repromissionis conexio purè materialis, inter conditionem, & conditionatum.

Art. 6. Confirmatur paritate vis huius ponderationis. Quia vis Baptismi ad iustificandum ex opere operato, tum parvulos, tum adulitos, rectè colligitur ex illo Ioann. 3. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non posset introire in Regnum Dei, ut est in confesso apud omnes. Ergo idem rectè colligitur ex verbis ponderatis; Qui me confessus fuerit, &c. patet consequentia. Quia quod ad affirmatiuam partem attinet, eadem vtrobiusque appetit vis promissionis. Quapropter ex ista istorum duorum testimoniorum comparatione mutua, optimè comprobatur Augustinus lib. 13. de Civitat. cap. 7. illustrem hanc suam sententiam, quæ nostram exprimit

egregie. Quid pretiosius, quam mors, per quam sit, ut delicta omnia dimittantur? Confirmatur rursus, quia retributio promissa alicui exteriori, seu actioni, seu passioni, semper intelligitur implenda, dummodo non desit actus interius virtutis, sufficientis ex sua natura ad talem executionem exteriorem, & cui insit ea perfectio, quæ haberi potest relativè ad solam eandem executionem exteriorem, tanquam motiuum formale actus interius, de quo nemovnquam dubitavit. Executio autem exterior martyrij, seu mortis propter Christum potest existere ex vi actuum ignobiliorum actu perfecto charitatis, nec martyrii, seu honestas propriæ peculiaris, moriendi propter Christum, & Euangeliū, atque confitendi Christum coram hominibus potest esse motiuum formale specificatum dilectionis Dei super omnia. Ergo prædictæ promissiones factæ martyrio, seu morti Christum confidenti, necessariò intelliguntur implenda, tametsi desit formalis dilectio super omnia, solique adiut actus aliarum virtutum sufficientes ad honestam, verèque Christianam perpessionem martyrij, & ad faciendam veram, sinceramque Christi confessionem coram hominibus. Adde promissiones istas factas morientibus pro Christo, non esse capaces, quæ accipiuntur in eo sensu, quo accipi possunt similes promissiones factæ pauperibus spiritu, pacificis, misericordibus. Nempe posteriores istæ promissiones; tametsi adsit impedimentum peccati, dum exhibentur ea opera, possunt nihilominus impleri, postea, inducentibus aliquo modo iisdem operibus, auxilia actualia gratiae, quibus deinde tempore opportuno inducatur dispositio proxima ad iustificationem, & consecrationem vitæ æternæ. At martyrium est ultima vitæ clausula, ac proinde promissio salutis, & viuificationis illi adiuncta, debet adimpleri immediate ex vi ipsius, nec aliter potest intelligi infallibiliter, atque vniuersaliter adimplenda, si cut effertur omnino vniuersaliter ab eo, qui est infallibilis.

Art. 7. Plurimum roboris, ac splendoris accedit huic sententia, ex frequenti apud Sanctos Patres comparatione martyrij cum sacramento Baptismi, quæ ad vim vtriusque uniformem remittendi peccata, & perducendi ad vitam æternam. De Augustino iam nuper id apparuit clarè. Audiatur post ipsum charissimum eidem, atque ab eodem celebratissimus Cyprianus epist. 37. Nunquid potest vis Baptismi esse maior, aut posterior, quam confessio: quam passio? ut quis coram hominibus Christum confitearur, & suo sanguine baptizeretur. Et rursus in expositione orationis Domini. Quale delictum est, quod nec baptismino sanguinis potest ablui? Quale crimen est, quod nec martyrio potest expiari? Diuus Prosper in lib. sententiarum, quæ ad verbum sunt depromptæ ex Augustino, sent. 149. Qui non præcepit, ait, regenerationis laus, pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valer ad abluendam peccata, quantum si abluerentur fonte baptismi. His tam manifestis assertionibus æquialet omnino, exceptio martyrij, dum agitur de necessitate Baptismi, quam facit, inter alios Cyrril. Hierosol. Cathec. 3. Si quis non baptizatur, salutem non habet, prater solos martyres. Similiter excipit Fulgentius de fide ad Petrum cap. 3. Absque sacramento baptismatis, præter eos, qui in Ecclesia Catholica sine baptismate pro Christo sanguinem fundunt, nec Regnum Celorum potest quisquam accipere, nec vitam æternam. Quod si hæc, aliaque similia, quam plura, quæ vide ri possumus apud Suarez vbi supra, non subintelligantur ceteris paribus ex parte dispositionis prævia, sed subintelligenda insuper necessariò esset dilectio Dei super omnia, ex parte martyrij; eneruantur penitus, atque alienatur à sincero, ac germando suo sensu omnes eiusmodi

358 Liber X. De Sacramento Baptisimi:

eiusmodi Sanctorum Patrum locutiones, ut patet consideranti.

Art. 8. Accedit postrem huic sententiae ingens probationis pondus ex infallibili Ecclesiae auctoritate, quæ agnoscit, & colit ut Sanctos, non minus adultos, quam parvulos, qui mortui sunt pro Christo, pro Euangeliis, pro his, quæ, seu practicæ, seu speculatiæ docemur in Euangeliis, & certissimè tenet, fortis eiusmodi athletas Christi eo ipso instanti, quo sic moriuntur, euolantes ad Cœlos absque ullâ mora in Purgatorio, eisdemque refert in album Sanctorum, sola præunte legitima legitimæ martyrij probatione, tametsi nulla prius speciali nituerint probitate, & commendatione morum, ad id sufficienți. Quod quidem fieri nullatenus posset, si realis passio martyrij iustificare perfectè, & remittere peccata minime posset ex opere operato, & independenter à dilectione perfecta Dei super omnia, tum quoad culpam, tum quoad totam pœnam. Quia ex notitia mortis honestè, ac laudabiliter tolerata propter Christum, sola certè deducitur potitas eorum actuum internorum, qui sufficiente similique sunt præcisè necessarij ad tale opus externum. Dicitum autem est non includi, inter eiusmodi actus, actum perfectæ dilectionis Dei super omnia, Deinde, ut includeatur, non sufficit hic actus, ex suo conceptu vniuersali, ad remissionem totius pœnae, quantacunque martyrii deberetur antecedenter. Sed neque passio ipsa mortis sufficit ad eum effectum ex opere operantis, vniuersaliter, & pro omni euentu; quandoquidem fieri potest ut mors non sit valde acerba, vtque pœna antecedenter debita, esset maxima. Necesse igitur specialiter est ex reuerentia debita auctoritati Ecclesiae, ut concedatur martyrio, vis ex opere operato remissiu saltem totius pœnae: eadem autem est ratio de vi eodem modo remissiu, etiam quoad culpam, cum neque in Euangelicis, hac de re testimoniis, neque in documentis Sanctorum Patrum, neque in prædictis quoad vim remissiuam culpæ, & pœnae. Concluditur itaque legitimam esse in sensu initio explicato, divisionem Baptismi in Baptismum fluminis, flaminis, & sanguinis.

Ad 1. Dominus, qui gubernat Ecclesiam, est unus numero Christus Iesus; & similiter est unus eius fons, Deus optimus maximus; fides vero est una, solùm quoad speciem infinitam, & similiter est unus Baptismus, quoad suam rationem vniuocam. Quia actus charitatis, & martyrium dicuntur baptismus analogicè tantum, propter conuenientiam inadæquatam cum sacramento Baptismi, quoad solum prædicatum præcipuum ipsius.

Ad 2. Baptismata illa plura, quæ enumerat Damascenus, nempe diluvium, transitus maris, ubri, variæ Hebræorum ablutiones, & Baptismus Ioannis, fuere purè præfigurativa nostri baptisimi, nec conueniunt cum sacramento baptisimi proprio Novi Testamenti, quoad prædicatum eius præcipuum remissionis peccatorum, sicut conueniunt cum eodem dilectio Dei, & martyrium; ideoque non sunt digna, ut illi connumerentur, sicut dilectio Dei, & martyrium.

Ad 3. Illa ratio solùm probat, quod sponte conceditur, conceptum Baptismi non esse vniuocè communem aquæ, flaminis, & sanguini. Ceterum id non tollit conuenientiam analogam penes prædicatum præcipuum, præcipui analogati, ut visum est; eaque communitas abunde sufficit ad communatem nominis.

Art. 1. Ad 4. Negandum est ut patet ex premisis, non posse remitti peccata vniuersim omnia, per martyrium, tametsi non adsit dilectio perfecta Dei super omnia circa locum, qui adducitur in contra-

rium ex 1. ad Corinth. 13. audiendus in primis est Diuus Thomas ibi, qui post illa verba: *charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*; sic immediatè subiungit; *vel quia simul cum predictis operibus adeſt voluntas peccandi mortaliter, vel quia sunt propter inanem Gloriam*. Possunt autem excludi per alios actus bonos minoris perfectionis. Ergo ex mente Diu Thomas, sola vi eorundem actuum minoris perfectionis, quam sit dilectio Dei, fieri potest ut proficit martyrium. Deinde non minus verificatur, *si suscepimus Baptismum, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest; quam verificetur, si tradidero, &c.* Quia videlicet verisimum est non habenti charitatem, dum eam non habet, seu in sensu composito eam non habendi, nihil prodest posse ad salutem, & vitam æternam, sive ex opere operantis, sive ex opere operato. Ergo sicut nihilominus prodest potest Baptismus non præbentem charitatem; dummodo præexistat sufficiens dispositus per alios actus ad habendam eandem ex vi Baptismi; ita & martyrium prodest potest, similiter disposito, ut ex vi martyrij charitatem habeat. Nempe Apostolus non dicit nihil prodest traditionem corporis, itavt ardeat, si non præhabetur charitas, sed tantum si non habeatur; habetur autem absolutè, si ipsum martyrium eam inducit.

Art. 2. Quoad loca Diu Thomas, & quoad testimonia sanctorum Patrum, & quoad causales illas Euangelicas, qui perdiderit animam suam propter me, meas misericordias oportet doctrinæ tradita cum Diu Thomas, & aliis communiter, tum quæst. 41. de virt. Theolog. tum quæst. 1. de act. hum. circa imperium vniuersale charitatis super omnes alias virtutes, & circa causam itidem vniuersalem ultimi finis respectu omnium actuum voluntatis. Ibi enim dictum est omnes, & qualescumque actus altiarum virtutum, esse intrinsecus participes perfectionis quæ est propria charitatis, licet modo minus perfecto, omnésque essentialiter pendere aliquo modo ab imperio eiusdem charitatis, & similiter omnes actus bonos, ac laudabiles esse aliquando propter verum ultimum finem nostrum, qui est summum bonum, seu Deus optimus maximus. Hinc fit, ad verificandum, quod quis perdat animam suam propter Deum, non esse necesse, ut eam perdat per actum perfectæ, & formalis dilectionis Dei super omnia, sed sufficere ut eam perdat per actum supernaturalem cuiuscunq; virtutis, sive, ut nuper dicebatur ex Diu Thomas, ut non tradat corpus, nec perdat animam, per actum peccaminosum, ac vitiosum. Quia videlicet fieri non potest, iuxta doctrinam præmissam, ut quis perdat animam, seu vitam corporalem per aliquem actum bonum proprium hominis Christiani, quin eo ipso eam perdat propter Deum, & propter summam eius bonitatem, quæ est ultimus finis noster. Indidem consequenter appetit, effusionem sanguinis, quæ procedit ex actu aliqui virtutis, quecumque demum ea sit, eo ipso procedere aliquo modo à charitate, nec effundi sanguinem omnino omnib; modis sine charitate. Quia videlicet eo ipso procedit aliquo modo ab imperio charitatis, atque motuum formale charitatis, verè eo ipso exercet aliquo modo suam causalitatem, & motionem respectu effusionis sanguinis, & amissionis vita. His autem ita iam constitutis, nihil necesse est ad singula scorsim testimonia respondere, quæ opponuntur in contrarium. Quius enim cuius illorum facile, ac legitimè poterit accommodare doctrinam nuper datam, nec nisi per eius accommodationem possunt redigi in concordiam cum testimonio alii superiori propositis pro nostra sententia. Certè Diuus Thomas non alter conciliari cum seipso potest, siquidem nostram sententiam apertissimè docet in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæstiunc. 4. his verbis: *gratia in baptismo*

Quæst. XLII. Vtrum quilibet viator, &c. 359

tismo sanguinis magis augetur habenti, & amplior datur non habenti, si impedimentum non adsit, & remissio peccatorum, quamvis non sit plenior, quia vterque baptismus omnem culpam, & paenam tollit, tamen in baptismo sanguinis, efficacior est, & fructuosior, qui secundis maculis non inquinatur, vt Damascenus dicit. Idem docet in hac 3. p. quæst. 87. art. 1. ad 2. Vnde quod dicit effusionem sanguinis sine charitate non habere rationem Baptismi, perinde est, atque effusionem sanguinis, nullo modo procedentem ab imperio charitatis, id est procedentem ab actu vitiioso, vt paulo prius ex eodem prænotatum est, nihil prodest, nec habere vim baptismi. Illa duo loca, quæ indicantur ex 1. & 2. non sunt è re. Quia vtrōque agit de actu meritorio, & quidem meritorio de condigno, sub qua ratione certum est prærequiri habitum charitatis, & statum gratiæ, vt dictum est quæst. 32. art. 11. & 12. de act. hum. sed nunc non de hoc agitur, siquidem agitur de solo opere operato.

Ad 3. Baptismus aquæ præminet secundum quid baptismo sanguinis, propter impressum characteris, & habilitatem ad reliqua sacramenta, & propter vniuersalitatem eius coniunctam cum facilitate ad consequendam remissionem peccatorum, & vitam æternam. Sed Baptismus sanguinis, licet non sit sacramentum, quatenus non est signum symbolicum ex institutione significans gratiam, præminet nihilominus simpliciter, & abolutè. Quia confert vbetionem gratie cumulum, & inamissibilem coniunctionem cum Deo, per renunciationem, ac dimissiōnem intrinsece renocabilem, & æternam omnium bonorum temporalium, potentem auertere à Deo, & inducere in peccatum. Qui profectò modus accedendi ad Deum, & adhærendi Deo est summè arduus, & maximæ perfectionis ex genere suo. Qua de causa dicitur Ioan. 15. 13. *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.* Eadem de causa assimilatur purus homo Christo patienti, per Baptismum quidem aquæ, figuraleiter solum, & per Baptismum flaminis, seu pœnitentiae perfectæ, solum effectiù; per Baptismum verò sanguinis effectiù, atque perfecta, & consummata operis imitatione intrinsecè coniuncta cum Deo, vinculo æternum indissolubili. Istan comparationem exprimit egrediè Augustinus lib. de Eccles. dog. cap. 74. *Baptizatus confitetur fidem suam coram sacerdote, martyr coram persecutori. Ille post confessionem aspergit aqua, his sanguine. Ille per impositionem manus Pontificis recipit Spiritum sanctum, hic templum efficitur Spiritus sancti incorruptibile utique, ac indissoluble, & æternum, ex natura ipsa operis. Ob hæc igitur congruum, ac rationabile omnino fuit, vt Deus adiungeret martyrio priuilegium remissionis omnium peccatorum, quoad culpam, & totam paenam, cum vberiori gratia, quam quæ confertur per baptismum aquæ, aut flaminis, atque ita baptismus sanguinis euaderet vtrōque eo baptismino abolutè, & simpliciter præstantior. Nomen nihilominus baptismi absolute prolatum supponit determinatè pro sacramento, quia hoc est baptismus valuerior, & notior.*

Q V A E S T I O X L I I .

Vtrum quilibet viator sit minister idoneus Baptismi?

Videntur non quilibet esse idoneus, etiam quoad valorem. 1. Quia ad eos omnes, & solos pertinet baptizare, ad quos pertinet docere, & acceptare in corpus Ecclesiæ, atque annumerare populo Chri-

stiano. Ablutio enim sacramentalis commissa est à Christo Domino Matth. v. 19. simul, ac indiuīlū cum Doctrina, seu cum munere docendi, ac proindē eidem omnibus, & solis vtrāque commissa est, & præterea per baptismum incorporatur quis Ecclesiæ, & annumeratur populo Christiano. Docere autem mysteria fidei, pertinet ad Episcopos, vt docet Dionysius cap. 5. ad 6. Eccles. Hierarch. Nec nisi ad eosdem pertinere potest aggregatio ad corpus Ecclesiæ, & anumeratio inter populum Christianum. Quia hoc est opus solius principis; Atque Episcopi sunt Principes Ecclesiæ, tenentque locum Apostolorum, quibus conuenit illud psalm. 44. 17. *Constitues eos Principes super omnem Terram.* Ergo soli Episcopi baptizare possunt.

2. Qui non potest perficere quod minus est, multo minus perficere potest, quod est maius intra idem genus. Nemo autem inferior Episcopo potest consecrare Ecclesiam, aut altare, aut conficeri Christi, & sic de aliis similibus, quæ sunt inferiora Baptismo. Ergo multo minus potest perficere Baptismum, quicquam inferior Episcopo.

3. Sicut Cœlestium ordinum proprietates officia, & facultates innescunt ex eorum nominibus, vt habetur ex Dionys. cap. 7. de Cœlesti Hierarcho ita etiam ex nominibus ordinum, seu graduum Ecclesiastico-rum innescit, quid ad vniuersusque Ecclesiasticae persona officium, & facultatem pertineat. Nomen autem Diaconi, id est ministri solam in eo denotat facultatem inferiundi ministerialiter sacerdoti, in perficiendis, & administrandis sacramentis, instruendo catechumenos, eosque disponendo ad dignam suscepitionem sacramenti & repellendo immundos, ac indignos. Ergo Diaconi non sunt idonei ad baptizandum, & multo minus, qui sunt illis inferiores, sed soli sacerdotes.

4. Laici non possunt perficere sacramentalia, quæ sunt quid incomparabiliter minus, quam sacramentum Baptismi, nec possunt sacramentum Pœnitentiae administrare, quod tamen ipsum est minoris virtutis, & efficacij, quam baptismus, vt infra dicetur. Ergo à fortiori sunt incapaces ad perficiendum sacramentum Baptismi.

5. Potestas baptizandi est coniuncta cum potestate docendi, vt præmissum est in 1. & similiter est coniuncta cum potestate, & autoritate iurisdictionali, vt ibidem præmissum est. Sed mulier est prorsus expers vtriusque eius potestatis, vt pater quoad primum ex 1. ad Corinthi. 14. 35. *Turpe est mulieri loqui in Ecclesia, & quoad vtrumque ex 1. Tim. 2. Docere mulier non permittit, nec dominari in virum, sed subditam esse in silentio.* Ergo mulier est prorsus expers potestatis ad baptizandum.

6. Nemo dat, quod non habet, nec potest ministrare, quod est alius, qui non est minister eius, nec potest sacramentum perficere, quod plus est, qui non potest suscipere sacramentum quod minus est. Qui autem nondum est baptizatus, non habet characterem, & gratiam baptismalem, nec est minister Ecclesiæ, vtpote adhuc existens extra corpus Ecclesiæ, nec est capax scipiendo alia sacramenta, præter ipsum baptismum. Ergo qui nondum est baptizatus, non potest baptizare. Non ergo omnis viator est minister idoneus baptismi, sed soli Episcopi, vel ad summum etiam Parochi possunt illum perficere, ac ministrare.

Art. 1. Respondetur. Eo modo; quo quis vult finem, oportet, vt velit media necessaria ad consecutionem finis, vtque velit absolute hæc media, qui vult absolute finem. Deus autem vult omnibus salutem, & vitam æternam, iuxta illud. 1. Tim. 2. 41. *Vult omnes homines saluos fieri,* atque ita vult, vt omnibus cam reddat consequibilem, & in manu cuiusque relinquit consequi

consequi illam, vel non consequi iuxta illud Eccles. 15.
18. *Ante hominem vita, & mors, & Ioannis 1. 12. De-*
dit eis potestatem filios Dei fieri. Atqui baptisimus est
medium maximè necessitatis ad salutem, & vitam
æternam, ciùsque necessitas est maior, quā necessi-
tas cuiusvis alterius sacramenti, vt infra dicetur. Ea-
dem igitur ratione, qua Deus eligit pro materia huius
sacramenti rem maxime obuiam, & que vilibet fa-
cilius reperitur, quam materia cuiuslibet alterius sa-
cramenti, oportuit etiam, vt vellet, voluitque de fa-
cto ministrum, pro casu necessitatis, idoneum ad per-
ficiendum, & ad ministrandum validè hoc sacra-
mentum, esse facile obuium magis, quā ministrum ali-
cuius alterius sacramenti; quapropter, quilibet via-
tor, seu vir, seu fœmina, seu baptizatus, potest validè
perficere, & ministrare hoc sacramentum. Ita definit
Florentinum in decreto Eugenij, vbi sic habetur. *In*
casu autem necessitatis non sacerdos tantum, aut Dia-
conus, sed etiam laicus, & mulier, paganus, ac hereticus
validè baptizare potest, modo formam Ecclesie seruit,
& facere intendat, quod facit Ecclesia. De qua postrema
particula, déqué exclusione eorum, qui non sunt
viatores dictum iam supra est in communi quæstio-
ne 12. 13.

Art. 2. Verum ita prouidit Deus per suam miseri-
cordiam necessitati, ac indigentia mortaliū, consti-
tuta ea latitudine ministrorum huius sacramenti, vt
tamen prouiderit etiam simul per iustum, & æquissi-
mam prouidentiam suam deceni administrationi tan-
ti mysterij. Quapropter licet minister necessitatis, seu
minister pro casu necessitatis sufficiens ad baptizan-
dum, & valide, & licite sit quilibet promiscue viator;
minister tamen necessitatis, seu qui seclusa necessita-
te graui potest solemniter baptizare & licite, & vali-
dè, tanquam minister ordinarius, est solus Parochus,
vel alius sacerdos ex eius commissione. Quid colli-
gitur ex Florentino ibidem. Præmittit enim immediate
ante verba praedicata: *Minister huius sacramen-*
ti (Baptismi) ordinarius est sacerdos, cui ex officio nem-
pe Pastorali, seu Parochiali competit baptizare, &
Gelasius 1. in epist. ad Episc. per Lucaniam cap. 9. vt
habetur in Decret. 93. dist. Diaconos propriam con-
stitutum obseruare mensuram. Et infra; Absque Episco-
po, vel Presbtero baptizare non audeant, nisi predictis
ordinibus fortasse longius constitutis necessitas extre-
ma compellat.

Art. 3. De solo porro Parochio dicitur, quod sit mi-
nister ordinarius huius sacramenti, seu vt loquitur Flo-
rentinum, cui ex officio competit baptizare, non quod
Episcopis ad ipsum non licet, sed quia in Republi-
ca bene ordinata, que pertinent ad infimum popu-
lum, adscribuntur iure ordinario minoribus eius mi-
nistris in magistratu constitutis, reseruata summis
Principibus administratione eorum, qua pertinent
ad maiores Ciuitatis iuxta illud Exod. 18. *Quia*
quid maius fuerit, referant ad te, & ipsi tantummodo minora
indicent. Episcopi autem sunt summi Ecclesie Prince-
pes, minores vero sunt Parochi; atque per baptismum
solus obtinetur infimus gradus in populo Chri-
stiano. Ergo solis Parochis competit potestas, & iuris-
dictio ordinaria admittendi quempiam ad Eccle-
siam, nec alius præstare id licite potest, nisi vel Epis-
copus dignetur exercere hoc ministerium per seip-
sum immediatè, vel alius sacerdos de eorum consen-
tu ipsis substituatur, vel casus urgentis necessitatis
aliud postulet. Immò in casu etiam necessitatis, idest
periculi gratis, vt quis moriatur sine baptismo, neve
codem diutius dilato fraudetur magna aliqua spirituali
vitilitate, consulendum est, quantum fieri potest, de-
centia tanti sacramenti. Quapropter etiam pro eo
casu hic ordo seruari debet, vt Parochus præferatur
simplici sacerdoti, hic aliis Clericis, & inter istos,

superior inferiori: Clericus Laico: baptizatus, non
baptizato: non præcitus, præciso per censuram: fide-
lis infidelis, atque inter istos respectuè, vir fœmina,
neque hic ordo prætermitti potest absque peccato.
Ratio porrà validitatis huius sacramenti, tametsi il-
licitè ministretur extra casum necessitatis à ministro
soli necessitatis, vel in uestro ordine ministrorum
in casu necessitatis reddetur commodius infra qua-
stionē 50.

Ad 1. Formula verborum, quibus Christus Domi-
nus commisit officium docendi, & baptizandi, est ea-
dem, & indiuila, sed sumitur discrimen, & ratio di-
uersæ intelligentia ex parte materiae, quatenus in
opere baptizandi, nihil confert sapientia baptizantis,
aut sufficientia aliqua peculiaris, sicut confert in ope-
re docendi consummata sapientia docētis. Qua decan-
sa dicunt Apostoli Actorum 6.2. non est æquum no-
linquere verbum Dei, & ministrare mensis, & Aposto-
lus 1. ad Corinth. 1. & 17. Non misit me Christus in-
quit, baptizare, sed euangelizare. Hac igitur ratione
pertinet ad Episcopos principaliter officium illumi-
nandi totaliter, atque docendi per doctrinam consum-
matam, atque pastoribus inferioribus attribuitur or-
dinaria facultas baptizandi. Quibus videlicet compe-
tit iurisdictio inferior, vt dictum est, necon facutas
docendi, quæ omnibus vniuersaliter nota esse ope-
rat sub initium vita Christianæ.

Ad 2. Licet sacramentum Baptismi sit primum om-
nium ordine necessitatis, ordine tamen perfectionis
est posterius reliquis sacramentis præter Matrimo-
nium, vt dictum est quæst. 35. Vnde hæc alia sacra-
menta postulant ministros digniores. Quod ad sacra-
mentalia attinet, quæ tanguntur in argumento, ob-
seruandum est, in illis interuenire vniuersalitatem,
tum ex parte precum, & orationum, quæ funduntur,
& applicantur, tum ex parte vñus rerum, quæ confe-
rantur. Hæc autem vniuersalitas in effectu, postulat
similem vniuersalitatem in principio, quoad auctoritatem,
& potestatem, quæ est propria Episcopi. At
Baptismus confertur vni ab uno. Vnde non tenet pa-
ritas, vel dicatur argumentum effū de genere ad genus,
quatenus non comparatur vñus Ecclesie consecrata,
& similiū, cum vñu Baptismi, sed comparatur con-
secratio Ecclesie, quæ præcedit vñsum eius, cum actio-
ne perficiendi Baptismum, quæ non distinguuntur ab
vñsu eius. Vnde est manifestius non tenere par-
itatem.

Ad 3. Illa ratio probat, Diaconos non posse bapti-
zare solemniter; vt dictum iam est. Sed non probat,
non posse baptizare in casu necessitatis, & absque lo-
lemnitate. Quia nomen vnicuique imponitur ex mi-
nisterio, quo fungitur per se, & non ex eo quod face-
re potest per accidens pro aliquo casu.

Ad 4. Baptismus est magis necessarius, non solū
quam sacramentalia, quod per se patet, sed etiam,
quam sacramentum Pœnitentie. Quia pueri non in-
digent sacramento Pœnitentie, & adulti possunt sup-
plere ipsum, quoad totum eius effectum, per contri-
tionem. Baptismus autem est necessarius, & parvulis,
& adultis, & quoad effectum remissionis totius pœ-
niae, non potest suppleri per contritionem, aut per
aliquid aliud medium præter martyrium. Quapropter
oportuit ministrum baptismi esse magis obuium,
quā ministrum, vel sacramentalium, vel etiam Pœ-
nitentie.

Ad 5. Esto non permittatur mulieri docere publicè
in Ecclesia, permittitor tamen instruatio, & moni-
tio priuata. Ergo similiter permititur eidem, vt ba-
ptizet priuatim in casu necessitatis, esto baptizare num-
quam possit solemniter. Similiter non potest exercere
actum publicum, & solemnem acceptandi aliquem in
corpus Ecclesie, potest tamen acceptare purè ministe-
rialiter.

Quæst. XLIII. Vtrum plures simul, &c. 361

rialiter absque solemnitate; quia in re ea non operatur virtute propria, sed virtute Christi, qui quoad hoc non alligavit suam potestatem viti illius determinatae personæ, sed voluit indiscriminatum uti quævis persona cuiusvis status, & sexus, tanquam instrumento suo, ut determinat vrbanus Papa scribens, ad Vitalem, & habetur in Decr. 30. q. 30.

Ad 6. Baptizans non dat, quod habet, nec operatur tanquam causa principalis, sed quod habet Christus, & tanquam minister, seu instrumentum eius, qui potest vti quibus voluerit, ad quocunque voluerit. Nempe Baptifinus, vt dicit Nicolaus Papa can. quodam Iudeo de consec. d. 4. non est illorum, nempe baptizantium, sed eius, nempe Christi. Deinde, licet qui non est baptizatus non possit esse minister Ecclesiæ, tanquam pars eius, aut quasi domesticus existens, potest tamen esse minister eius, tanquam gerens intentionem ipsius, & adhibens formam eiusdem, idéque potest esse minister Christi, qui potest vti quibuslibet promiscè, ut instrumentis suis, & vult vti quoad hoc opus; denique non est tam necessarium, ut qui non est baptizatus suscipiat alia sacramenta, quæ ut baptizatur, qui non est baptizatus, & vult baptizari, atqui Deus dat vniuersaliorum facultatem, pro iis, quæ sunt magis necessaria, ut supra dictum est. Nihil igitur obstat, quominus non baptizatus, baptizare validè possit. Idem dicitur de hæretico etiam, & de excommunicato, siue tolerato; siue non tolerato.

QVÆSTIO XLIII.

Vtrum plures simul possint uni, & eidem conferre validè Baptismum?

Videntur non posse. 1. Quia non possunt dari plures causæ adæquatæ respectu eiusdem effectus, ut dictum est suprà, quæst. 23. Sed quilibet baptizans est causa adæquata Baptismi. Ergo non possunt plures simul eundem baptizare.

2. Istud sacramentum non potest iterari, ut dicetur quæst. 45. Iteraretur autem si plures eundem baptizarent, certè esset saltem moraliter impossibile, ut non iteraretur. Quia est saltem moraliter impossibile, ut duo absoluant pro eodem instanti metaphysico formam, & actionem ablutiuum, qui verò posterius absoluueret, iteraret Baptismum, siquidem prior illum perficeret adæquatè. Ergo si plures eundem baptizare possent, sequeretur moraliter saltem necessitate, ut id fieret, quod fieri minimè potest.

3. Sacramentum cuius nullus est effectus, est nullum, ut dictum est suprà quæst. 30. Nullus autem esset effectus Baptismi, quatenus collati ab aliis praeter unum aliquem. Quia uno validè baptizante, confert baptizato omnis effectus conferibilis absolute per istud sacramentum. Ergo uno aliquo validè illud perficiente nullus alius possit inducere aliquem effectum huius sacramenti, ac proindè nec baptizare.

Sed contra est, quia duo possunt præstare quidquid præstare potest vterlibet eorum se solo; siquidem neutrius sufficientia, & virtus tollitur, aut minuitur accessione alterius. Nempe fieri nullatenus potest, ut aliquid tollatur, aut minuatur sola additione eiusdem generis, ut ne desit sufficientia ad aliquid, præcisè quia adest multiplex ad idem sufficientia. Ergo fieri non potest, ut unus sufficiat, & plures non sufficient ad perficiendum Baptismum.

2. Unus potest simul baptizare plures. Ergo multo R. P. de Esperza Curs. Theol. Tom. II.

magis possunt plures baptizare unum. Patet consequentia, quia difficultas est, ut unum agens sufficiat ad plura, & agat in plura simul, quædam quod plura agentia sufficiant ad unum & agant in unum simul.

Alia sacramenta possunt perfici à duobus sibi inuicem cooperantibus, vt patet in matrimonio præser-tim, & in sacramento Pœnitentiae. Ergo istud sacramentum potest similiter perfici, saltem à duobus, sibi inuicem cooperantibus, exempli gratia ipso baptizato se abluite, idéque exhibente materiam, & alio proferente formam; sicut materiam sacramenti Pœnitentiae, ipse pœnitens adhibet totam, & facerdos solum deinde superaddit formam.

4. Quia sacramentum Baptismi est maximè nece-sarium, concessum est à Deo, ut quilibet istud ministrare possit in casu necessitatis. Ergo eadem ratione credendum est, concessum esse, vt duo possint idem sacramentum perficere in casu necessitatis; exempli gratia, si adsint moribundo nonnullum baptizato, duo quorum alter esset mutus, & alter carens manibus, & brachis, ac proindè, alter solum posset proferre verba, & alter solum posset lauare, & adhibere materiam.

Art. 1. Respondetur. Tripliciter contingere potest, ut plures unum, eundemque simultaneè baptizent; Primo unoquoque seorsim, & singulariter proferente totam formam, atque abluite, & concipiente intentionem absolutam baptizandi independenter ab aliis. Secundo unoquilibet tantum partialiter concurrente, nempe uno proferente verba, & alio abluite, vel vtrolibet proferente partialiter verba, aut partialiter abluento, vel unoquilibet concipiente intentionem baptizandi dependenter ab alio, nempe si alius baptizet; si minus non baptizandi. Tertiò concurrentibus pluribus per modum vnius; itavt vnuus quilibet, vel unus aliquis, nomine, & suo, & ceterorum dicat *Nos te baptizamus*; & similiter, vel immixtantur, vel aspergant simultaneè, sicut quando plures simultaneè trahunt, aut tenent idem corpus, vel alterutrum horum tantum exhibentibus omnibus per modum vnius, & reliquum exhibente unoquilibet, seorsim, ac singulariter.

Art. 2. Certum est unoquilibet ex pluribus seorsim, & singulariter proferente formam, atque abluite cum intentione baptizandi independenter à quilibet alio, non obstat valori Baptismi, concursum cæterorum, idem exequentium eodem modo. Quia in hoc casu, respectu vniusquisque concursus cæterorum, se habet per accidens, & vnuquisque exhibet quidquid est necessarium ad valorem sacramenti, & supponitur ex parte baptizandi, nullum esse impedimentum annullatium respectu omnium baptizantium. Ergo fieri non potest, ut in hoc casu non perficiatur verum, & validum sacramentum. Si enim omnes, vel aliqui duo simili absoluant totam operationem pro instanti omnino, ac metaphysicè eodem, licet futurum sit sacramentum materialiter multiplex, erit nihilominus formaliter vnuus. Nempe existente materia multiplici, & formæ sensibili verborum, pariter multiplici, forma nihilominus characteris, & gratia, inducenda interiori à Christo, foret vna. Si autem unus aliquis totam operationem absoluueret, priusquam ceteri, ipse solus perficeret sacramentum quod esentiam, ut patet, & operationes reliquorum consequenter pertinerent ad constitutionem eius moraliter tantum, seu integraliter, vti distinctius, & fusius explohetur infra in re simili questione 68. Quapropter in hoc casu dari validum Baptismum consentium, indubitanter Theologi cum D. Thoma, quæstione 67. art. 7.

Art. 3. Certum rursus est ex communi consensu Theologorum cum D. Thom. ibidem, Baptismum euadere nullum pluribus eundem baptizantibus parti- H h liter,

362 Liber X. De Sacramento Baptismi.

liter, quomodo cuncte contingat, eos inter se parti operationes exteriores, pertinentes ad substantiam sacramenti. Quia valor sacramenti dependet essentia liter à veritate verborum formæ, atque ab eorumdem conformitate cum institutione Christi; hæc autem duo subsistere nequaquam possunt in eo casu. Quia forma verborum instituta à Christo Domino, iuxta perpetuam Ecclesiæ traditionem, & definitiones Conciliorum, est haec: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, vel quæ huic perficitæ æquivaleret, vt dictum est supra quæst. 40. Hæc autem formæ subsistere nullo pacto potest in predicto casu. Si enim unus proferat formam, & alius abluat, seu totaliter, seu partialiter, itavt qui profert formam, non exequatur actionem ablutiæ sufficientem se sola, vt is, circa quem exercetur, verè dicatur ablutus ex vi illius præcisæ, non verificatur; *Ego te baptizo*, siquidem ipse non abluit simpliciter, sed vel omnino non abluit, vel non nisi secundum quid, id est falsum omnino, quod ipse baptizet, seu abluat, vel certe non verificatur ad ipsum propriæ, sed tantum per Syncedochen, & improprietatem. Nec magis verificatur pro eodem casu forma Græcorum, baptizetur seruus Christi talis, seu baptizetur manibus meis seruus Christi talis. Quia in posteriori isto modo exprimitur identitas proferentis verba, & lauantis, eademque subintelligitur in priori modo, vt obseruatæ est in dict. q. 40. ac proinde est eadem quoad hoc ratio de forma Latina. Eadem de causa deficit veritas formæ, si unus dicat *Ego te baptizo*, & alius addat, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*; & sic de quavis alia partitione prolationis. Quia licet verificetur, eundem, qui profert verbum abluendi, abluere, non tamen verificatur eundem abluere sensibiliter, & practicè. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; siquidem hæc posteriora verba, aut partialiter, aut totaliter proferat alius exterior, ac sensibiliter, & non idem, qui profert verbum abluendi.

Art. 4. Si vero unusquislibet, vel unus aliquis nomine sui, & ceterorum dicant, *Nos te baptizamus*, cum apparentia exteriori intentionis internæ de conuentione plurium ad perficiendum unum Baptismum; variatur quoad substantiam formæ à Christo instituta. Quia tunc particula *nos*, perinde est, atque, *Ego, & tu*, aut *Ego & ille*. Quod patet substantialiter differre quoad modum significandi à significatione particulae, *Ego*, à Christo instituta. Ergo nullo pacto fieri potest, vt in dicto casu subsistat forma legitima, eiisque verificatio in sensu proprio, & plano. Dictum autem est, non valere Baptismum, si non *Nos baptizamus*, proferatur ita, vt appareat exterioris intentio de conuentione plurium ad perficiendum unum Baptismum. Quia si hoc non appareat exterioris, sed appareat ex circumstantiis eam formulam usurpari solum audentandum peculiarem autoritatem, & dignitatem baptizantis, & pro retinenda formula loquendi sibi familiari, vt si summus Pontifex, aut alius Praelatus eximiae dignitatis, ita loqueretur; proculdubio subsistit Baptismus. Quia realis significatio verborum minime variat. Idem eadem ratione dicitur, si baptizans Regem, aut alium eximium Principem, dicat: *Ego vos baptizo*. Quia ex Circumstantiis appetat, *vos*, & te perinde valere, hic, & nunc, vt offeruant Suarez, & alij.

Art. 5. Quod si in eiusmodi plurium concursu, ad unum, eademque baptizandum; omnia exteriora bene habeant iuxta dicta, solaque interior intentio exorbitet à communī, & quasi connaturali intendendi modo, quatenus unusquislibet, vel quis ex pluribus, intendit baptizare, si alius baptizet, & non aliter, distinguendum est. Vel enim intentio uniuscuiusque ita fertur directè, ac immediatè ad intentio-

nem alterius, vt simul directè, ac mediata reflectatur supra se ipsam, dum uterlibet vult perficere sacramentum; dummodo alter vult perficere, vel ita fertur directè intentio unius ad intentionem alterius, vt neque indirectè, & mediata reflectatur supra se ipsam, quatenus unus vult perficere, si alter etiam vult perficere, sed voluntate perficiendi omnino absoluta, vel certè habente aliam conditionem distinctam, & independentem à voluntate, & intentione alterius prioris ministri. Prior ille modus mutua dependentiæ intentionum in duobus ministris sacramenti, est ita ineptus, vt nemini in mentem venire possit, volunti serio, vel etiam nugatoriè aliquid agere. Quia giro illo redacto in lineam rectam, perinde illud est, atque unumquemque ministrorum, velle perficere sacramentum, si idem ipse perficere velit, quandoquidem dependentia à voluntate alterius dependente rursus à priori voluntate, re ipsa est dependentia eiusdem prioris voluntatis à se ipsa. Vnde in tali casu nullum poterit perfici sacramentum. Quia intentiones utriusque ministri, sunt veluti propositiones falsificantes seiphas, & de subiecto non supponentes; id est sunt tam ineptæ ad inducendum aliquem effectum, atque si nulla prorsus voluntas existeret. At in posteriori casu ob rationem contrariam ab vitroque ministro perficietur validè sacramentum, si nihil obstat aliud. Videatur si placet circa has tricas Pater Suarez disp. 23, sect. 3. ad 3. qui predictas intentiones proponit modo negatiuo, sed perinde est; atque mihi non placet ulterius immorari in discussienda tali inanitate prorsus inutili. Dixi nihilominus aliquid supra in communi obiter, sed sufficienter quæstio- ne 16. art. 2.

Ex dictis facile est respondere ad rationes dubitantes pro utraque parte, quatenus pinguiare videntur aduersus alterutram ex conclusionibus positis. Ad 1. partis negatiæ. Minister Baptismi, & sacramentum ipsum Baptismi, non attingunt immediatè virtute propria characterem, aliaque dona supernaturalia, quæ conferuntur baptizato, quæ nimis produntur, & infunduntur immediatè a solo Deo, ipsis virtute sola, catenùs immediatè agente. Itaque minister solum attingit immediatè, virtute propria, prolationem verborum, & actionem ablutiæ; atque utraque hæc actio, & earum termini multiplicantur, vt patet pro multiplicitate ministrorum singulariter agentium. Rursus verba sacramentalia, & sacramentalis ablutiæ, solas producent virtute propria immediatè species impressæ excitatinæ intellectus ad cogitandum de rebus significatis ex vi institutionis supernaturalis, atque huiusmodi species multiplicantur similiter pro multiplicitate verborum, & ablutionum. Non autem repugnat, vt causa principalis ad producendum virtute propria immediatè, vtatur pluribus, & ministris, & instrumentis, producentibus virtute propria immediatè totidem suos effectus, qui aliquatenus conferant vt effectus cause principalis conuenienter existat; quia hinc non sequitur dari alias duas causas adæquatas respectu eiusdem effectus producti, virtute ipsarum immediatè, quo solum sensu exclusæ à nobis fuere in illa quæst. 23. duas causas adæquatas respectu eiusdem effectus.

Ad 2. Quando plures concurrunt ad baptizandum unum, & unusquisque singulariter operatur modo explicato in priori nostra conclusione, & cum intentione absoluendi totum opus eodem, quantum fieri potest tempore, ac instanti, quo alius vel alij absoluunt, nullus eorum dicitur iterare Baptismum, tametsi non absoluunt omnes pro eodem instanti metaphysice. Quia nihilominus absoluunt omnes simultaneè, loquendo moraliter, ob distantiam imperceptibilem, aut vix perceptibilem, ac propteræ perficiunt;

Quæst. XLIV. Vtrum baptizatus, &c. 363

perficiunt sacramentum formaliter vnum, licet sit materialiter multiplex, ut dictum est, in quo nullum est inconveniens.

Ad 3. Dicitur similiter effectus Baptismi prouenientes re ipsa ex prolatione verborum, & ablutione, primum omnium absolutis, prouenire etiam moraliter ex posteriori, seu posterioribus prolatione, & ablutione, propter prædictam identitatem moralem, seu formalem omnium. Vnde omnes validè baptizant, si aliud non obstat præter multitudinem ministrorum, scorsim, & singulariter agentium.

Ad 1. Partis affirmatiæ verba illa Christi Domini, *cunctos baptizate; docete baptizantes eos*, semper accepit Ecclesia in sensu distributivo, non in sensu copulativo, aut cum indifferentia ad sensum distributivum, & copulativum. Ita ut Christus Dominus uniuscilibet seorsim dederit potestatem baptizandi, & delendi peccata nomine ipsius, siue catenæ representationem concesserit, non vero quibusvis iniucem coniunctis, & partialiter agentibus. Quia collectio multorum non est ita idonea ad representandum vnuum hominem Deum, sicut sunt idonei singuli seorsim. Qui autem habent nominationem procuratoriam singulariter, eandemque non habent insimul, si contrahant omnes nomine principalis, eodem quidem tempore, & eadem de re, & cum eodem, sed singuli independenter à consensu cæterorum, seu cæteris pure concomitanter se habentibus, contractus vallet. Si vero contrahant omnes coniunctim, & cum mutua dependencia singulorum à consensu reliquorum, contractus erit nullus; vt pote celebratus à non habentibus talē commissionem. Eadem igitur ratione sacramentum Baptismi erit nullum, si à pluribus copulatiuè perficiatur; validum vero si à singulis seorsim, eodem licet tempore perficiatur. Quapropter assumptum obiectionis de sufficientia plurium ad id, ad quod sufficit unusquislibet eorum, tenet quoad ea, quæ aguntur auctoritate, seu virtute propria; sed non tenet vniuersaliter quoad ea, quæ aguntur nomine alterius, atque dependenter à libera alterius voluntate, ac deputatione.

Ad 2. Vno plures baptizante simultaneè, non mutatuè substantialiter modus significandi forma instituta à Christo Domino. Quia, *Ego vos baptizo*, perinde est, ac *Ego te, & te baptizo*, quæ est variatio pure materialis, per solam singularis geminationem. Opus istum ostensum est accidere, pluribus simultaneè baptizantibus eundem. Ideo non tenet paritas, & potest in causa necessitatis vnuis plures simul baptizare, non solùm validè, sed etiam licite, tametsi nunquam sit validus Baptismus, collatus vni à pluribus agentibus per modum vnius.

Ad 3. Nonnulli respondent in iis, quæ dependent à libera alicuius voluntate, & lege, uti dependent sacramenta à libera Christi voluntate, ac lege, non valere paritatem ab uno ad aliud, tametsi eadem omnino sit ratio ex parte rerum secundum se. Quia nimis voluntas legislatoris, potest nihilominus esse diuersa, prout libuerit. Verum hic respondendi modus, ut cunque accommodabilis sit iis rebus, quæ dependent à voluntate, & lege pure humana; accommodari tamen nullatenus debet iis, quæ à sola divina voluntate, & lege dependent. Quia Deus omnia disponit ordinatissime, nec dispariter vñquam disponit, non existente in rebus ratione dispari. Semper enim disponit quod optimum est, & modo optimo, iuxta illud celebre Augustini, lib. 3. de lib. arb. cap. 5. *Quidquid tibi vera ratione melius occurrit hoc scias, fecisse Deum.* Dicendum itaque est, quando Matrimonium celebratur, dari duos, qui sacramentum suscipiant; idoque oportet duos itidem esse ministros sacramenti. Accedit hoc sacramentum simul esse contra-

R. P. Espanza Curs. Theol. Tom. II.

etum mutuum, de cuius conceptu sunt duo contrahentes, similiter est de conceptu sacramenti Pœnitentia, ut dentur Index, & reus voluntarius, qui proinde accusatione sui cooperari iudici debeat. Nihil tale datur in sacramento Baptismi; sed magis oppositum: Quia solus Christus est qui interius baptizat, remittit peccata, & infundit dona supernatura, idoque oportet, ut minister Christi ipsum representans sit vnu homo, vtque singulariter agat, nec fit dispensabilis pro vlo euentu, defectus huius representantis. Ex quo etiam, & ex dictis superius circa haec partem, patet sufficier ad quartum.

Q V A E S T I O X L I V .

Vtrum baptizatus debeat consignari pædagogo fidei, qui illum teneat, ac suscipiat in Baptismo?

VIdetur non debere. 1. Quia ordo supernaturalis imitatur ordinem naturalem. In generatione autem naturali, soli interueniunt Pater, & Mater. Ergo in regeneratione supernaturali, quæ fit per Baptismum, solūm interuenient debet baptizans, qui obtinet locum patris, & aqua, quæ est loco matris, ut dicit Augustinus, serm. 1. Dominicæ infra oct. Epiph. nullusque alius debet aliquod ministerium exhibere.

2. Baptismus cæterorum est imitatiuè Baptismi Christi, & conformatus cum eodem; Christo autem nullus adstitit pædagogus, qui cum teneret in Baptismo, atque suscipiet. Ergo nec respectu reliquorum, quisquam eo munere fungi debet.

3. Pater naturalis iure naturali est pædagogus filij, eumque tenetur instruere de omnibus, quæ filius sciere debet. Ergo nulli alii oportet committere hoc ministerium.

4. Si ad eum, qui tenet in sacro fonte, & ex eo suscipit baptizatum, pertineret pædagogia instruendi illum in rebus fidei, deberet eligi ad id maneris, qui esset bene instruētus in tota Doctrina fidei. Quia non potest instruere, qui non est instruētus. Id autem non obseruat communiter. Ergo pædagogia instruēt in rebus fidei, non pertinet ad eum, qui leuat baptizatum de sacro fonte.

5. Ad eum pertinet docere qui baptizat, iuxta illud *Docete omnes gentes baptizantes eos.* Ergo non oportet, ut parochus baptizans hanc curam, cuiquam alij comittat.

6. Eiusdem rationis est Baptismus solemniter collatus, & qui sine solemnitate confertur propter urgentem necessitatem. Sed in Baptismo priuatim ministerio non adhibetur pædagogus. Ergo nec in Baptismo solemnii adhibendus est.

7. Melius instruere possunt, magisque ad instruendum si scilicet plures, quam vnu. Ergo, si alij, quam baptizanti hæc cura demandanda esset, pluribus vti que demandanda esset, & non vni tantum, aut solis duobus, quod tamen non sit. Ergo nulli necesse est illud ministerium committere.

Att. 1. Respondet. Qui baptizatur eo ipso renascitur spiritualiter, atque regeneratur, iuxta illud: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto.* Vnde sicut, qui nascitur generatione naturali, indiget nutrice, & pædagogo, ad perfectionem vitæ naturalis, & civilis; ita etiam qui per Baptismum spiritualiter generatur, idoque constituitur in infantia vitæ spiritualis, indiget aliquo, qui fungatur vice nutritio, & pædagogi, cuius directione, & documentis proficiat in vita spirituali, & adolescat ut dignus

H 2 Ecclesia

Ecclesiae Catholicae filius, iuxta illud 1. Petri 2.2. *Sicut modo geniti infantes rationabiles sine dolo, lac concupiscent.* Hac igitur de causa semper Ecclesia tenuit, ac tenet hunc morem, ut adhibeat in Baptismo aliquem, vel aliquos, qui baptizatum de sacro fonte suscipiat, cumque inibi teneat, atque ea actione quae spondeat se illum in suam cutam suscipere in ordine ad educationem spiritualis.

Art. 2. Huius moris, ac finis meminit inter alios plures Patres, Diuus Dionysius cap. 2. de Eccles. Hierarch. part. 2. fine, vbi sic habet: *Diuini nostris ducibus Apostolis ad mentem venit, & visum est suscipere infantes secundum istum sanctum modum, quo naturales pueri parentes tuaderent puerum cuidam docto in diuinis pedagogo, & reliquum sub ipso puer ageret, sicut sub diuino Patre, & salvationis sancte susceptore.* Apparet itaque conuenienter adhiberi in Baptismo paedagogum baptizati, qui illum instruere teneatur, quantum, & quando oportuerit: Qui proinde paedagogi, ratione eiusmodi obligationis, dici consuevere fideiustores, & sponsores, atque offerentes. Sed vulgo dicuntur, Patrini, & Compatres, exemplo Canonis in Cathechismo, de consecrat. dist. 4. & Synodi Moguntinae can. 47.

Ad 1. Sicut in generatione naturali sufficiunt ab-solutè Pater, & Mater, & tamen congruit, ut adhibeantur obstetrix, & nutrix, & paedagogus vita ci-uis: ita in regeneratione spirituali, sufficit simpli-citer ad valorem Baptismi solus minister cum aqua, & tamen ad perfectam eius administrationem, requiri-tur paedagogus vita spiritualis; atque ita retinetur perfectè iusta correspondentia ordinis naturalis, & supernaturalis.

Ad 2. Baptismus Christi non fuit ordinatus ad re-generationem eius, sed ut alij regenerarentur per ipsum. Vnde non opus fuit ut Christo daretur paedago-gus, sed ipse potius est paedagogus ceterorum om-nium, id est, quoad hoc non est locus imitationis.

Ad 3. Sapè contingit patrem naturalem esse inido-neum ad erudiendum filium baptizatum, ut cum ba-ptizatur filius Hæretici, aut Gentilis: Fieri etiam pos-tet, vt parentes naturales intenti ad prouidentiam eorum, quæ sunt ordinis naturalis attendant minus ad spiritualem educationem filij. Quapropter Eccle-sia, optimo consilio in omnem euentum, assignat ali- quem, qui teneatur ad spiritualem educationem ba-ptizati.

Ad 4. Filii Catholicorum, existentes in locis itidem Catholicorum, ut plurimum instruuntur sufficienter à parentibus, aliisque consanguineis, eaque propter communiter necesse non est magnam curam adhibere in eligendis eiusmodi paedagogis, seu patrini, & com-patribus. Cœterum semper eligi debent, qui suffi-ciant ad docendum, quæ sunt necessaria vniuersaliter ad vitam spiritualem iuxta normam religionis Catho-licæ, & vbi aduersus speciale periculum, mala, aut non bona educationis, specialis circa id adhibenda esset diligentia.

Ad 5. Prælati, & Parochi, Ecclesiæ, intenti cura totius populi, non possunt adhibere erga baptizatos eam omnem assiduitatem instructionis, qua in-digent recenter ad Ecclesiæ, & ad mysteria nostræ fidei aggregati, id est, expedit, ut aliquis specialiter singulis deputetur.

Ad 6. Congruentius, ac rationabilius est, ut in re-tanti momenti, quanti est bona educatio, & instru-ctio sufficiens baptizati, interueniat iudicium, & elec-tio Ministrorum Ordiniorum Ecclesiæ, ipsique reserueretur electio persona idoneæ. Quod tamen non tollit, quo minus baptizati absque solemnitate com-mendentur priuata baptizantis solitudine, alicui per-sonæ idoneæ, præsentim si desit spes solemnitatum

deinde Baptismi. Verum Patrinis, seu quasi Patrini priuatim nominatis, non incumbunt ea onera, que Ecclesiasticis legibus inducta sunt respectu eorum Pa-trinorum, qui adhibentur in Baptismo solemini, de quibus tamen legibus cognitionis spiritualis, & fi-milium alius est dicendi locus.

Ad 7. Magis quisque sollicitus esse solet de iis, quæ sibi soli, vel omnino, vel principaliter commen-dantur, quām si cura ad plures promiscuè pertineat. Solet præterea suboriri confusio, vbi non est unus aliquis, ad quem vnicè, vel saltem principaliter pertineat cura de vnaquaque re. Optima igitur ratione cautum est in Conc. Trid. sess. 24. c. 2. de refor. Matr. vt unus tan-tum, sive vir, sive mulier, vel ad summum, unus, & vna, baptizatum, de Baptismo suscipiant. Quod tamen non tollit, quo minus plures deinde secundario admitti possint, quasi coadiutores, & Honorarij.

Q V A E S T I O X L V .

Vtrum omnis, & solus viator nondum bapti-zatus, sit subiectum idoneum Baptismi?

VIdetur, quod nec omnis, nec solus, Quia pueri aliique perpetuò carentes vnu rationis sunt via-tores, & nihilominus sunt incapaces Baptismi. Pri-mum enim sunt incapaces intentionis suscipiendi Ba-ptismum, quæ tamen vniuersaliter requiritur pro quolibet sacramento ex parte suscipientis illud. Deinde similiter sunt incapaces fidei, quæ tamen præcisè requiritur ad hoc sacramentum suscipiendum. Quod nimis dicitur, & est sacramentum fidei. Rursum. I. Petri 3. 21. dicitur: *Quod & vos nunc similis forma saluos facit baptisma, non carnis depositio sordium, sed conscientia bona interrogatio in Deum.* Pueri autem, neque conscientiam habent villam, cum haec constat in actu rationis, neque sunt capaces vlli interroga-tionis; Demum homo excedit bruta, præcisè quatenus rationem habet, atque ob istum solum excelsum est capax Baptismi, potius, quām bruta. Ratio autem pueris deest actu, furiosis verò, & perpetuò amentibus, etiam quoad spem. Ergo utriusque sunt incapaces Baptismi. Confirmatur, quia adulstus compos ratio-nis nulliter baptizatur cum dormit. In pueris autem, & amentibus, dormit multò magis ratio, quām in dormiente alioquin compote rationis.

2. Pueri existentes in uteris maternis, sunt, & ipsi viatores, & tamen sunt incapaces Baptismi. Quia sunt incapaces, qui abluantur, & limiliter sunt adhuc incapa-cies commercij humani, utque subiiciantur humana actioni, in quibus administratio sacramentorum consistit.

3. Filii Hæreticorum, aliorūque Infidelium sunt incapaces Baptismi, dum sunt sub patria potestate: tum quia, neque per seipso formaliter, nec æquivalenter per voluntatem Parentum consentire possunt suscep-tioni Baptismi; de cuius tamen ratione est ut sit voluntaria: tum quia si relinquantur in patria potestate, exponuntur manifestè periculo Apostasie; si ve-rò subtrahantur ab illa violenter læditur ius naturale; atque utrumque est intrinsecè turpe. Baptismus autem perfici non potest per actionem intrinsecè turpe.

4. Beata Virgo fuit aliquando viatrix, & tamen non quam fuit capax recipiendi Baptismi. Quia nulli peccato obnoxia fuit, & consequenter neque capax vnuquā fuit ablationis Spiritualis, seu remissionis peccatorum, in quibus ratio formalis Baptismi consistit, ut patet ex dictis supra. Ergo status viatoris etiam non baptizari non conuertitur cum capacitate Baptismi.

5. Quoties

5. Quoties reddit capacitas proxima percipiendi effectus sacramenti, toties reddit capacitas proxima suscipiendi sacramenti, quod ad talēm effectū ordinatur; sāpē autem contingit, ut homo baptizatus incidat denuo in peccata, ratione quorum redditur denuo proxime capax remissionis peccatorum, ad quam ordinatur Baptismus, tanquam ad effectū suū principalem. Ergo, non solus viator non baptizatus, sed etiam baptizatus potest esse proximē capax Baptismi.

6. In Concilio Niceno 1. can. 19. statuitur, ut re-baptizentur confugientes ad Ecclesiam Catholicam, qui prius fuere Paulianistæ & Cataphrygæ. Ergo re-baptizatio, non solum valida, sed etiam licita esse potest.

7. Deus neminem relinquit absque remedio salutis, Baptismus autem est remedium necessarium salutis, eodemque carerent nonnulli baptizati, si non possent iterū baptizari; vel quia non percepérunt fructum eius, ob defectum dispositionis, vel quia non sunt validē baptizati; tametsi existimant se esse validē baptizatos, qua existimatione impeditur, quo minus vētē baptizarentur, si non liceret rebaptizari.

Art. 1. Respondetur, supponitur in præsenti ex dictis supra in communi: Omnes promiscè viatores cuiusvis sexus, etatis, & conditionis, esse capaces suscipiendi validē baptismum, dummodo prius baptizati semel non fuerint, & ex eo apparat clare. Quia, quicunque est capax effectus sacramenti, est etiam capax ipsius sacramenti. Omnes autem viatores sunt capaces percipiendi fructum Baptismi, quia omnes sunt peccatores, & concipiuntur, atque nascuntur in peccato; atque adeò omnes sunt capaces remissionis peccati, que est effectus Baptismi præcius, vt dictum est supra quæstione 37. Ergo omnes, dum sunt in via, sunt capaces Baptismi. Quod argumentum nütztur auctoritate Apostoli 5. ad Rom. 17. Si enim delicto mors regnabit per unum, multo magis abundantiam gratiae, & donationis, & iustitiae accipientes, in vita regnabunt per unum Iesum Christum, & 1. ad Corinth. 16. 22. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viviscabuntur. Vnde Concilium Tridentinum, session. 5. can. 3. definit. ipsum Christi Iesu meritum, per Baptismi sacramentum in forma Ecclesiæ collatum, tam adultis, quam parvulis applicari. Omnes igitur, tam adulti, quam parvuli, dummodo non sint prius baptizati, sunt capaces baptismi validē percipiendi.

Art. 2. Exceptio iam baptizatorum, quominus iterum baptizari validē possint, habetur ex Concilio Florentino in decreto Eugenij, & ex Trid. sess. 7. can. 9. definitibus aperè sacramentum Baptismi iterari minimè posse. Idem colligit Diuus Thomas, quæst. 66. art. 9. ex illo ad Ephes. 4. 5. Unus Dominus, una fides, unum baptismus, atque in eadem huius loci intelligentia, & applicatione præiuere D. Thomæ, Leo Papa, epist. 37. ad Leonem, cap. 1. & epist. 79. ad Nicetam cap. 7. atque Ambros. lib. 2. Verum circa eius loci intelligentiam, & applicationem occurrit ratio dubitandi non leuis. Quia fides, cuius unitati æquiparatur ibi unitas Baptismi, est tantum specifica, & non numerica; quandoquidem fides, non necessariò est una numero in unoquoque, atque desperita per hæresim, potest iterum redire, hæretico ad fidem denuo conuerso, ac proinde consequente nouum habitum fidei numero distinctum à priori habita. Ad quod tamen dici forte posset, sicut ratione materiæ, legitimè intelligitur ex parte Domini unitas numerica, non solum respectu vniuersitatis, sed etiam respectu omnium, ita ex parte fidei legitimè intelligi eadem de causa, solam unitatem specificam, coniunctam cum multiplicitate numerica, etiam respectu vniuersitatis.

R. P. de Esparza Curs. Theol. Tom. II.

que propter prædictam habitus fidei amissibilitatem, & reparabilitatem; ex parte vero Baptismi, ob rationem contrariam intelligi, æquè legitimè unitatem non modo specificam, sed & numericam respectu vniuersitatis, nempe propter inamissibilitatem, & immultiplicabilitatem characteris, qui imprimatur per Baptismum. Clarius colligitur haec veritas ex illo ad Hebreos 6. 4. *Impossible est eos, qui semel illuminati sunt, gustauerunt, &c. & prolapsi sunt, iterum renouari ad penitentiam; rursus crucifigentes sibi meti ipsi filium Dei.* Hic enim nomine illuminatorum intelliguntur ex communi Patrum, aliorumque Interpretum consensu, baptizati, quatenus Baptismus est sacramentum fidei, utpote continens in se solemne fidei professionem, & aggregans baptizatum populo fideliū, unde Baptismus illuminatio, & baptizati illuminari, merito vocantur. De his igitur dicitur impossibile esse, ut prolapsi iterum renouentur ad penitentiam, utique baptismalem, de qua sola poterat Apostolus loqui, & non de penitentia confessionis, ne contradicat sibi ipsi docenti. 1. ad Corint. 5. condonationem peccatorum per penitentiam, respectu etiam fidelium, & iam ante baptizatorum.

Art. 3. Addit vero Apostolus, volentes iterum baptizari, rursus crucifigere sibi meti ipsi filium Dei. Quia Baptismus est configuratio baptizati cum Christo paciente, mortuo, & sepulto, iuxta illud ad Rom. 6. 4. *Conseptuti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem.* Et iterum. *Quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in mortem ipsius baptizati sumus, & paucis inferiori. Si enim complantari facti sumus similitudini mortis eius, ita & Resurrectionis erimus, scientes quia verus homo noster simus crucifixus est Cruci.* Similiter ad Colossem. 2. dicitur. *Conseptuti ei in Baptismo, in quo, & consurrexisti.* Ob istam igitur representationem practicam passionis, & mortis Christi conuenientem Baptismo, ratione cuius baptizatus, quodammodo Christo pro nobis mortuo commoritur, relinquendo veterem hominem, ut nouam vitam spiritualem incipiat, infert Apostolus in prædicto loco ad Hebreos, tanquam rem absurdissimam, repetentes Baptismum, eo ipso rursus crucifigere sibi meti ipsi filium Dei. Absurdum nimis est, & repugnans dispositioni diuinæ prouidentie, ut repetatur symbolum, & representatio practica passionis, mortis, & sepulturæ Christi, quæ fuit unica. Quia in re obseruare oportet differentiam representationis eius mysterij, quæ est propria Eucharistia ab ea, quæ est propria Baptismi. In Eucharistia enim renouatur memoria, & fit representatio Passioni, & mortis Christi; non quasi commoratur Christo, qui consecrat, aut sumit Eucharistiam, sed magis, ut inde pascatur, & conseruet, ac foueat vitam spiritualem, quia præsupponit iam potiri, qui consecrat, aut sumit Eucharistiam. At in Baptismo fit eadem commemoration, & representatio per quandam commoritionem ipsius baptizati. Vnde Eucharistia sèpius repeti potest, quia cibus, & cibatio sèpius repetuntur, & Christus sèpius exercet causalitatem conseruationis, & perfectiæ vitæ nostræ spirituallis. Baptismus vero repeti non potest, quia Christus semel mortuus est pro nobis, & mors ex sua natura una tantum vniuersique accidit, neque bis vlli euenire potest, atque in Baptismo representatur mors Christi per quodam mortem baptizati, quatenus deponentis veterem hominem, veteremque vitam, quæ trahitur ex Adamo. Neque vero ratio ista representationis, & significationis symbolicæ parui momenti, existimari debet in sacramentis, quorum videlicet totum esse in eo representandi, & significandi modum consistit, eademque representatione, & significatio est longe

Hh 3 maximi ✓

maximi momenti, maximæque utilitatis, ut appareat ex dictis supra in communi, tum quæst. 1. tum præcipue quæst. 11. Mirum igitur non est, quod sacramentum baptismi iterari non possit, & quod nulliter repetitio eius tentetur, siquidem in repetitione eius necessariò deficit significatio, & representatio propria ipsius.

Art. 4. Eodem ferè recedit, quod per Baptismum regeneratur baptizatus, atque renascitur iuxta illud, *Nisi quis renatus fuerit, &c.* Generatio autem una tantum unius esse potest. Quo argumento vtitur Augustinus tract. 11. in Ioann. ad illud Nicodemi. *Nunquid potest homo in ventrem Matris sua iterato introire, & renasci?* Subiungit enim, *Sic tuitellige natuitatem Spiritus quomodo intellexit Nicodemus natuitatem carnis.* Et paulo post: *Quomodo eterus non potest reperi, nec Baptismus.* Accedit Baptismo imprimi charactrem indelebilem, atque sacramentum repeti non posse, cuius effectus est inamissibilis, idèque irrepetibilis, nec obstat alios effectus Baptismi amitti, ac repeti posse. *Quia ad hos alios effectus datur aliud sacramentum, idèque possunt iterato haberi, quin iteretur Baptismus, & congruentius, ac rationabilius habentur per aliud sacramentum eo fine specialiter institutum.* Demum sacramentum Baptismi specialiter, ac principalius est institutum aduersus peccatum originale, quod semel delatum, redire deinde nunquam potest. Ergò nec Baptismus illi tollendo institutus, repeti nunquam potest. Ex his igitur patet omnem, & solum viatorem nondum baptizatum, esse subiectum capax Baptismi.

Ad 1. Sicut pueri absque vsu rationis, & absque ullo proprio actu voluntatis, nascuntur peccatores, & filii iræ, atque inimici Dei, propter peccatum alterius hominis sibi imputatum, ita etiam absque ullo actu suo, disponente ad iustificationem iustificantur, & patet ut ita iustificantur, & frant hæredes vita æternæ, atque amici Dei, propter ineria Christi Domini ipsis applicata per Baptismum. *De cuius proinde ratione non est, ut detur ex parte subiecti recipientis dispositio aliqua voluntaria, sed sufficit rationalitas substantialis, quæ aliquando prodire poterit in actu secundum, & vel in vita præsenti, vel certè in futura, elicere actus, & reddere fructus dignos eorum donorum, quibus remittitur peccatum originale.* Quia aptitudine, & non solo exercitio actuali intellectus, & voluntatis, differt homo à brutis, & ratione eius habet capacitatem, quam illa non habent, ut adoptetur in filium Dei, & consequatur remissionem peccati. Quapropter dispositiones intentionis fidei, & bona conscientia, quæ exiguntur in obiectione sunt necessarie in adulto compote rationis, ut infra dicetur, non verò in expertise rationis.

Ad 2. Pueri existentes in eteris maternis eam non præcisè non sunt proximè capaces Baptismi quatenus, dum ibi latent non possunt tangi aqua, nec actionem ablutiūam terminare. Cæterum si eteris maternus violenter referetur, sive iustè, ut si mater legitime damnata ad mortem, & talem mortem pro eo tempore determinato, sive iniustè, puer, tametsi adhuc immaturus ad natuitatem, potest validè, & fructuosè baptizari, dummodi iam sit animatus. Quia ex tunc est iam peccator, idèque capax misericordiæ Dei, parcentis peccatum per contactum aquæ, & applicationem meritorum Christi. Immo id etiam videatur non esse omnino improbabile, quod dicunt Martinon. & alij grauidè gerenti fætum animatum, iam moribundæ posse cum intentione baptizandi fætum, ingeri aquam, & proferri verba sacramentalia sub conditione, dum bibitur aqua, si forte ea prolem pertingat, antequam amittat formam aquæ. Nempe in tanto discrimine omnes tanti remedij aditus pruden-

ter, ac religiosè tentati, cum spe etiam leuissima boni exitus.

Ad 3. Certum est, filios paruulos hæreticorum, aliotumque quorumlibet; siquidem baptizentur, nihilque desit eorum, que requiruntur ex parte baptizantis, validè baptizari, vt cunque parentes remittantur. Quia dum filii sunt paruuli, proprius eorum consensus non requiritur, vt nuper dicebatur, consensus vero aliorum nunquam requiritur ad valorem, & effectum sacramenti; sufficit enim sola diuina voluntas volens misericorditer subuenire indigentia paruuli, & nolens eatenus dependere à voluntate cuiusquam alterius, præterquam ministri sui applicantis instrumentum institutum ab ipso Deo; ex quo patet ad priorem probationem in contrarium. Ad posteriorem ab inconvenienti ex periculo Apostasiæ, vel laesione iuris naturalis, dicitur non licere quidem baptizare filios paruulos parentum Infidelium, non consentientium Baptismo, & existentium extra seruitutem. Ne videlicet subsequatur alterum ex illis duobus incommidis, nolente Deo nocere iuri naturali constituto ab ipso per institutionem sacramentorum, & periculo Apostasiæ, vitando ex sua ipsa natura. Cæterum aduersus valorem Baptismi, nihil inde probatur, vt patet ex dictis.

Art. 1. Ad 4. Nonnulli dicunt Beatam Virginem baptizatam fuisse solo Baptismo Ioannis, quo etiam solo baptizatus fuit Christus Dominus, filius eius. Quia videlicet non indiguit alio Baptismo efficaciori. Verum hoc contradicit communī Doctorum consensui, & huic præterea rationi. Quod nimis expediat Beata Virginem ingredi in Ecclesiam visibilem per Baptismum Christi, qui est unicū ad illam aditus, atque per hunc ingressum fieri capacem reliquorum sacramentorum, quorum ianua est idem Baptismus, ac demum recipere augmentum gratiæ, cuius percipienda erat certissime capax, nec decebat ut Mater Christi destitueret medio huius tantæ indulgentiae, quod cœteris omnibus esset commune.

Art. 2. Probabilius itaque responderet distinguendo duplēm ablutionem, aliam abstersiūam sordium, aliam purè augmentatiūam nitoris. Beata Virgo non fuit capax prioris ablutionis spiritualis, cum nullum haberet peccatum; erat tamen capax posterioris ablutionis. Quia non habuit plenitudinem totius gratiæ, sicut Christus, idèque potuit recipere augmentum eius, id est augmentum nitoris spiritualis, non minus per sacramentum ablutiūum, quam per actus suos meritorios. Nempe Baptismus ita mandat animam per remissionem peccatorum, si eam inueniat ream peccati, aut penitentiam peccati, in quem finem, & non solum ob augendam gratiam est institutus primariò, & per se, ut mundet etiam per augmentum gratiæ, & nitoris, tametsi nullum insit peccatum baptizato, vel quia is nunquam habuit peccatum, vel quia perfectè deleuit per actum contritionis. Vnde in eteris euentu utileiter suscipitur Baptismus, cum habeatur alteruter ex illis effectibus in-dicibilis, & significabilis per Baptismum; si quidem eterlibet est appetibilis, debetque ab omnibus queri, quantum fieri potest, iuxta illud Apocalyp. 22. 12. *Qui in sordibus est, sordescat adhuc, & qui iustus est, iustificetur adhuc, & sanctus sanctificetur adhuc.*

Art. 3. Neque verò hinc sequitur non esse bonam, aut non esse efficacissimam probationem peccati originalis ex Baptismo paruulorum qua vtitur Aug. aduersus Pelagianos c. 34. de peccatis meritis, & remiss. atque alibi frequenter, cui probationi suffragatur Concil. Mileuit. definiens can. 2. qui negant paruulos trahere ex Adamo peccatum originale, efficere formam Baptismi falsam. Quod ipsum iisdem ferè verbis habetur; apud Concil.

Quæst.XLVI. Vtrum requiratur, &c. 367

Concil.Trident. sess. 5. can. 4. Cum enim prætulisset errorem eorum, qui negant parvulos esse baptizandos, eo quod nihil originalis peccati trahant ex Adam; *Vnde fit consequens subiungit, et in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligitur.* Non inquam sequitur istud inconueniens, sed prædictum Conciliorum, & Augustini argumentum perstat omnino efficax, & concludit legitimè. Quia præmissum est suprà quæst. 37. initio ex dictis prius in communī, nullum sacramentum, sed minimè omnium sacramentum baptismi instituendum fuisset, si humanum genus non fuisset lapsum in peccatum. Quia in hac hypothesi gratia Dei data fuisset, quibuscumque daretur, independenter à signo symbolico ablutionis exterioris. Nempe ad conferendum purum nitorē spiritualem, aut solum ipsius augmentum omnibus vniuersaliter, vel plerisque, non oportueret instituere, nec conuenienter instituere ritus significativus ablationis exterioris. Posita autem institutione eiusmodi signi exterioris, inducentis gratiam, & conferentis habilitatem ad alia sacramenta, propter indigentiam vniuersalem generis humani, ut iuaretur tali instrumento ad consequendos eos effectus, non debuerant impediti ab eius usu, & fructu, qui essent iam mundi a fôrdibus peccatorum, vel ex sola Dei misericordia eximente ab illis primordialiter, vel per dilectionem Dei super omnia, perfectamque contritionem. Ne videlicet excluderet innocentia, & status iustitiae à communione beneficij communis, licet inducti occasione peccati. Quo sane paœto, certum ex una parte est inter Theologos passionem Christi Domini non fuisse futuram, si Adam non peccasset, & nihilominus ex alia parte, est valde probabile, & à pluribus, magnisque Theologis merito docetur eandem Christi passionem fuisse de facto vtilem, & causatiūm donorum gratiæ, respectu Adami, etiam in statu innocentie, & respectu Angelorum, ac Beatae Virginis, licet ibi nullum fuerit peccatum. Similiter ergo forma baptismi, licet ex se sit sufficienter significativa, & efficaciter causativa remissionis peccatorum, ubi ea inuenit, nec verificanda foret iuxta intentionem institutionis diuinæ nisi ea inueniret, iuxta legem ordinariam, in iis, quibus applicatur; potest nihilominus absque fôlitate, & cum vera causalitate gratiæ, iis etiam applicari, quibus nullæ insunt fôrdes peccatorum; nempe significando, respectu illorum posteriorum, viam mundatiuam, ipsamque mundationem fôrdum, quasi conditionaliter, & quoad sufficiat, absolutè verd, & efficaciter augmentum nitoris, propter peculiarem, ad hoc solum, dispositionem proximam subiecti.

Art. 4. Nonnulli, ut soluant hoc ipsum argumentum dicunt, Augustinum, & consequenter Concilium Mileitanum non induxisse peccatum originale parvolorum ex veritate formæ baptismalis, requisitæ ad valorem baptismi, secundum se præcisè, sed ex formulis verborum accidentaliter superadditis ab Ecclesia in exorcismo, & exsufflatione, quæ nomine forma ab Augustino, & in Conciliis comprehenduntur. Verum hæc euasio, licet, accommodari possit nonnullis periodis D. Augustini, toti tamen eius contextui, & præcipuis, hac in re conatibus eiusdem, aduersus Pelagianos accommodari minimè potest, ut mihi quidem videtur, & legenti, atque consideranti Augustinum facile apparebit, & clare. Eo vel maximè, quia vbique argumentum ducit ex baptismō, & forma baptismi, quibus sibi non adhibitis, qui decedit puer, non potest ingredi in regnum cœlorum, ut etiam apparebit ex testimonio eius, quæ producuntur qualitio. 50. art. 4. & ad 2. articulo 1. Cum tamen certum sit, fieri posse, ut adhibita sola forma

substantia consequatur quis vitam æternam.

Ad 5. Capacitas ad percipiendum effectum baptismi, est capacitas percipiendi remissionem non qualiumcumque peccatorum, utcunque præexistentium; sed peccati originalis solius, vel aliorum etiam peccatorum, sed quatenus coniunctorum cum originali. Hoc autem peccatum nunquam redit, ac proinde, nec alia peccata vñquam redeunt, pro ut coniuncta cum illo. Quia propter in baptizato, & consecuto semel effectum baptismi, sola possunt redire peccata, quæ possunt esse materia remota sacramenti pœnitentia non verò baptismi.

Ad 6. Pauliani, & Cataphrygæ baptizabant nulliter, quia non baptizabant in nomine Trinitatis, quam nec agnoscebant, ut habetur, ex Gregor. lib. 9. regist. epistol. 61. Quando autem præcessit baptismus hoc modo nullus, tametsi postea idem homo baptizetur, non iteratur sacramentum, sed sola ceremonia exterior, eaque inadæquatè tantum.

Ad 7. Qui validè baptizatus fuit, & tamen non percepit effectum ipsius, propter defectus dispositio-nis, potest postea illum consequi ex vi eiusdem numero baptismi, remoto postea obice, seu superaddita postea dispositione, ut infra dicetur. Qui verò nulliter baptizatus fuit ipsa, & putat se fuuisse validè baptizatum, neque de hoc prudenter dubitare potest, saluari nihilominus absolutè potest; esto ei non licet suscepit baptismi, quia potest iustificari per actum contritionis absque sacramento; quod si prudenter dubitetur de validitate baptismi, qui re ipsa fuit validus, potest repeti baptismus, debetque repeti sub conditione, ut dictum est supra in communī. Nec propterea absolutè dicitur reiterari baptismus. Quia adhibetur denuo sub existimatione, licet dubia, quod prior baptismus fuerit nullus; hoc est, quod re ipsa non præcesserit baptismus.

Q V A E S T I O X L V I .

Vtrum requiratur aliqua dispositio ex parte baptizati?

VIdetur non requiri. 1. Eadem potestas, eodem modo collata est à Christo Domino ministris suis ad docendum, & baptizandum, dum dicit, Matth. vlt. 19. *Docete, baptizantes.* Sed ad docendum nulla requiritur moralis dispositio ex parte audientis. Ergo neque ad baptizandum ex parte baptizati.

2. Causa, quæ non requirit dispositiōnem in aliquo subiecto ad inducendum aliquem suum effectum, in nullo subiecto eiusdem speciei illam requirit ad fiducendum eundem effectum. Baptismus autem nullam requirit dispositiōnem ad inducendum omnes suos effectus in parvulis; atque adulti sunt eiusdem speciei cum illis. Ergo neque in adultis ullam dispositiōm requirit.

3. Dispositio, quæ sufficit ad suscipiendum validè aliquod sacramentum, sufficit etiam ad percipiendos omnes effectus ipsius, ut patet in sacramento Pœnitentia, de quo dictum est supra quæst. 30. validum simul & informe esse non posse: ad suscipiendum autem validè baptismum nulla requiritur peculiaris dispositio præter solum consensum; ergo neque ad percipiendos omnes eius effectus.

4. Si requireretur ad baptismum peculiaris aliqua dispositio ratione remissionis peccatorum tanta utique requireretur, quanta requiritur ad sacramentum Pœnitentia. Quod videlicet non est magis remissum peccatorum, quam baptismus, sed minus, ut infra dicetur. Sequela autem est absurdā, ut pote

368 Liber X. De Sacramento Baptismi.

contradicens doctrinæ Concilij Tridentini sess. 14. cap. 1. vbi agit de hac ipsa comparatione vtriusque huius sacramenti, & præmisso per baptismum nos consequi plenam, & integrum peccatorum omnium remissionem. *Ad quam tamen, subiungit immediatè, nouitatem, & integratatem, per sacramentum Pénitentia sine magnis nostris fletibus, & laboribus, diuina id exigente iustitia, peruenire nequaquam possumus: vt merito Pénitentia laboriosus quidam baptisimus à Sanctis Patribus dictus fuerit.* Ergo pro sacramento baptismi nulla peculiaris dispositio requiritur ratione remissionis peccatorum, sive personalium, sive originalis, de quibus omnibus promiscue ibi loquitur Concilium.

5. Ut aliqua dispositio agnoscatur necessaria in adultis pro pleno effectu huius sacramenti, certè nulla alia requisita esse dici potest, præter finem, dicente Christo Domino, Matth. vlt. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.* Quò etiam pertinet videtur illud Ambros. ad Rom. 11. *Gratia Dei in baptismo gratis omnia condonat nullumque luctum requirit.*

Art. 1. Respondet. Non repugnat baptismo universaliter ex conceptu suo, vt validè, & fructuose conferatur nullo præente actu dispositio ex parte intellectus, & voluntatis ex parte baptizati. Quia non repugnat, vt validè, & fructuose conferatur infantibus, aliisque rationis expertibus, vt liquet ex quæst. præcedenti, in quibus tamen nullus talis actus dari potest citra miraculum, quod ineptè configeretur, & absque fundamento.

Art. 2. At in adultis præditis vñ rationis requiriatur in primis consensus absolutè liber, vt baptismus ipsis collatus sit validus. Quia nullum sacramentum validè confertur ulli subiecto prædicto libertate independenter à libero eius consensu, vt liquet ex dictis supra in communi quæst. 3. Atque ratio vniuersalis ibi tradita, conuincit efficacius, & apertius, respectu baptismi. Quia per baptismum efficitur baptizatus membrum Ecclesiæ, subiicitur potestati, & clavis eius, & contrahit obligationem specialem adhaerendi immobiliter mysteriis, & articulis fidei. Est autem contra naturam agentis liberi, vt subeat talis mutationem status, vtque ei imponantur talia onera independenter à suo libero consensu. Cæterum necesse nequaquam est, vt is consensus sit supernaturalis, aut etiam honestus. Quia vtunque consentiat, satisfat iuri, ac exigentia agentis liberi, atque Deus postulat ex parte nostra, quam minimum fieri potest, pro conferendis beneficiis suis, quantum fert natura cuiusque beneficij, ac doni sui. Mutua autem coniunctio inter Ecclesiæ, & baptizatum, atque huius subiectio respectu illius, quas includit in se character baptismalis, solum postulant mutuum vtriusque partis consensum liberum, vtunque se habeant relata. Immò sufficit, consensus simpliciter voluntarius, tametsi in voluntarius sit, & coactus secundum quid, vt colligitur ex Concilio Araufiano. 1. can. 11. ex cap. *Maiores*, de baptismo ex Concilio Tolosano. 4. can. 55. relato cap. de Iudeis, dist. 45. Quia videlicet, quæcumque volumus, magis volumus, quam nolumus, atque ad valorem contractus, & quasi contractus qualis ratione baptisimi interuenit inter Ecclesiæ, & baptizatum, sufficit ex natura rei, quod præualeat voluntarietas, quantum attinet ad rationem vniuersalem contractus, & quasi contractus, cuiusconceptui nihil peculiare superaddit, quoad hoc punctum, baptismalis iste quasi contractus.

Art. 3. Cæterum, vt baptismus licet suscipiatur ab adulto compote rationis, & cum fructu remissionis peccatorum, atque iustificationis, requiritur insuper dispositio bona moralis, per quam subiectum reddatur idoneum ad susceptionem, & infusionem gratiæ

sancificantis. Quia ad coniunctionem amicabilem cum Deo, quæ fit per gratiam habitualem, & sine qua non fit, nec fieri potest remissio peccatorum, requiritur ex natura rei inchoatio quedam, & bona animi dispositio congruens permanenter amicibili coniunctioni cum alio, eiusdemque induicta, vt demonstratum est quæst. 8. de virt. Theol. & magis ex professo quæst. 10. de iust. Ex quibus locis constat præterea istiusmodi dispositionem debere esse intrinsecè supernaturalem. Quia actus intrinsecè naturales, nec disponere, nec quidquam conferre positiū possunt ad præceptionem, & consecutionem donorum supernaturalium, aut aliquid, seu proximè, seu remotè conferens ad vitam aeternam, vt pluribus efficaciter ostensum est quæst. 7. & 8. de gratia.

Art. 4. Verum haec dispositio non requiritur eodem modo, nec est eadem adæquatè in eo, qui soli subiecto peccato originali, atque in eo, qui personalium insuper peccatorum reus existit; quia, qui soli subiecto peccato originali non indiget ullo dolore, aut actu proprio pénitentia per actum contritionis aut attritionis, aut per propositum emendationis imposterum. Quia peccatum originale contrahitur per priuationem gratiae habitualis, & committitur per actum voluntatis alienæ. Vnde, vt destratur non requiritur actus proprius retractans actum, quo illud peccatum commissum fuit, cum retractatio ex suo conceptu sit solum de facto vniuersusque proprio, & propria vniuersusque voluntate patrato. Quapropter, si quis solum habeat peccatum originale, sufficienter erit dispositus ad omnes effectus baptismi, per eos solos actus, qui prærequiruntur ex natura rei ad infusionem, & perceptionem habituum fidei, & spei, & charitatis, qua perficitur sancificatio hominis, præscindendo ab statu peccati, qui actus sufficienter expositi sunt in quæstione prædicta de virt. Theol. 3. Et quidem actus fidei, & spei requiruntur formaliter & propriè tales. Quia haec duas virtutes consistunt in indiuisibili, nec sunt vlla ex parte supplebiles per actus vltierius speciei, etiam in ordine ad sacramenta, vnde quod dicitur Matth. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit*, perinde est, ac si dicereatur, *Qui baptizatus fuerit, quin crediderit, non propterea saluus erit*, atque in hoc sensu accipitur ab omnibus in præsenti. Eadem autem est ratio de actu spei, licet de necessitate fidei sint expressiora & plura testimonia, quatenus est ipsa prima radix, & fundamentum totius iustificationis, vt dicit Concil. Trident. iuxta illud ad Hebraeos, 11. 6. *sine fide est impossibile placere Deo*, & illud ibid. *accedentes ad Deum, oportet credere, quia est, & qui a remunerato est.* Spe quoque necessitas appetit sufficienter ex illo ad Rom. 8. 24. *Spe salvi facti sumus*, quod accipitur vniuersaliter, de omnibus, qui salvantur dependenter à propria libera electione, & vñ liberi arbitrij adiutio gratia Dei, sicut, & illud. 1. Ioann. 3. 3. *Omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificatur.*

Art. 5. Cæterum dilectio Dei non ita consistit in indiuisibili, sed potest esse magis, & minus perfecta conuersio ad Deum, atque coniunctio effectiva cum Deo; nempe vel formalis, pertinens formaliter ad virtutem charitatis, vel solum virtualis, pertinens ad quamlibet aliam virtutem supernaturalem, quatenus quamlibet alia virtus supernaturalis ex suo conceptu est participativa charitatis, & per quemlibet actum suum adhaeret aliquomodo efficaciter ultimo fini, & summo bono hominis, quod est obiectum formale charitatis. Non autem requiritur ad sacramentum baptismi actus charitatis perfectus, & formalis, sed sufficit inchoatius, & imperfectus, quod à fortiori colligitur ex iis, quæ infra dicentur quæst. 8. circa sacramentum Pénitentia. Ibi enim ostendetur ad hoc sacramen-

sacramentum sufficere actum charitatis imperfectum, distinctum specie ab actu formalis charitatis, & indistinctum à pura attritione. Ad sacramentum autem baptismi non plus requiritur, sed minus quam ad sacramentum Pœnitentia, ut innotescit clare ex verbis Concilij Tridentini indicati paulo prius, in quarta ratione dubitandi. Non tamen sufficit quilibet indiscernibilis actus bonus, sed est præcisè necessarius actus aliquis motu viuiversalis, continens in se formaliter, aut virtualiter, propositum viuiversalis de obseruantia totius legis Dei imposterum. Quia hoc propositum requiritur pro sacramento pœnitentia, & non requiritur ratione præcedentium peccatorum personalium, atque adeò requiritur ratione iustificationis, secundum se præcisè, tanquam dispositio requisita ad coniunctionem amicabilem cum Deo, vt cumque ea contingat. Requiritur ergo aliquis hujusmodi actus ad sacramentum etiam baptismi fructuose suscipiens; idemque ad hoc ipsum omnino sufficit, simul cum prædictis actibus fidei, & spei si baptizatus nullo alio infectus sit peccato, præterquam originali.

Art.6. Si vero baptizatus, prater peccatum originale, habet etiam peccata personalia lethalia, requiritur præterea dolor de iis peccatis, atque actus pœnitentia, nempe contritionis, vel attritionis. Quia verò raro contingit, & est mortaliter ut minimum impossibile, ut compos rationis, nec deluerit peccatum originale perfecta ad Deum conuersione per actum dilectionis super omnia, nec incidet in peccatum lethale personale, ideoque omnes, vel certè omnes adulti, qui per baptismum consequuntur remissionem peccati originalis, simul etiam consequuntur remissionem alicuius, vel aliquorum peccatorum personalium. Propterea viuiversaliter dicitur necessarium esse pœnitentiam, ad obtinendam iustificationem, etiam per baptismum ut appareat ex Luca, 13,3. *Si non habueritis pœnitentiam, omnes similiter peribitis;* & clarus Act, 2, 38. *Pœnitentia, & baptizetur unusquisque vestrum.* Vnde Augustinus lib. de vera, & falsa pœnitentia cap. 18. *Baptismus ait, sine pœnitentia nunquam profuit ei, qui peccauit spontaneè.* Et distinctius lib. de pœnitentia medicina cap. 2. *Omnis qui voluntatis suo factus est arbiter, cum accedit ad sacramenta fideliuum, nisi eum veteris vita pœnitiat, novam inchoare non potest.* Et iterum. *Ab hac pœnitentia soli, qui baptizantur pueri immunes sunt.* Manifestum porrò est in iis, & similibus aliis testimoniosis, eodem prorsus modo exigunt pœnitentiam pro sacramento baptismi, quo eadem exigitur pro sacramento pœnitentia. Quia videlicet eadem est virtutique natura peccatorum personalium ratione quorum exigitur pœnitentia pro obtinenda eorum remissione. Idem igitur pœnitentia genus, prærequiritur ad virtumque sacramentum. Vnde nihil necessè est in præsenti superaddere circa illam, ultra ea, que dicentur infra ex professo, quæst. 88. & 89. circa sacramentum pœnitentia, cui potissimum connectunt omnes Theologi doctrinam de dolore, & pœnitentia requisita ad iustificationem obtinendam ex sacramento. Apparet itaque ex dictis sufficienter, quæ, & qualis dispositio, & quando requiratur ad hoc sacramentum.

Ad 1. Doctrina non inducit ex sua natura effectum aliquem in audiente, qui præcisè requirat dispositionem aliquam moralem præiuam ex parte subiecti, sed magis est inducitur dispositiōnem ad alia dona Dei; baptismus verò inducit effectum, qui ex sua natura postulat ex parte subiecti dispositiōnem moralem, siquidem inducit gratiam, & reconciliationem cum Deo, ut dictum est. Vnde Apostoli accepunt simul, & æqualiter potestatem ad docendum, & baptizandum, sed simul necessario acceperunt potestatem, ut virtumque exequentur iuxta propriam cuiusque na-

turam, ideoque cum disparibus requisitis ex parte subiecti.

Ad 2. Eadem causa pro codem effectu, iisdem omnibus & solis indiget, ex parte subiectorum eiusdem naturæ, & conditionis, si codem modo sint affecta; non, vero si diuersimodè affecta sint. Patet autem hominem compotem rationis, & libero prædictum arbitrio, atque carentem vnu rationis, diuersimodè affectos esse. Non igitur mirum est, diuersam in eis requiri dispositiōnem pro codem effectu, & respectu eiudem causa.

Ad 3. In quibusdam sacramentis dispositio, quæ sufficit ad valorem eorum, sufficit etiam ad omnes eorum effectus; in aliis verò pro effectibus requiritur peculiari insuper dispositio; atque baptismus pertinet ad istam posteriorem classem ut dictum est quæst. illa 30. vbi etiam reddita est ratio eius discriminis, eademque applicata est baptismu.

Ad 4. Dictum iam est, baptismum non postulare ex suo conceptu viuiversaliter ullam dispositiōnem moralem, sed fieri absolūte posse, ut conferat omnes suos effectus independenter ab omni eiusmodi dispositiōne, ut accidit in parvulis. Quod nunquam accidere potest in sacramento pœnitentia. Dictum itidem est fieri posse, ut baptisimus conferat adulto etiā, & compoti rationis remissionem peccati originalis, independenter ab omni actu pœnitentia, & doloris. Quod tamen sacramentum pœnitentia præstare nunquam potest. Denum baptisimus conferit remissionem peccatorum, etiam personalium independenter à confessione peccatorum in particulari, nec non à proposito satisfaciendi pro peccatis per opera poenalia. Quod similiter præstari non potest per sacramentum pœnitentia. Per hæc igitur patet discrimen intentum à Concilio Trident. inter duo hæc sacramenta omnino subsistere, tametsi requiratur in baptismo, verus actus pœnitentia, & doloris atque retractationis pro remissione peccatorum personalium.

Ad 5. Per illa verba Christi Domini: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit,* non excluditur necessitas aliorum actuum disponentium, ultra actum fidei, sed solum exprimitur fides, tam quia est magis necessaria, tanquam radix, & fundamentum ceterorum, tum quia sub ea expressione subintelliguntur implicitè reliqui actus de quorum necessitate docemur per ipsam fidem. Nec enim credere videtur, certè non perfectè & practicè credit, qui non præstat, quod ipsa fides iniungit, ut præstetur. Fides autem præscribit alios actus prater ipsam, pro remissione peccatorum personalium, ut patet ex dictis, & appetit etiam satis ex illo eodem Matth. vlt. cap. Quia post illa verba, *Baptizantes eos, subiunguntur, docentes eos seruare omnia quæcumque mandauit vobis.* Quod ad Ambrosium attinet, solam ipse excludit à baptismi necessitatē confessionis, & pœnitentia, intentiæ operum pœnaliū, quibus satisfiat pro peccatis, præterquam quod merito dubitat Suarez, an ea verba sint Ambrosij propter contextum, minimè congruentem doctrinæ, & intelligentiæ D. Ambrosij, quanquam huic suspicioni non admodum firmiter ego assentior.

Q V A E S T I O X L V I I .

Vtrum per Baptismum remittantur omnia peccata, & omnis pena peccatorum, atque conferantur omnes virtutum habitus?

Videntur neutrum præstari per baptismum. 1. Quia ridiculum videtur, ut ex duabus omnino cetera paribus alter sit amicus Dei, hæres vitæ æternæ, æternumque

370 Liber X. De Sacramento Baptismi.

numque felix, alter inimicus Dei, exors hæreditatis æternæ, æternumque infelix, præcisè, quia alterum attingit gutta aquæ cum breui periodo, ad ipsum etiam non sentientem directa, alterum non attingit, idque sâpe, quia fors ita tulit, aut homo nequam, etiam hæreticus, etiam idololatra, ita voluit. Hoc autem euenerit, si baptismu*m* in se remittendu*m* peccata quoad culpam, & pœnam. Ergo ridiculum est agnoscere hanc tantam virtutem in baptismo. Nihil autem est ridiculum in operibus Dei, neque quidquam ridiculè ipse instituere potest.

2. Suam cuiusque felicitatem, ac miseriam æternam, proprio cuiusque, & non alterius arbitrio commisit Deus, iuxta illa Eccles. 15. 14. Reliquum illum in manu consilij sui. Ad quod volueris porrigere manum tuam. Quod placuerit ei, dabitur illi. Quod autem quis baptizetur, vel non baptizetur, dependet magis a voluntate, & libero alterius arbitrio. Ergo non dependet à baptismu*m*, quod quisquam sequatur, vel consequatur remissionem peccatorum, & consequenter vitam æternam.

3. Divinam Clementiam decet, ne ita nobis absque villa satisfactione peccata dimittantur, vt occasione accepta peccata leviora putantes, velut iniurijs, & contumeliosis Spiritu*s*ancto*m* in grauioribus labiatur*m* hec fantrizantes nobis iram in die ira, vt docet Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 8. Deus autem nihil vñquam facit, quod suam clementiam non deceat, sed ea solum facere potest, quæ illam maximè decent, vt ostensum q. 35. de Deo: Ergo nunquam, per villum medium, dimittit peccata pure gratiore quoad totam pœnam, dum sumus in periculo relapsus; sed semper relinquunt locum satisfactioni, eiusdemque satisfactionis necessitatì pro parte pœnae, nondum condonatae, vt sic efficacius retrahamur à peccatis, quæ adhuc imminent.

4. Repugnat iustitiae diuinæ, ratione cuius cuncta, quæ sunt adducere Deus in iudicium, ex ultimo Ecclesiastici, vt aliquod peccatum proslus impunitum relinquatur. Congruit verò è conuerso prouidentiæ Dei, vt peccatores præsentim recens conuersi ad Deum, idcōque magis exposti periculo peccandi de nouo, arceantur ab operibus malis per punitionem præcedentium peccatorum, & per occupationem operum pœnalium. Atque oppositum horum duorum repugnat recto rerum ordini contra quem, aut præter quem, nihil vñquam Deus facit, iuxta illud, Rom. 13. 1. Quæ à Deo sunt, ordinata sunt. Ergo Deus non liberat baptizatos ob onere satisfaciendi, per remissionem totius pœnae.

5. Baptismus non est efficacior post passionem Christi, quam ante ipsam. Quia semper est eiusdem rationis, atque indidein semper viget. Non autem conferebat remissionem totius pœnae ante passionem, & resurrectionem Christi. Quia si quis baptizatus, moteretur ante passionem, & resurrectionem Christi, non transmitteretur eius anima, protinus in Regnum Cœlorum, sed detineretur in Limbo, in pœnam vtique peccati, quod solum impedit, potest adiutum Regni Cœlorum. Ergo neque modo baptismus remittit totam pœnam, neque confert potestatem transeundi protinus in Regnum Cœlorum.

6. Post baptismum manent fomes peccati, & violenta concupiscentia resistentia, nec non fames, sitis, aliaque similes pœnalitates, ac demum mors, quæ sunt pœnae peccati originalis. Rursum iuste punitur post baptismum qui prius fuerit latro, aut homicida. Ergo neque peccatum originale, neque peccata personalia remittuntur per baptismum, quod totam ipsorum pœnam.

7. Sacraenta non plus operantur, quām significant. Ablutio autem baptimalis, solam significat emundationem animæ à culpa, quæ sola detur pati-

mam. Ergo non tollit peccata quoad pœnam eorum, sed solum quoad culpam, nec inducit positivam pulchritudinem gratiæ, & virtutum.

8. Qui habet gratiam, & virtutes, eo ipso habet facilitatem delectabilem operandi honestè, & laudabiliter in omni genere, atque adhæsionem ad omne genus honesti permanentem, ac difficile mobilem. Baptizati autem non habent felicem istiusmodi dispositionem animi, vt experientia docet manifeste. Ergo baptismus non confert gratiam, & virtutes.

9. Quod quis iam præhabet, non potest deinde accipere ab aliqua causa. sed aliqui ante baptismum consequuntur remissionem peccatorum, & gratiam, omniumque virtutum perfectionem, per actum dilectionis Dei super omnia, & per exercitium frequens cæterarum virtutum, vt appareat ex illo Acto. 10. 7. Vir quidam erat in Cesarea nomine Cornelius Centurio cohortis, quæ dicitur Italica, Religiosus, & timens Deum; De quo tamen deinde dicitur, quod fuerit baptizatus ab Apostolo Petro. Ergo baptismus non confert baptizatis, saltem omnibus remissionem peccatorum, gratiam, & virtutes.

Art. 1. Respondet. Præcipui effectus baptismi sunt tres, character, remissio peccatorum quoad culpam, & totam pœnam, & infusio gratia, atque virtutum. Character baptimalis (quippe de natura characteris sacramentalis in genere, dictum est satis supra quæst. 31.) tribuit tres effectus formales præcipios. Primus est baptizatum constitui domesticum Dei & ciuem Christi, & membrum Ecclesia, iuxta illud ad Ephes. 2. 19. Iam (nempe post baptismum) non es sis hospites, & aduenas, sed es sis cives sanctorum & domestici Dei: secundus, & tertius effectus formalis sunt subiungere consequenter baptizatum potestari, & iurisdictioni Ecclesiæ, eidemque tribuere ius, & facultatem ad reliqua sacramenta suscipienda, & ad participationem cæterorum bonorum communium Ecclesiæ. De priori parte subiectio respectu Ecclesiæ, Trident. session. 14. cap. 2. definit in hunc modum Constat baptisimi ministrum iudicem esse non operare, cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per baptismi ianuam, fuerit ingressus. Quid enim mihi, dicit Apofolus, de iis, qui foris sunt iudicare? Secus est de domesticis fidei quos Christus Dominus, lauacro baptismi, sui corporis membra semel effecit. Altera pars de habilitate, & iure ad reliqua sacramenta colligitur indidein, ex c. 1. & 3. Ex his portò tribus effectibus formalibus communicatis per baptismum cuicunque verè, ac validè baptizato, apparet vicissim ratio, ob quam oportuit, vt per baptismum imprimeretur character indelebilis; Character enim nihil est aliud, quam signum, seu insigne perlornata quatenus destinata specialiter, ad aliquod munus, seu adscriptæ in speciale aliquam communitatem. Cum ergo baptizatus deputetur ex vi baptismi ad militiam Christi, atque adscribitur populo Christi æternum mansuro, omnino oportuit, vt ei imprimeretur character pariter æternus, ac indelebilis deputationis eius, & ascriptionis, iuxta illud 2. ad Corinth. 1. 21. Qui uxvit nos, Deus est, & qui signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.

Art. 2. Secundus effectus principalis remissionis peccatorum significatur expressius per materiam, & formam baptismi, ideoque est manifestius eam remissionem causari per hoc sacramentum, quām quod alij effectus causentur per ipsum. Constat præterea de hoc effectu baptisimi, ex illo ad Rom. 6. 4. consuplit enim sumus cum illo per baptismum in mortem, vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vita ambulemus. Hinc enim clare appetat baptizatum ex vi baptismi, mori yetusti peccati, & incipere vitam nouam, nouitate gratiæ.

Omne

Omne autem peccatum , sive originale , sive personale pertinet ad vetustatem peccati , nec potest inchoari noua vita spiritualis per gratiam , nisi excluso omni peccato. Ergo omne peccatum præcedens ante baptismum , excluditur per ipsum , atque remittitur perfectè. Eodem pertinent testimonia alia supra indicata quæst.37. Quia verò aqua habet vim ita mundandi corpus à fôrdibus , vt simul etiam habeat vim auferendi omnia simul earum vestigia , sit ut gratia baptismalis , ita auferat peccata , quæ sunt fôrdes animæ , vt simul auferat etiam totam pœnam peccatorum , quæ est quoddam eorum vestigium. Aufert verò pœnas spirituales pertinentes ad aliam vitam , & non etiam pœnas temporales , quæ directè officiunt corpus , & indirectè aggrauant animam. Quia peccata , quorum delendorum causa præcipue institutum est hoc sacramentum , insciunt directè animam , atque in ipsa immediatè resident , à qua , & proficiuntur immediatè , & formaliter. Hic effectus colligitur ex eodem loco ad Romanos , quatenus conseperili Christo , & ambulare deinde in nouitate vitæ , simili resurrectioni Christi , per gloriam Patris , importat totalem extincionem peccati , quoad vim impeditiuam gloriae , non solum æternam , sed etiam ad tempus. Eodem pertinet , quod renascimur , & regeneramur per baptismum ex Ioan.3.3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto , & tit.3.5. Saluus nos fecit per lanacrum regenerationis.* Nempe in eo qui nascitur , & generatur de novo , nihil manet de forma veteri , simulque cum ipsa pellitur omnis eius proprietas , & effectus , secundum eam rationem , secundum quam ipsa pellitur. Hoc autem modo comparatur pœna peccati , cum ipso peccato. Vnde remissionem peccatorum omnium lethalium , quoad totam ipsorum pœnam , in sensu explicato , definit semel , atque iterum Concil. Trident. sess. 5. can.5. & sess. 4. cap.8. Ad hunc effectum baptisimi consequuntur alij duo conuerribiles cum ipso , alter est liberatio ab onere satisfaciendi , & satisfaciendi imposterum , alter est apertio Regni Cœlorum , vt protinus in illud ingrediatur baptizatus , absque villa mora , si contingat eum mori , antequam peccet de novo , & nisi opposuerit impedimentum remissioni alicuius , vel aliquorum venialium , dum iustificaretur per baptismum. Hæc omnia complectitur distinctè Concil. Florentin. in Decreto Eugenij circa naturam , & effectus baptisimi , dicens: *Huius sacramenti effectus est remissio omnis culpa originalis , & actualis ; Omnis quoque pœna , que pro ipsa culpa debetur , propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis iniungenda est satisfactio , sed morentes , antequam culpam aliquam committant , statim ad Regnum Cœlorum , & Dei visionem peruenient.*

Art. 3. Tertius principalis effectus infusionis gratiæ , & virtutum omnium , est inseparabilis à secundo iam explicato remissionis peccatorum. Quia remissio peccatorum non potest fieri , nisi per infusionem gratiæ sanctificantis , vt ostensum est quæst.8. de iustific. Gratiæ autem sanctificantis est principium , & radix ceterarum omnium virtutum. Necesse igitur est , ut baptismus simul cum remissione peccatorum conferat gratiam , omniumque virtutum habitus. Idem colligitur ex testimonio nuper indicato Epistolæ ad Tit.3.5. *Saluus nos fecit per lanacrum regenerationis , & renovationis Spiritus sancti , quem effudit in nos abundè.* Nec enim effunderetur abundè Spiritus sanctus si non darentur abundè omnes virtutes simul cum gratia , sed neque regeneraretur spiritualiter homo , nisi ei daretur principium , & substantia vita spiritualis , quæ est gratia , nec regeneratio esset perfecta , si simul cum hac forma non darentur consequentia ad ipsam formam. Certè non regeneraretur homo , vt in nouitate vitæ ambuleret , prout nuper dicebat Apostolus ,

nisi acciperet omnia principia permanentia ambulationis in nouitate vite. Præterea neque id verisimiliter , quod habetur ad Galat.3.27. *Quicunque in Christo baptizati estis , Christum induistis.* Quia non induit Christum , qui non habet inclinationes , & habitus ad operandum cum perfecta Christi invitatione in omni genere. Confert igitur baptismus gratiam , omniumque virtutum habitus , cuicunque iustificato per ipsum.

Art. 4. Necesse porrò non est monere baptismum conferre gratiam , & virtutes aequaliter , seu in eodem gradu intentionis omnibus aequaliter dispositis , seu nullam habentibus inæqualitatem ex parte animæ ; inæqualiter verò , inæqualiter dispositis , dispositione propriè tali , seu morali , ac supernaturali ; atque adeò omnibus infantibus aliisque rationis expertibus conferre intentionem propterea aequaliter. Adultis verò aequaliter , vel inæqualiter , prout contigerit ipsis esse aequaliter , vel inæqualiter dispositos ; ita ut melius disposito plus conferatur , & minus non usque adeò bene dispositis. Nihil inquam circa hoc dicere necesse est , quia ita rem habere vniuersaliter in omnibus sacramentis , dictum est supra in communi quæst.37. Illud admittendum nequaquam est circa hoc punctum , quod nonnulli dicunt insinuante , sed absolute repugnante Suarez , fieri posse , vt melius , seu per actus meliores , vel intensiores dispositus ad baptismum , minus nihilominus , aut non plus gratiæ recipiat , quam dispositus per actus minus bonos , vel minus intensos. Quia videlicet fieri potest ut melior eiusmodi dispositio , sit coniuncta cum maioriibus , vel pluribus peccatis : Quæ proinde magis resistant agenti , atque impediant , quominus influat plus , aut tantudem , atque in subiectum minus bene dispositum positivè , sed non usque adeò impeditum peccatis. Duo autem præcipue sunt , ob quæ hæc doctrina admitti nequaquam debet. Alterum est inde *siquis* peccata precedentia baptizati puniri à Deo grauiter , punirique pro eo ipso instanti , pro quo illa remittuntur non solum quoad culpam , sed etiam quoad totam pœnam. Nec enim dici potest , quod non habeat rationem pœna , & quidem valde grauis , priuatio augmenti gratiæ , & consequenter gloriæ æternæ , alioquin concedendæ inducat per solam vim præcedentium peccatorum. Absurdum autem est , ac planè implicitorum infiigi pœnam eamque grauem pro aliquo peccato , cum idem peccatum remittitur quoad totam pœnam ; vt est certum ex fide remitti per baptismum , quandcumque remittitur per ipsum , quoad culpam. Alterum inconveniens est , tunc aliquid resistere alicui agenti , cum iam non est , atque manere adiuv in ratione resistentis , atque actualiter impedianter influxum , causâ quando definit esse secundum se totum. Quod quidem ex terminis satis appetat repugnare , & præterea quidquid resistit contrario , eo præcisè fine , eaque sola intentio resistit , vt ipsum conseruetur , quantum fieri potest , nec penitus definat esse. Vnde cum primum aliquid totaliter definit esse , eo ipso totaliter decidit à conatu resistendi , nec amplius ullo modo resistit , aut impediare valet causam productiunam qualitatis contrariae , quominus exerat omnes suas vires alioquin impendendas. Cum ergo omnia præcedentia baptizati peccata , desinant esse totaliter in instanti , pro quo is iustificatur per baptismum , consequens est , vt pro eodem instanti nihil resistat , nihilque impedianter , aut remoretur influxum diuinum. Dicendum itaque est perinde distribui vnicuique baptizato maiorem , vel minorem intentionem gratiæ , & virtutum iuxta maiorem , vel minorem vniuersaliter dispositionem positivam , sive plura ,

plura, siue pauciora, grauiora, aut minus grauia peccata præcesserint.

Art. 5. Solet præterea quæri in præsenti, an baptismus cæteris paribus conferat plus gratia, vel minus, quam alia sacramenta? & communis responsio est nihil certi, hac in re determinari posse. Quia istud sacramentum, & sacramenta cætera, saltem pleraque comparantur inter se tanquam excessus, & excessum. Verum authores modernos induxit in istam indeterminationem defectus rationis, qua absolute ostenderetur, ac concluderetur, quem locum perfectionis, & dignitatis teneat vnumquodque sacramentum comparatum cum reliquis. Ea tamen ratio reddita à nobis est supra in communi quæst. 35. atque ibidem conclusum est baptismum esse minoris absolute perfectionis, & dignitatis, quam reliqua sacramenta, præter matrimonium. Quapropter baptismus cæteris paribus minus gratiae habitualis confert, quam vllum aliud sacramentum, præter matrimonium, idque maximè locum habet respectu eorum, quibus iuxta dicta supra confert gratiam independenter ab omni morali dispositione prævia, quod nulli alii sacramento conuenit.

Ad 1. Iis, qui continent intellectum intra angustos limites rationis purè naturalis, atque rebus sensibilibus secundum se, & superficiem tenus immersuntur penitus, totus ordo supernaturalis, maximè vero passio, & mors hominis Dei; & quæ inde consequuntur omnia, videntur stulta, ac ridiculi, cum magis ipsi sint pusilli, miserabiliter ridiculi, hac eadem vilissima, & degeneri considerationis tenuitate, per insima quæque superbè repentis, iuxta illud, *Nos infensi vitam illorum astimabamus insaniam.* Ceterum animo altius instructo, ac illuminato per diuinæ revelationes, atque consideranti, per fidem, ordinem diuinæ prouidentiæ supernaturalis eadem omnia sapientissimè disposita, sibique suauissimè consonantia, clarè apparent. Profecto quod præsens attinet, manifestum in primis est; per fidem omnes homines nasci filios iræ, ratione peccati originalis, & consequenter iustissimè derelinqui absque remedio, quicunque derelinquuntur. Manifestum rursus est ex dictis supra quæstio. 11. conuenientissimum fuisse supposito peccato originali, vt hominibus distribuerentur dona gratiæ, vtque aperiretur ianua regni Ccelorum per signa sensibilia, quibus medianibus operarentur in nobis interius merita Christi Domini, & passionis eius. Manifestum denique est ex dictis quæst. 24. de Deo art. 1. & 2. humanas voluntates subesse in omnibus, & quod omnia diuinæ potestati, ac liberè electioni, ac proinde cuicunque adept, qui baptizare eum possit, & velit ex diuina præelectione, ac præordinatione tale, ac tantum beneficium primitus indulgeri, & quibuscumque deest ex diuina similiter aut permissione, aut iusta vindicta, deesse. His autem positis, quæ sunt certissima, cessat omnis ratio derisionis, & appetit iustissima ratio prouidentiæ in eo, qui saluatur per contactum guttæ aquæ informatæ paucis verbis, sed eleuatis diuinatus, simul cum ipsa aqua, ad mirabilem eum effectum humano ministerio exhibendum, sed arcano diuinæ prouidentiæ consilio singulis præordinatum.

Ad 2. Testimonia, quæ consecrationem gratiæ, & vitæ æternæ libero cuiusque committunt arbitrio, accipiuntur necessario de solis adultus ratione vtenibus. Hi autem semper habent in potestate, vt cum gratia Dei, quæ semper adept, consequantur gratiam, & vitam æternam, siue adsit, qui possit, & velit baptizare, siue desit. Quia semper possunt conuerti ad Deum cum gratia Dei, eumque diligere super omnia, & sic liberari à peccatis, atque saluati. Parvulus autem, qui non possunt propria libertate sibi, aut prodeſſe,

aut obesse, congruenter prouisum est, vt aliena voluntate, subiacente diuinæ præordinationi, subueniri posset; sicut aliena voluntate, permittente Deo, illatum est vulnus peccati excludentis à Regno Cœlorum.

Ad 3. & 4. Vis meritoria, & satisfactoria passionis Christi, qua nituntur Sacra menta, est infinita ex se, & sufficit ad remissionem quorumvis peccatorum quoad culpam, & totam peccatum, sed applicatur singulis pro vnaquaque opportunitate plus minus, prout nostra interest, vt dictum est q. 11. de Incarnatione; similiter Deus cuncta clementer simul, ac iuste disponit, sed aliquando clementiæ largitatem, aliquando iustitiæ severitatem, magis manifestat in operibus suis, prout iudicat expedire ad optimam hominum gubernationem, & directionem in finem suum ultimum, vt dictum est quæst. 35. de Deo. Vnde clementiæ diuinæ opus est, non minus, per Baptismum ita peccata remittere, vt liberet ab omni onere satisfactionis, quam vt imposito eodem onere, eadem remittat per Pœnitentia Sacramentum; neque iniurias est sufficientia meritorum Christi, qui imponit, quicunque excusat opera satisfactoria pro peccatis per pœnitentiam remissis, sicut est iniurias eidem, qui eadem necessaria putat, aut exigit post Baptismum pro peccatis ante commissis. Quia nostræ utilitatæ prouidentia, utrumque ita dispositum meritis Christi eatus applicatis, & non plus, neque minus, per ea diuinæ largitatis instrumenta. Ratio huius dictaminis est, ex parte quidem Baptismi. Quia recens baptizati sunt adhuc teneri, ac debiles, ideoque oportet illos exercere, atque pertrahere ad perfectionem totius iustitiæ per opera facilia, & quæ suauiter exhiberi possint, & non defatigare imposta operum penalium arditate; iuxta illud 1. Petri 2. 2. *Sicut modo geniti infantes, Lac concupiscite;* idque exemplo Christi Domini excusantibz à ieunio Discipulos fuos recens conuersos, vt habeatur Matth. 9. Accedit baptizatum ex yi huius Sacramenti amplecti fidem mysteriorum, admodum difficultum, captiuando, quod est valde arduum, intellectum in obsequium eius, eundem subiici Ecclesiasticæ. Potestati cum iure exigendi mores ad normam religionis Catholicae, & institutionis eiusdem Ecclesiæ, quod similiter est valde arduum; destinati demum eundem nouæ vita agenda deinceps cum Christo, & sub Cruce Christi, renunciando mundo, & pompis eius, quatenus illi repugnant, quod in se inuoluit omnes difficultates repugnandi concupiscentiæ. Hæc autem omnia appetit congruentissimè acceptari loco satisfactionis adæquata suffragantibus Christi meritis. Indidem vltius appetit, nec peccata baptizati impunita relinqui, nec nimis facilem aperiri aditum peccandi de nouo, tametsi nulla imponatur, aut necessaria sit satisfactio post Baptismum. Quia quod ad primum attinet, nostra peccata, vtcumque remittantur, sufficienter punita sunt per passionem Christi, qui verè languores nostros tulit, & dolores nostros portavit, vi dicitur Isaïæ 53. 3. Quod vero ad secundum attinet, semel tantum vnicuique hæc indulgentiæ plenitudo in vita conceditur, idque cum tanta compensatione, quanta nuper expressa est, ideoque non potest inde subiori nimia peccandi facilitas, & licentia in reliquo vita progressu. At Sacramentum Pœnitentia est remedium peccatorum ordinarium, & quotidianum, atque iterabile quotieslibet. Vnde si per ipsum simul cum peccatis auferretur totaliter pena peccatorum, nullaque superesset necessitas operum penalium, qua terretur, quo nimis peccaret de nouo, sequeretur proculdubio prædictu inconueniens nimia facilitatis, & licentia in peccando per totum vitæ progressum, ac proinde inlemitter, certè non vñque adeo clementer egisset nobiscum Deus,

Deus, si per Sacramentum Pœnitentiæ voluisset remittere peccata quoad totam eorum pœnam, sicut voluit remittere per Baptismum. Quia videlicet ita liberasset nos à minori malo, quale est pœna peccatorum, vt simul induxisset nos occasionaliter in malum longè maius, quale est peccatum. Apparet itaque rationabiliter, & clementer vtrumque hoc dispositum esse, vt meritum passionis Christi applicaretur plenariè per Baptismum, quodam remissionem pœnæ, vtque non ita plenariè applicaretur per Sacramentum Pœnitentiæ sub eadem ratione.

Ad 5. Baptismus nunquam habuit, aut habet vim transmittendì aliquem ad gloriam ante gloriōsam Christi resurrectionem; semp̄que habuit, & habet vim transmittendì in gloriam immediate, posita gloriōsa Christi resurrectione, si nullum aliunde superueniat impedimentum de nouo. Quapropter quod Baptismus aliquando fuerit collatus ante passionem, & resurrectionem Christi; deinde vero conferatur post ipsam; atque inde sortiatur exiitum diuersum, est differentia puræ materialis, quod ad vim, & efficaciam Baptismi attinet, vt dictum est iterum supra, & omnes dicant necessæ est de contritione perfecta elicita in articulo mortis, & elicita longè ante istum articulum, deque aliis similibus.

Ad 6. Per Baptismum remittitur totaliter sola ea pœna peccatorum, quæ est pura pœna coram Deo, seu quæ solum ordinatur ad compensationem peccati secundum se præcisè, quatenus peccatum exceedit limites iustitiae diuinæ per nimiam adhesionem ad bona temporalia. Non sunt autem huius generis effrenitas concupiscentia, & proprietates corporis passibilis, & pœna peccatorum infligibiles per humanam potestatem. Quia priores illæ pœnalitates sunt utiles ad augmentum coronæ gloriae, quod reperdetur uberiori, certantibus legitimè exemplo Christi sui capit is ea de causa passibilis, dum egit vitam mortalem. Vnde eiusmodi pœnalitatibus permanentibus per Baptismum recte accommodatur à D. Thoma quæst. 69. art. 5. illud Iudic. 3. 2. Hæ sunt gentes, quas Dominus dereliquit, vt eruditæ in eis Israëlem, & postea discerint filij eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi. Pœnalitates vero posteriores, quarum inflictio pertinet ad potestatem humanam, sunt necessariae ad adificationem eorum, qui scandalizati fuerant per peccata, atque ad bonam gubernationem, & tranquillitatem reipublicæ, ideoque non oportuit, vt remitterentur per Baptismum. Verum ab his omnibus pœnalitatibus liberabit tandem aliquando idem Baptismus, cum destruet corpus peccati, vt dicitur ad Rom. 6. Quia tunc vi Baptismi transferetur baptizatus, si aliunde ipse non impedierit, in gloriam, quæ est exclusiva omnis pœnalitatis.

Ad 7. Aqua non solum abstergit sordes corporis, sed etiam habet vim refrigerandi illud. Vnde non minus est apta ad significandam remissionem pœnæ, quam remissione subleuatur anima, quam remissione culpa, qua mundatur.

Ad 8. Virtutes infusaæ non conferunt immediatè per se ipsas, præcisè proutitatem & inclinationem præniam ad actus bonos, vt alibi dictum est, sed solum conferunt, vt siquidem quis bene operetur, operetur ceteris paribus, & facilius, & intensius, & quod inde consequens est, vt deinde progrediatur cum maiori proclitate, & inclinatione præiuia, ad repetendos actus similes bonos. Hoc autem virtutum infusaum beneficium, non deest baptizatis, qui determinantur ad bene operandum, & inchoandam vitam nouam, licet experientia huius eorum differentia, à non baptizatis non sit admodum perceptibilis, propter repugnantiam concupiscentia, quam dictum est.

R. P. de Esparza Curs. Theol. Tom. II.

manere post Baptismum, & propter exiguum intentionem gratiæ, & virtutum, qualem dictum est prouenire per se ex Baptismo.

Ad 9. Sicut per ablutionem corporalem auferuntur sordes corporis, si insint corpori, sin minus solum augetur eiusdem per eandem nitor: ita etiam per Baptismum auferuntur peccata, & inducitur nitor animæ per gratiam, & virtutes, si insint peccata, sin minus solum augetur præexistens animæ nitor, per augmentum gratiæ, & virtutum præexistentium. Correspondeat itaque iusse pro omni euenu effectus spiritualis Baptismi analogia ablutionis corporalis, atque forma verborum consequitur, prout, & significat implicitè, & virtualiter effectum significatum, iuxta indigentiam, & capacitatem proximam obiecti.

Q V A E S T I O X L V I I I .

Vtrum Baptismus fictè susceptus perinde operatur recedente fictione, atque si rite susceptus fuisset?

Videatur non perinde operari. 1. Quia Baptismus sine fictione susceptus operatur remissionem omnium præcedentium peccatorum. Nequit autem eam vñquam operari Baptismus sic susceptus. Quia peccatum ipsum fictionis, quod semel impediuit Baptismum, semper impedit, quoque auferatur aliquo alio remedio. Remedium autem, quod auferet peccatum fictionis, simul necesse est, vt auferat etiam peccata præcedentia Baptismum; siquidem peccatum fictionis auferri minimè potest, nisi per infusionem gratiæ sanctificantis, quæ est essentialiter incompossibilis cum omnibus indiscriminatim peccatis lethaliibus, ideoque omnia simul, ac indiuimus auferat necesse est.

2. Baptismus sine fictione susceptus sufficit ad remissionem peccatorum cum sola attritione ex parte baptizati; Hoc autem prestare non potest, si fictè semel suscipiatur. Quia peccatum fictionis non potest tolli cum sola attritione, ex parte peccatoris. Solum namque Sacramentum Pœnitentiæ superest præter Baptismum, quod cum sola attritione possit remittere peccata lethalia, saltem per se. Sacramentum autem Pœnitentiæ nequit remittere peccatum fictionis, quod impediuit effectum Baptismi. Quia Sacramentum Pœnitentiæ, solum habet vim remittendi peccata commissa post Baptismum, vt traditur à Concilio Tridentino sessione 14. cap. 1. Patet vero peccatum fictionis impeditum Baptismi non esse commissum post Baptismum. Nulla siquidem causa impeditur, quominus operetur, per aliquid consequens post applicationem eiusdem causæ ad subiectum alioquin aptum. Quod si peccatum fictionis auferri vñquam potest cum sola attritione ex parte peccatoris, certum est, neque catena peccata præexistente ad Baptismum cum eadem sola auferri vñquam posse. Quia forma remissiva, ac delicta omnium indiuimus peccatorum est vna tantum, & inuisibilis.

3. Dispositio necessaria, vt peccatum fictionis auferatur per Sacramentum Pœnitentiæ, eadem si mul inservit Sacramento, quasi rediuiuo, Baptismi. Necesse autem est vt diuisis, seu quasi diuisis viribus eiusdem dispositionis inter duo Sacramenta, minus sufficiat pro singulis, minùsque cooperetur vincicuque eorum. Ergo Baptismus non operatur tantundem, sed aliquanto minus, cum recedit fictio, saltem si recedat per Sacramentum Pœnitentiæ,

1. quam

quam fuisset operatus initio, si non fuisset facte suscepimus.

Art. 1. Respondetur. Aliqua Sacraenta possunt, facte similius valide suscipi, atque recedente fictione inducere eos effectus, quos induxissent initio si non intercesseret fictionis obes; Inter qua Sacraenta primum, & de quo est multo certior ea doctrina, quam de ylo alio Sacramento, est Baptismus, ut dictum est supra in communi tota questione 30. Quapropter nihil eatenus necesse est superaddere in praesenti. Videri tamen potest Augustinus saepius, & enix id docens, specialiter de Baptismo, lib. 1. de Baptismo à cap. 1. & lib. 3. cap. 13. & lib. 6. cap. 5. & alibi, atque refertur in cap. Tunc valere de consecr. dist. 4. Idem tradit Cyprianus serm. de passione Domini, vbi loquens de Baptismo subdit sic: *Et licet indigni sint, qui accipiunt Sacramentum, tamen reverenter, & propinquiore ad Deum parat accessum, & vbi redierint ad cor constat ablutionis donum, & reddit effectus munenum, nec alias quovis aut repeti necesse est salutiferum Sacramentum.* Idem tenent vnamini consensu omnes Theologi cum D. Thoma q. 69. art. 9. & 10. Videntur supereft, quanta, & qualis dispositio requiratur ut Baptismus initio impeditus per fictionem, quo minus remitteret peccata, atque induceret gratiam, & virtutes, reuiniscat; eosque effectu postliminio largiatur.

Art. 2. Tripliciter contingere potest, ut quis facte, seu cum obice Sacramentum suscipiat. Primum itavt nullum peccatum sacrilegij accrescat ex indigna susceptione Sacramenti propter bonam fidem suscipiens, vel propter ignorantiam, aut iuris, aut facti, quatenus putauit nullam fuisse necessitatem alterius melioris dispositionis, quam iam haberit, nam si re ipsa non sit sufficiens, quam ipse sufficientem putauerat; vel putauit sibi adesse dispositionem, quae re ipsa fuisset sufficiens, & tamen non adfuit re ipsa. Secundum ita, ut baptizatus peccauerit specialiter indigna susceptione Sacramenti, propter oppositam legitimam notitiam, & iuris, & facti, sed nullum praeterea adiecerit peccatum lethale post susceptum Baptismum. Tertium, itavt superadditum sit aliquod peccatum post susceptum Baptismum. Ut cuncte autem res habuerit, hoc in primis preferendum est ex omnium consensu Theologorum, & ex certa doctrina Concilij Tridentini nullum esse peccatum, quod per aliquod Sacramentum tolli non possit, aut quod lethale sit, tolli possit absque aliquo Sacramento, vel in re, vel in voto.

Art. 3. Dicendum iam est, cum Baptismus facte susceptus fuit, quin suscipiens peccaret indigna susceptione, & quin yllum postea superadditum sit peccatum lethale sufficere eandem illam dispositionem, quam initio sufficeret. Nempe nullo superaddito impeditamento peculiari, effectus Baptismi, nulla potest succurrens pecularia necessitas maioris dispositionis, seu actus disponentis, aut perfectioris, aut intensioris. Neque quoad hoc discrepant inter se Theologi. Verum hoc etiam aliud vnamini consensu amplectuntur, si superaddatur aliquod peccatum lethale, noua libertate commissum, post instantis Baptismi, necessariam esse maiorem dispositionem, quam qua initio sufficeret, neque posse per Baptismum remitti, peccata ipsum praecedentia, quin subinducatur, vel contritio perfecta, vel attritio coniuncta cum Sacramento Poenitentiae, vel ut aliqui putant cum aliquo alio Sacramento, saltrem per accidentem remissiuo peccatorum lethali. Nempe vi, & causalitate Baptismi deleri minimè potest peccatum post eius susceptionem superadditum, cum nullum Sacramentum ullam vim habeat directe, respectu peccatorum temporis sequentis, nec ad ipsum extendatur significatio formæ, aut

symbolica proportio materiæ ullius Sacramenti. Necessaria igitur est, vel contritio perfecta, vel attritio coniuncta cum alio Sacramento.

Art. 4. Dicendum rursus est, quando Baptismus facte susceptus fuit fictione lethaliter peccaminis, necessariam in primis esse ad remissionem eius peccati, vel contritionem perfectam, vel attritionem simul cum Sacramento Poenitentiae, deinde utramlibet ex his sufficere, ac demum consequenter Baptismum prius expeditum, cum utramlibet indutum inducere remissionem omnium peccatorum; ita tamen ut remissio peccatorum praecedentium Baptismum formaliter ipsi correspondat, remissio verò reliquorum peccatorum correspondat formaliter contritione perfecta, vel attritione simul cum Sacramento Poenitentiae. Necessitas alterius ex dictis dispositionibus, si idem remotionibus fictionis, ex eo efficaciter coruincitur. Quia peccatum, cui est intrinsecum, & essentiale impedire efficaciam Baptismi, nunquam remitti potest per Baptismum; quandoquidem vim impedituum secum identificatam semper retinet eandem necesse est, dum aliunde non tollitur per aliam causam eatenus efficaciem. Peccatum autem fictionis, seu voluntaria susceptionis indigna, intrinsecè, ac essentialiter, & non extrinsecè tantum, & per accidentem, sicut alia quæcumque peccata praecedentia Baptismum, est impedituum ipsius. Ergo ad abolitionem talis peccati necessaria est alia causa præter Baptismum, quæ sufficiat se sola ad illius remissionem. Quod autem ad hoc sufficiat contritio perfecta, quæ est delicta omnium, & qualiumcumque peccatorum, nemo est qui dabit. Quod verò sufficiat etiam attritio simul cum Sacramento Poenitentiae duplicitate suaderi potest. Primum quia nullum est peccatum, quod non possit deleri per aliquid Sacramentum, ut nuper præmissum fuit art. 2. fine. Eiusmodi autem peccatum fictionis non potest tolli per Baptismum, ut ostensum est, nec supereft aliud Sacramentum deletium peccatorum lethali præter Sacramentum Poenitentiae, certè nullum est efficacius pro hoc effectu. Ergo tale peccatum est auferibile per Sacramentum Poenitentiae. Non autem effet auferibile per ipsum, si ipsum non sufficeret ad id, cum sola attritione. Quia si effet necessaria determinatè contritio perfecta, ipsa contritio tolleret peccatum, antequam accederet Sacramentum re ipsa, ac proinde non tolleret Sacramentum.

Art. 5. Idem rursus suadetur. Quia Sacramentum Poenitentiae sufficit cum sola attritione ad delendum peccatum sacrilegij commissum indigna susceptione cuiuslibet alterius Sacramenti. Ergo sufficit etiam ad delendum peccatum sacrilegij commissum indigna susceptione Baptismi. Patet consequentia. Quia in primis peccatum sacrilegij aduersus Baptismum, non est maius, quam peccatum sacrilegij aduersus alia Sacraenta, cum Baptismus ipse, non sit maioris peccationis, & præstantia, sed minoris, quam certa Sacraenta præter matrimonium, ut dictum est supra. Dici deinde minimè potest idem peccatum sacrilegij non subesse clavis, seu iurisdictioni, potestatis Ecclesiæ, quasi commissum ante Baptismum, ac proinde antequam auctor peccati subesse iurisdictioni Ecclesiæ. Hoc inquam dici non potest, quia baptizatus non incipit subesse iurisdictioni Ecclesiæ in instanti sequenti ad instanti, pro quo perficitur Sacramentum, sed in illo ipso instanti, pro quo perficitur. Nempe hoc Sacramentum confertur ab Ecclesia voluntate cooptandi baptizatum in membrum suum, non de futuro, sed de præsenti, eadēque proportionali voluntate suscipitur a baptizato. Vnde nihil est, quod remoretur ad instanti sequens, effectum subceptionis baptizati, & iurisdictionis Ecclesiæ erga

Quæst. XLVIII. Vtrum Baptismus, &c. 375

erga ipsum; potestque confirmari exemplo omnium aliorum huiusmodi mutuorum contractuum, & quasi contractuum obtinentium suum effectum eo modo intentum pro eo ipso instanti, pro quo perficiuntur, & non solum pro sequenti.

Art. 6. Confirmatur præterea, quia character baptismalis imprimitur baptizato, pro illo ipso instanti pro quo validè perficitur Baptismus, vt liquet ex dictis supra in communī quæst. 29. circa inceptionem effectuum sacramentalium. Character autem est insigne, & forma subiectonis respectu iurisdictionis Ecclesiasticae, & eum, cui inest constituit per se ipsum, in genere causa formalis, in ratione hominis substantis eidem iurisdictioni, sicut constituit in ratione participis bonorum communium Ecclesiae, & reddit capacem, vt incipiat illa effectuē participare pro illo ipso instanti, pro quo primum incipit inesse idem character. Ergo peccatum commissum ab homine baptizato pro eo instanti pro quo intrinsecè incipit esse baptizatus, quale profecto est peccatum fictionis actualiter impediens plenum effectum Baptismi, verè subest clauibus Ecclesiae. Quia est peccatum commissum ab homine subiecto Ecclesiae, & quando iam illi subiectus est. Neque verò pro exercitio iurisdictionis erga aliquem consideratur prioritas, vel posterioritas naturæ, vel pura concomitantia inter peccatum, & iurisdictionem, vel subiectione, peccantis, respectu iurisdictionis, sufficit enim hominem esse subiectum iurisdictioni alicuius, vt omnes eius actiones ab eo exercitæ ex quo est subiectus, subsint eidem iurisdictioni. Sufficit verò id multo magis respectu iurisdictionis, quæ excenda est nomine Dei, vt exercetur iurisdictionis clauis ab Ecclesia. Quia iurisdictionis Dei, cui substituitur iurisdictionis Ecclesiae de qua agitur, respectu baptizati, adest pro priori naturæ, ad omne peccatum vetando ipsum antecedenter, cum comminatione pœnaruam. Idem rursus sufficit specialiter respectu iurisdictionis fauorabilis, qua fauorabilis est. Cui videlicet subiicitur, quicunque subiicitur cum omni latitudine possibili. Iurisdictionis autem, quam exercet Ecclesia in Sacramento Pœnitentiae circa peccata, est absolutè fauorabilis, vt per se patet; siquidem plus mali incomparabiliter auferat quam imponat oneris. Itaque Baptismus validè, & factè susceptus fictione peccaminosa, fortiter suum effectum remissionis peccatorum præcedentium ipsum, & infusionis gratia, atque virtutum, cum primum existit, vel contritio perfecta, vel attritio coniuncta cum Sacramento Pœnitentiae. Inducit verò gratiam, & virtutes, cum maiori vel minori intentione, iuxta maiorem, vel minorem intentionem dispositionis, existentis in pœnitente, cum primum iustificatur. Quia quod tollit vim obiciis quoad substantiam effectus, tollit etiam eadem ratione quoad intentionem, & modum eius, ideoque Baptismus operatur eodem prorsus modo, quo fuisset operatus, si adfuisset eadem dispositio pro primo instanti.

Ad 1. Baptismus factè susceptus inducit gratiam, cum primum remouetur obex, se quidem solo, si obex sufficienter remouetur per solam attritionem, quæ est sufficiens se sola, ad inducendam gratiam & remissionem peccatorum; sin minus simul cum contritione perfecta, aut cum Sacramento Pœnitentiae; ita tamen, vt gratia quatenus remittens peccata præcedentia Baptismum, corresponeat formaliter ipsi Baptismo, soli quidem, si cooperante Sacramento Pœnitentiae inducat primam gratiam; eidem verò & simul contritioni perfectæ, si ipsa cooperante illam inducat. Neque verò est nullum inconveniens, eundem effectum secundum eandem rationem, procedere à duplice causa adæquata, si

R. P. de Esparza Curs. Theol. Tom. II.

altera, vel utraque sit pure instrumentalis, qualis certè est Baptismus, vt explicatum supra est quæstione 43. ad 1. Ratio porrò ob quam attribuenda semper sit Baptismo remissio peccatorum præcedentium ipsum, & gratia quatenus remissa eorum est, quia catenæ unusquisque effectus attribuitur ynicuique cause exercenti totam suam actuitatem, quantum potest, quatenus in eadem actuitate continetur. Remissio autem peccatorum præcedentium Baptismum, continetur formaliter in actuitate Baptismi, atque hic operatur quantum potest quandocunque operatur.

Ad 2. Negatur peccatum fictionis, seu sit formaliter, seu materialiter tantum tale, dummodo sit commissum libertate exercita immediatè in eodem instanti, in quo ultimo perficitur Baptismus, atque completer cius essentia, non posse tolli per Sacramentum Pœnitentiae; Quia tale peccatum verè subest potestatis, & iurisdictioni clauis Ecclesiae, vt patet ex dictis supra ab art. 4. Circa autoritatem Concilij Tridentini, quæ adducitur in contrarium, multa mouet subtiliter Suarez, sed quæ satisfacere intellectui minimè possunt, vt ostendit inter aliis P. Martinon. Quia recurrat ad distinctiones Logicas formalitatum, & ad prioritates tum rationis, tum nature, quibus non esse opus, nec esse idoneas pro re praesenti, constat ex eodem nostro superiori discurso. Dicendum itaque est sub ea designatione peccatorum post Baptismum comprehendendi à Concilio, omnia peccata baptizati, qua non fuerunt ab eo commissa tempore, sed instanti aliquo antecedenti, ad instans ultimum perfectionis Baptismi. Quia videlicet reliqua omnia peccata, vel committuntur pro tempore sequenti ad instans ultimum perfectionis Baptismi: Atque hæc, est indubitate pertinere ad Sacramentum Pœnitentiae; vel committuntur in ipso illo instanti perfectionis Baptismi libertate, tunc immediate exercita peccaminose; Atque hæc etiam meritò dicuntur peccata post Baptismum, idque duplaci ratione. Prior ratio est, quia non post raro accipitur positivè simul, & negative, ita ut complectatur omne tempus, & instans, quod non antecedit instans pro quo primum incipit esse res, cui adiungitur ipsum post. Hoc sensu dicitur, neminem posse consecrare Corpus, & Sanguinem Christi, nisi post susceptum ordinem Sacerdotalem; omne peccatum personale committi post usum rationis, solaque peccata, quæ dantur in unoquoque de novo post usum rationis, esse materiam contritionis, & attritionis, & sic de similibus. Altera ratio, eaque potior est, quia peccata quatenus commissa in instanti, pro quo ultimo perficitur Baptismus, necessariò supersunt post Baptismum, certe deleri non possunt, nisi pro aliquo instanti subsequenti ad instans perfectionis Baptismi, idque ipsis conuenit, non per accidentem, sed per se, facta comparatione instantis, pro quo committuntur, seu noua liberata immediata continuantur, cum instanti pro quo primum existit Baptismus. Quapropter moraliter loquendo, immò etiam physicè, & metaphysicè, relatione ad vim, & causam deletiuam eorum sunt peccata post Baptismum, & propria hominis baptizati, postquam baptizatus est, quandoquidem attenta duratio, tum ea pro qua committuntur, tum ea pro qua primum incipit esse Baptismus, necessariò supersunt post Baptismum, nec sunt delebilis, nisi per causam operantem per existentiam Baptismi.

Ad 3. Dispositio passi respectu alicuius agentis, quatenus dispositio præcisè est, non cooperatur positivè ipsi agenti, sed tantum remouet prohibens. Alioquin non se teneret præcisè ex parte passi, sed magis ex parte agentis. Remoto autem prohibenti respectu alicuius cause agentis, necesse est, vt eo ipso sit aequum

I 2 remotum

remotum idem prohibens, respectu omnium, & quantumlibet aliarum causarum, in quois numero habentium eandem virtutem, ad eundem effectum. Vnde causæ numero plures simul applicatae eidem subiecto, perinde agere possunt sub vna numero dispositione, atque si adessent totidem numero dispositio-nes, vel si vnaquaque causa applicaretur seorsim, sub vna numero dispositione, peculiariter ipsi soli, correspon-dente. Quapropter Baptismus sitè susceptus, cum primum coniungitur, vel cum contritione, vel cum attritione, & Sacramento Pœnitentia, inducit simul cum viralibet, pro posteriori naturæ tantumdem gratiæ vi sua, quantum initio induxit seorsim, si non fuisset sitè susceptus, sed extitisset, tunc eadem illa dispositio, vt patet ex dictis supra; ex quibus, etiam patet de distinctione, & correspondentia formalia quoad remissionem peccatorum. De vi Baptismi ad remittendum peccata venialia nihil specialiter, obseruandum hic occurrit, præter ea, quæ dicentur ex professo, quæst. 91. & 92.

Q V A E S T I O X L I X .

Vtrum preparatoria ad Baptismum conuenienter instituta sint?

Videntur non esse conuenienter instituta. 1. Quia communiter dicitur Circumcisionem fuisse præparatoriam, & figuratiuam Baptismi. Circumcisio autem non fuit conuenienter instituta. Quia cum instituta fuerit in remedium peccati originalis, debuisset esse communis omnibus, quibus est commune illud peccatum, atque adeo debuisset in primis institui immediatè post peccatum Adæ, & non usque adeo longo postea tempore, quando vixit Abraham. Debuisse etiam esse communis utriusque sexu masculino, & feminino, totique generi humano, & non solis masculis, solique populo Hebræorum conce-di. Debuisset denique applicari infantibus immedia-tè post nativitatem, & non differri usque ad octauum diem saltem pro casu quo pueri prius constitueren-tur in periculo mortis. Ne videlicet morientes ante octauum diem, decederent cum peccato originali, atque impedirent æternum, ab ingressu Regni Coelorum. Rursus eadem circumcisio continebat in se professionem quandam fiduciæ, & obseruantiæ totius veteris legis, iuxta illud ad Rom. 4.11. *Abrakan accepit circumcisionem tanquam signaculum fidei;* & illud ad Galat. 5.3. *Testificor omni homini circumcidenti se,* quoniam debitor est uniuersa legis facienda. Vis autem apprehensio fidei, residet in capite, atque observan-tia legis pertinet ad omnes corporis partes, præcipue vero ad caput, & cor. Ergo circumcisio non siebat conuenienter præcisione præputij. Ob hæc igitur omnia non fuit conuenienter instituta, saltem quatenus præparatoria, & præfiguratiua Baptismi.

2. Baptismus Ioannis fuit præparatorius, & præfiguratiuus Baptismi Christi. Eiusdem etiam fuerunt figurae protectio Hebræorum per columnam nubis, & transitus maris Rubri, vt appareat ex prima ad Corinthis 10.2. vbi dicitur quod omnes (antiqui Patres) in nube, & in mari baptizati sunt. Superfluè autem, & inconvenienter instituuntur multæ figuræ, & præparations eiusdem rei; Ergo vel alterutrum horum, vel utrumque, vel circumcisio superflue, & inconve-nienter instituta sunt.

3. Catechumenus præparatur ad Baptismum per Catechismum, & Exorcismum. Neuter autem conuenienter adhibetur. Non quidem Catechismus: tum quia puer non potest profiteri fidem, neque per se, vt patet, neque per alium, quia nemo potest obligare alium, ad aliquod, independenter ab omni eius consensu; & tamen in Catechismo continetur professio fidei de præsenti, & in futurum: tum quia prius est vivere, quam operari; atque per Baptismum habetur vita spiritualis, & fides, cuiusque professio est operatio quædam, quæ proinde inepte præmittitur Baptismo. Sed nec exorcismus conuenienter præmittitur. Quia est ordinatus ad pellendos dæmones, & ad frænan-dam eorum potestatem. Neutrum autem horum ob-tineri potest ante Baptismum; cum per Baptismum tollatur peccatum, quo permanente in aliquo, non possunt ab eo pelli dæmones, aut eorum potestas co-hiberi. Quia homo est seruus dæmonis ratione peccati, ideoque non potest ad ea seruiture liberari, antequam liberetur ab ipso peccato.

4. Inter præparatoria Baptismi adhibentur gus-tus salis, & linitio autium, ac narium ingesta in eas saliu. Hæc autem sunt inania, ridicula, parvula-que decentia. Ergo præparatio ad Baptismum, &c.

5. Omnia, qua nuper commemorata sunt, sunt inutilia, nulliusque prolsus effectus, cum totum effec-tum salutarem conferat Baptismus, solusque confe-rat. Quæ autem nihil efficiunt, ideoque sunt inutilia, non sunt conuenienter instituta.

6. Omnia eadem sunt inuenta hominum superad-dita operi Dei, & institutioni Diuinae. Quæ autem sunt eiusmodi, eo ipso sunt, non solum contemnda, & nihil prorsus facienda, sed etiam mala, & omnino fugienda, utpote repugnantia legi Dei, vt appareat ex illo Deuter. 4.2. *Non adderis ad verbum, quod vobis lo-quor, nec auferis ex eo.* Custodie mandata Domini Dei vestri, que præcipio vobis, & cap. 12. fine. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facite Domino;* nec addas quid-quam, nec nimis. Similiter Proverb. 30.6. iubetur: *Ne addas quicquam verbis illius, ne arguaris, inueniaris que mendax.* Eodem pertinet quod Isaie 29. 13. & Matth. 15.9. reprehenduntur a Deo, qui frustra, & sine causa ipsum colunt, docentes doctrinas, & mandata hominum. Eodem etiam pertinent exempla eorum, qui grauiter a Deo puniti sunt præcisè, quia inde-rexerunt nouas cæremonias, & circumstantias nouas, in cultu Dei, ultra ea, quæ Deus ipse instituerat. Huius generis sunt leones immisii in quosdam incolentes Samariam, vt habetur 4. Reg. 17.26. quia ignorabant ritum Dei terræ, proptereaque eum colebant ritu alio ab eo, quem Deus instituerat. Reprehensio Re-gis Achaz 4 Regum 16.10. Quia erexit altare nouum in templo, & punitio Regis Manasse 4. Reg. 21.4. ob causam similem. Ergo cæremonia, & ritus præparatorijs respectu Baptismi inducti ab Ecclesia, atque humana autoritate constituti, & superadditi institutio-ni Diuinae, hac ipsa de causa sunt vitandi, atque omnino reprehendi.

7. Nunquam licet ministrare ullum Sacramentum, nisi decenter, & modo maximè decenti. Sæpè autem licetè, & honestè perficitur Baptismus absque eiusmodi ritibus, & præparatoriis, nempe quoties non perficitur solemniter a Sacerdote. Ergo eiusmodi ritus, non pertinent ad decentiam Baptismi, aut ad modum conuenientem ministrandi ipsum.

Art. 1. Respondet præparatoria Baptismi, alia sunt proxima, alia remota: Alia namque sunt anterio-ra, non solum vsu, sed etiam in institutione Baptismi; alia vero, quæ adhibentur immediatè in ipso opere baptizandi. Præparatoria remota duo sunt præcipua, circumcisio, & Baptismus Ioannis. Præparato-ria proxima duo itidem sunt præcipua, Catechismus, continens

continens instructionem de rebus fidei, & mortuorum, & Exorcismus, quo abiguntur Spiritus immundi adiuncta exsufflatione in signum depulsionis eorum. His additur circumstantia loci, ut Baptismus perficiatur in Ecclesia consecrata, & in eius parte ad hoc destinata, qua dicitur baptisterium; circumstantia item materia, ut aqua baptismalis sit consecrata admixto oleo; necnon circumstantia temporis, olim obseruata, ut Baptismus conferretur solum in Paschate, & Pentecoste; præterea ex parte ipsius baptizandi adhibetur Sal, qui in os eius immittitur, & sa- liua, qua eiusdem aures, & nares linuntur, cum verbo, *Ephata*, id est, adaperire, inunctio olei. Catechumenorum inter peccatum, & scapulas ante Baptismum, & post ipsum inunctio chrysotis; ac demum suscep- tores, seu Patrini, ac Pedagogi, & nominis impositio facta ad arbitrium eorum, si baptizatus ipse non sit capax ad illud eligendum, qua cum aliis nonnullis prosequitur fusè, ac diligenter P. Vasquez tota disp. vlt. de Baptismo.

Art. 2. Hec porrò omnia fuerunt iam olim conuenientissimè instituta, & quæ pertinent immediatè ad ipsum opus, laudabiliter religiosè, & utiliter exhiben- tur à ministris. Quod quidem fusè, ac diligenter demon- strant pluribus, & autoritatibus Dionysij, aliorumque Sanctorum Patrum, & rationibus mysticæ significationis, Bellarminus, Suarez, & Vasquez in praesenti materia, & Durant. lib. 1. de ritibus Ecclesiæ, cap. 19. aliisque communiter cum D. Thoma tota quæst. 70. & 71. Conuincitur, verò omnium efficacissimè quoad præparatoria quidem remota, quia ea fuerunt instituta à Deo, aut ex revelatione Dei, cuius perfecta sunt opera, ideoque conuenientissimæ, quoad proxima verò præparatoria, quia inducta ea sunt au- thoritate Ecclesiæ, cui Deus specialiter assistit, nec permittit errare in vniuersali directione fidelium, præsertim quoad modum peragendi res sacras, & colendi Deum.

Art. 3. Idem facile, & efficaciter suaderi potest considerando breuiter singula. Primum Circumcisio conuenienter est instituta, tum secundum se, tum quatenus figuratiua Baptismi. Quia aliquod peccati originalis remedium fuit omni tempore necessarium: Oportuit verò, ne illud esset idem semper, & uniforme, sed procedente tempore sacerderetur magis perfectum minus perfecto, prout contigisset inaduentiam hominum notabiliter fuisse maiorem. Quæ notabilis differentia accidit potissimum tem- pore Abraham prima, & deinde tempore aduentus Christi Domini. Quæ apparent ex discursu præmisso supra in communi, quæst. 11. Oportuit rursus, ut populus, ex quo, & in quo futurum erat, ut Christus nascetur, segregaretur, atque speciali aliquo signo distingueretur a reliquis populis. Ut ergo vtrique huic fini simili prouideretur, opportunè instituta est circumcisio, cuius interuentu deleretur peccatum ori- ginalis, & quæ esset signum peculiare populi à Deo electi, ut ex eo, & in eo filius Dei, & hominis nasce- retur. Datum porrò est istud originalis remedium, & signum populi electi, in organo generationis, quia in eo maximè præualebat vis concupiscentiae solitæ per peccatum originale, idemque peccatum, indidem propagatur, atque inidem series generationis Christi, ipsaque eius generatio deducenda erat. Similiter fuit conuenienter instituta Circumcisio, quatenus præfiguratiua Baptismi Christi. Et quidem hoc sine institutam esse circumcisionem, quo tempore instituta est, ut representaret Baptismum postea futurum, & affirmat assuerantissime, & efficacissime probat Augustinus lib. 6, contra Iulian. cap. 3. di- cens: *Sacramentum circumcisionis in figura præcessisse baptismatis*, quis vel mediocriter sacris litteris eruditus

R. P. de Espatza Curs. Theol. Tom. II,

ignoret? cum apertissimè de Christo dicat Apostolus. *Qui est caput omnis Principatus in quo, & circumcisionis circumsione non manu facta in expoliatione corporis carnis; sed in circumcisione Christi consepulti ei in Baptismo*, ubi clarissimè Baptismus Christi appellatur circumcisionis Christi, nomine utique figuræ in rem figuratâ translato. Ratio autem analogia inter utrumque præcipitaliter consistit in tribus. Primum nimurum, quia sicut per Baptismum aggregatur quis populo fidelium, & accipit signum huius aggregationis, ut dictum est quæst. 47. ita per circumcisionem aggre- gabatur quis populo electo Dei, & manebat designa- tus ut talis. Deinde, quia sicut Baptismus continet in se professionem fidei, ut ibidem dictum est, ita circumcisionis eandem continebat, qua de causa dicitur ab Apostolo ad Roman. 4. signaculum iustitiae fidei. Tertiù, quia sicut per Baptismum exiit baptizatus veterem hominem, ut Christum induat, atque am- bulat in nouitate vita per obseruantiam legis Christi, ut pariter dictum ibidem est, ita etiam circumcisionis fiebat per abscissionem eius partis, in qua vel maximè est prædominium veteris hominis. Quia de causa dixit Irenæus l. 4. contra heres. c. 30. secundum carnem cir- cumcisio, circumcisionem præfigurabat spiritualis, & si- gnificantius August. lib. 6, contra Faust. c. 3. In quo mem- bro congruentius expoliatione carnis, & mortalis concu- piscientia figuratur, quam unde carnis, & mortalis fo- rus exiit. Patet itaque ex his cōuenientia circumcisionis, & secundum se, & in ratione figuræ Baptismi. De Baptismo Ioannis, quod fuit alterum preparato- riū remotum Baptismi Christi, nihil necesse est spe- cialiter dicere, cum sit satis ex se manifesta analogia inter utrumque, nec sit obscura ratio necessitatis, ut rei perfectissima præmittereatur aliquid eiusdem gen- eris minus perfectum; per quod proximè dispono- rentur animi ad intelligentiam, & assensum altissimi mysterij, atque ex sua natura maximè ardui.

Art. 4. Facilius est intellectu conuenientia eorum, quæ proximè præparant ad Baptismum, & simul concurrunt, ac peragantur cum ipso. Primum enim, cum Baptismus sit Sacramentum fidei, & incorpo- ratium baptizati in populum fidelem, congruenter præmititur Catechismus, qui instruit de articulis fidei, ut propositi, atque inspirati auctoritate Ecclesiæ, in fū solemnī, & vñque adeo sacrosancto, altius imprimantur, & firmius adhaerescant baptizato, vel immediatè si sit adultus, vel mediatè, si sit parvulus, & edocendus postea ab aliis, qui adsunt iuxta dicta supra quæstione 44. Deinde cum idem Baptismus sit causatius remissionis peccatorum, & salutis ani- mæ, cuius impeditio totis conatibus semper in- cumbit Dæmon, conuenienter omnino præfertur Exorcismus continens orationes, & preces Ecclesiæ, quibus potestas Dæmonis coercetur, & vis eius omnis figuratur, in cuius rei signum visibile, con- gruenter adiungitur exsuffratio corporalis, quatenus dictis precibus, quasi flatu quodam disficitur dæmon. Mysticæ significationis conuenientia in ceteris, quæ præterea adhibentur, est clara, & conspicua, sal enim, qui ori ingeritur cœlestem indicat sapientiam, quæ cum fiducia confertur per Baptismum, & veteris corrup- tionis sanationem, ac præseruationem, quæ similiter prouenit ex Baptismo. Saliualiniæ aures, & nares con- tinet imitationē similiiter litionis, qua Christus mu- tum sanavit, Marci 7. & illuminavit cœcum, Ioannis 9. & significat vim percipiendi fidem, quæ confertur per Baptismum, & habetur per auditum, ut dicit Apostolus; necnon vim percipiendi odorem vnguen- torum diuinorum, seu donorum Dei, quæ dictum est vniuersaliter conferri per Baptismum. Similis est applicatio cœterorum, quæ superius commemorata sunt. Circumstantia loci sacri ad hoc specialiter de-

putati non est typicè significativa, sed exigit sola ratione conducentia respectu actionis vique adeo sacrosancta, ac mysteriose. Circumstantia temporis determinata, iam non obseruantur, saltem ut plurimum, sicut olim obserabantur propter multitudinem baptizandorum, nimis iam magnam, ut tota duabus solis anni temporibus referuetur, cum termino paucorum dierum. De susceptoribus dictum est satis, quæst. illa 44. Circa impositionem nominis, cautum est in Concilio Niceno can. 30. Ne fideles imponant filiis nomina Gentilium, sed potius omnis natio Christianorum suis nominibus utatur, imponaturque nomina Christianorum in Baptismo. Nempe nomen ingerit uniuersique memoriam originis suæ, & inde habet vim quandam incitandi ad imitationem eorum, à quibus trahitur. Constat ergo omnia præparatoria Baptismi conuenienter, ac rationabiliter instituta esse.

Ad 1. Circumcisio non fuit unicum remedium peccati originalis, pro omni tempore, & pro omnibus hominibus, sed ante ipsam viguit remedium, quod dicitur legis naturæ, cum pari utilitate, cum qua, & permanens post institutam etiam circumcisionem, pro iis, qui circumcidii non poterant, aut non debent. Vnde necesse non fuit, ut circumcision, aut institueretur ante tempus quo instituta de facto est, aut pro fecundis etiam, & non pro masculis tantum, aut ut masculis ipsis permitteretur eius usus, & applicatio ante octauum diem. Quinimo, fuere in oppositum rationes conuenientiae superius ponderatae. Quibus, quoad circumstantiam octauæ diei, addit D. Thomas, tum correspondentiam magno plenam mysterio respectu aduentus Christi Domini, qui venit in octaua ætate, & induxit circumcisionem spiritualem deletiuanam peccatorum quoad culpam, & penam; tum teneritudinem infantium ante octauum diem, ob quam expediebat, ne prius caderentur cum periculo vitae. Quia etiam de causa cauetur Leuitici 22, ne animalia villa offerrentur Domino ante octauum diem, sed interim essent sub vberc matris sua. Ratio ob quæ oportuit circumcisionis institutionem, & usum præmissi promulgationis legis Mosaicæ, sicut præmissa de facto est ante annos vi minimum quadringentos, desumitur ex eo, quod oportet, ut ante promulgationem legis specialiter obligantis aliquem populum, detur iam ipse populus segregatus à reliquo populo; cuna lex ex sua natura feratur in communitatem. Populus autem Dei electus segregatus fuit à reliquo populo, & in se ipso coaluit per lignum circumcisionis, neque id fieri potuit breui tempore. Oportuit ergo, ut circumcision tanto tempore precederet legem, cuius, postquam lata est, & non prius, professionem continebat. Quod autem oportuerit, ut Sacramentum circumcisionis adhiberetur potissimum in organo generationis, licet esset illi deuincta obseruantia totius legis, quæ pertinet ad totum corpus iam superius apparuit admodum congruenter factum esse. Addit præterea D. Thomas art. illo 3, ad 1. Circumcisionem fuisse signum fidei, qua Abraham creditur. Cistum ex suo femine nasciturum, atque in premium eiusdem fidei, eidem primitus concessum, ac relatum esse, eiusmodi Sacramentum. Congruenter igitur addicta fuit ratio eius Sacramenti, illi corporis parti, cuius erat præcipua operatio in obiecto eius fidei. Adeo præterea Sacramentum, cuicunque denum corporis parti applicatum, atque perfectum in qualibet parte, operari in totum hominem æqualiter. Postremo, licet circumcision differret à Baptismo tot eiusmodi differentiis; habuit nihilominus conuenientiam cum eodem, quoad effectum remissionis peccatorum, aggregationis ad populum Dei, & segregationis ab aliis populis. In Sacramentis autem præci-

puè consideratur effectus ipsorum. Vnde Circumcisio præulit figuram Baptismi præ aliis veteribus symbolis eius.

Ad 2. Nullum est inconveniens, ut præcedant plures figuræ eiusdem rei, si sint diuersæ rationis, sive manifestior, quæ propinquius accedit ad rem figuratam. Imò id est maximè conueniens, ac necessarium, quando res figurata est præstantissima, cuius propterea, nulla una figura reperitur adæquata, leque sola sufficiens. Huiusmodi autem figuratum est Baptismus Christi, atque Baptismus Ioannis fuit magis simili Baptismus Christi eidemque propinquior, quam circumcisione. Iam protectio columnæ nubis, & transitus maris rubri, fuerunt similiares Baptismo nostro, quam circumcisione, quoad aquam baptismalem, ex qua renascimur, cui est homogeneum mare rubrum, & quoad Spiritum sanctum, quo gignente renascimur, significatum per columnam nubis, sed quoad effectum, de quo maior habetur ratio, præeminebat similitudo circumcisionis, ut nuper dicebatur.

Ad 3. Dictum est. Catechismum utilem præmitti in Baptismo etiam pueri. Quia licet ipse non possit tunc percipere fidem, possunt tamen eam percipere iij, à quibus est postea edocendus, iidemque possunt obligari ad eum docendum, licet sua voluntate obligare illum specialiter non possint, ut discat. Adultus vero tametsi non habeat vitam spiritualem ante Baptismum, habet tamen ante ipsum vitam naturalem, ratione cuius est iam capax ad operationem inchoatiuam vitæ spiritualis. Similiter per exorcismum potest impediti potestas dæmonis, quæ ad exteriorem impeditiōnem Baptismi, tametsi interior eius dominatio circa animam non tollatur substantialiter ante iustificationem, cuius inducenda vim habet Baptismus.

Ad 4. Gustus Salis, & linitio, quæ sit saliuia obtinent decentiam, & solidam, ac seriam utilitatem ratione mystice significationis, cum qua, & propter quam adhibentur ab Ecclesia, ut dictum est. Vnde apud eos, apud quos, & à quibus, & circa quos adhibentur, conuenientissime adhibentur, esto iis, qui sunt foris, stulta videantur, quibus, & passio Christi & vita eorum, qui illum legitimè sequuntur, stulta videatur, quia stulti ipsi sunt.

Ad 5. Circa utilitatem, & efficaciam istorum sacramentalium partim dictum est supra in communione 56. & eadem de re dicetur iterum infra vberius quæst. 91. atque ex dictis in hac questione innotescit satis circa rem præsentem in particulari.

Ad 6. Sicut Princeps temporales laudabiliter inducunt leges particulares, ultra eas quas Deus, & natura immediatè condidit, prout ipsis videtur opportunum pro politico regimine Reipublicæ; ita etiam Principes Ecclesiæ laudabiliter constituant leges particulares, tum pro aliis rebus; tum maximè pro rebus sacris quam decentissime, & quam utilissime administrandis, prout opportunum ipsis videatur pro regimine spirituali populi Christiani, atque neutræ propterea peccant in legem Dei, que obicitur ex Deuteronomio, & ex Proverbii, nihil addendi verbis Dei nihilque minuendi. Quia videlicet sensus eius legis est, ne quid addatur legi Dei, quod eidem contradicat directè, vel indirectè, neve intrudatur, tanquam à Deo immediatè sancitum, quod humana cooperante voluntate, stabilitum fuerit. De cætero sicut Deus in genere causæ efficientis ea sola se solo producit, in quibus causæ secundæ cooperari nihil possunt, eos verò effectus omnes ad quos cædem cooperari aliquatenus possunt, non nisi iisdem etenus cooperantibus operatur; Ita etiam in genere causæ moralis, eas tantum leges, ac institutiones

sibi soli reseruat; ad quas capacitas rationis humanae, mentisque creata est insufficiens, eas vero ad quas eadem aliquatenus sufficit, nisi ipsa interueniente minime constituit, atque determinat. Hinc passim in scriptura laudantur non minus boni legislatores, ac institutores reipublicæ tum temporalis, tum spiritualis, quam laudatur fecunditas causarum secundarum superaddens plures effectus effectibus a solo Deo immediatè producētis. Ne videlicet frustraneam, ac laudabilem contulerit Deus creaturis suis, aut auctiuitatem ad agendum, aut prudentiam, ac sapientiam ad regendum. Hunc esse legitimum sensum legis illius Diuinæ de non addendo, nec minuendo, interpretes Catholicæ aperte in illis locis demonstrant ex contextu, & ex mente sanctorum Partum, atque ratio proposita efficaciter concludit: Hinc igitur effectum est, ut Deus per se ipsum immediatè instituerit Sacraenta quoad substantiam, & propterea Ecclesia nunquam quidquam immutauerit, immo declarauerit, immutare se minimè posse quoad substantiam, ut patet ex dictis supra communī quæst. 4. & 10. accidentales vero ritus eidem Ecclesiæ commiserit instituendos ut ille ex ipsius instinctu pro temporum & locorum opportunitate. Eos porrò, quos de facto constituit, constat ex dictis, nihil continere institutionibus diuinis contrarium, sed potius ad finem earum conferre plurimum. Vnde, qui illos obseruant sunt propterea omnino laudandi, nec illa ex parte comparandi cum iis, quorum punitionis exempla producuntur ex scriptura, quos videlicet certissime constat fuisse deditos idolatriæ, aut nouitates alias induxisse contrarias legi Dei.

Ad 7. Iam iterum dictum est supra in simili, de cere in casu necessitatis, quod seclusa necessitate non decet, aut non usque adeo decet. Nullum igitur est argumentum, quod dicitur ad decentem administrationem Baptismi absque consuetis solemnitatibus Ecclesiæ extra casum necessitatis ab omissione eorumdem minimè dedecenti, quando virget necessitas. Iam vero circa ministrum legitimum eiusmodi cærimoniarum eiusque ministros, nihil addere necesse est ultra ea, quæ obiter dicta sunt quæst. 42.

Q V A E S T I O L.

Vtrum Baptismus sit omnibus necessarius ad salutem.

Videntur non omnibus necessarius. 1. Quia non indigent remedio peccatorum, qui rationis usu, & libero carent arbitrio. Nempe hi peccare non possunt, & nemo potest esse peccator, aut indigere remedio peccatorum, quin peccet. Ergo pueri, alii que carente usu rationis non indigent Baptismo, qui est remedium peccatorum.

2. Parvuli non sunt deterioris conditionis in nouo, quam in veteri testamento, neque yngnam fuerunt, aut sunt deterioris proportionaliter conditionis, quam adulti. In veteri testamento, pueri, qui circumcidisti non poterant, poterant nihilominus consequi vitam æternam per remedium legis naturæ; atque adulti possunt ad illam peruenire: cum solo voto Baptismi, absque reali eius susceptione. Ergo Parvulis non est ita necessarius Baptismus, vt non possit illis subueniri per remedium legis naturæ, seu per fidem alicuius adulti, vt enim illis applicatam actionem aliqua exteriori, nec non per desiderium eos baptizandi, conceptum efficaciter a parentibus, aut ab aliquo aliando baptizari non possunt.

3. Nemo in alium transmittere potest, quod sibi

non inest. Ergo genitores baptizati vel aliter iustificati, antequam gignant, quibus proinde non inest peccatum originale cum generant, non possunt illud transmittere in prolem. Ergo pueri orti ex Parentibus mundatis prius à peccato originali, non contrahunt peccatum originale, & consequenter, nec indigent Baptismo. Confirmatur ex illo Pauli 1. ad Corinthi. *Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidem. & sanctificata est mulier infidelis per virum fidem. Alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt; ac proinde non indigent Baptismo, quia orti sunt à Parentibus sanctificatis.*

4. Non est necessarium ad salutem id, sine quo potest obtineri salus. Potest autem obtineri salus absque Baptismo aqua per dilectionem Dei super omnia, necon per martyrium, vt dictum est supra.

5. Baptismus non est sufficiens ad salutem vitæ æternæ. Quæ videlicet non obtinetur, si post Baptismum desit perseverantia in accepta iustitia. Ergo Baptismus non est necessarius ad salutem vitæ æternæ. Patet consequentia. Quia institutio Baptismi, non fuisset beneficium erga nos, nec præmiatio meritorum Christi, si imposuisset onus querendi aliquid, tanquam necessarium ad consecrationem vitæ æternæ, quin induxisset sufficientiam ejusdem vitæ æternæ consequendæ. Nec enim prodest præsentia rei insufficientis quantum nocet defectus rei necessariae, quando utraque est æquè contingens, ut accidit in re præsenti.

6. Quicumque est prædestinatus, certissime salvatur, & æquè certè perit, quicumque non est prædestinatus, sive baptizetur, sive non baptizetur. Ergo Baptismus non est necessarius, neque quidquam interferet pro consecratione vita æternæ.

Art. 1. Respondetur. Id, & eo modo est necessarium ad salutem, & consecrationem vitæ æternæ, quod, & quo modo est necessarium ad delenda peccata iam commissa, aut contrafacta, & ad vitanda peccata nondum commissa. Quia peccatum est vincum impedimentum vitæ æternæ, eamque Deus dat omnibus non habentibus in se yllum illius impedimentum; si quidem vult, quantum est de se, omnes homines saluos fieri. Baptismus autem est necessarius ad delenda peccata præcedentia, & ad vitanda peccata futura. Quia confert gratiam sanctificantem, quæ est incompossibilis cum peccatis præcedentibus, eaque proinde detet formaliter per se ipsa, & similiter cum eadem gratia omnes virtutes, quibus vitari possunt peccata in futurum. Ergo Baptismus est duplii titulo necessarius ad salutem vitæ æternæ quatenus, & tollit impedimenta illius, quæ iam insunt, & confert, vnde videntur, quæ nondum insunt.

Art. 2. Inter utrumque hunc titulum intercedit magnum quoddam discrimen. Nempe ratione deletioris peccatorum præcedentium, ita est necessarius Baptismus, vt sive culpabiliter, sive inculpabiliter desit, alicui, perinde eidem desit salus animæ, & vita æterna, certe fieri potest, ut ea præcisè de causa, utraque datur. Quia utrumque contingat deesse Baptismum, perinde permanere possunt eo ipso peccata præcedentia, quæ absque noto peccato sufficiunt ad occludendum aditum Regni Cœlorum. Quapropter Baptismus ex hoc capite dicitur, & est necessarius ad salutem animæ, necessitate medijs, seu est necessarius, sicut est necessarium medium ad consecrationem finis, de cuius ratione est, ut non obtineatur prætermisso medio, sive culpabiliter, sive inculpabiliter prætermittatur. At idem Baptismus, quatenus conferens ad vitanda peccata in futurum, non est ita necessarius, vt si inculpabiliter prætermittatur, perinde oblitus eiusdem defectus. Si enim inculpabiliter prætermittatur non ob id præcisè necesse erit, ut

subsequatur peccatum aliquod nouum; quod videlicet implicat in terminis, ut inculpabiliter subsequatur. Quapropter Baptismus ex hoc capite dicitur & est necessarius ad salutem animæ, sola necessitate præcepti, siue est necessarius præcisè, sicut est necessaria alia quælibet res præcepta, quatenus præcepta, quæ si prætermittatur inculpabiliter, ob impotentiam, aut ignorantiam, nullum propter se uitare impedimentum vitæ æternæ. Itaque Baptismus est necessarius ad salutem necessitate, tum medijs, tum præcepti. Dicendum verò prius est de necessitate medijs, quam de necessitate præcepti, quia necessitas medijs, est maior necessitas, eadémque est magis propria Baptismi vt pote cum paucioribus aliis rebus sibi communis.

Art. 3. Baptismum esse necessarium ad salutem necessitate medijs, appareat in primis clare ex verbis Christi Domini. Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei.* Qui modus loquendi clare indicat Baptismum ita esse necessarium ad vitam spiritualem, & ad introitum in Regnum Dei, sicut est necessaria nativitas naturalis ad vitam naturalem, & ad introitum in hunc mundum. Alioquin enim inepte induceretur verbum renascendi, pro exprimenda necessitate Baptismi ad introitum in Regnum Cœlorum. Inducitur autem id verbum, etiam iterum ibidem, dum dicitur. *Oportet vos nasci denovo.* Eodem pertinet, quod Apostolus ad Titum 3. Baptismum vocat generationem, nempe ad indicandum, istam secundam generationem, ita esse necessariam ad redditum in gratiam, sicut est; necessaria prior generatio ex Adam ad contrahendum peccatum originale. Hinc ista veritas est saepius definita in hoc sensu ab Ecclesia, ut appareat ex epist. 26. Innocentij 1. ad Concil. Mileu. contra Pelagianos, ex Concil. Florent. in decreto Eugenij, §. *Hac omnia*, & ex Tridentino sess. 7. can. 5. de Baptismo.

Art. 4. Dispari autem modo est necessarius Baptismus parvulis, & adultis. Parvulis enim est necessarius determinatè prout in re suscepimus. Quia ex una parte est illis omnino necessarius, ut patet ex testimoniis inductis. Ex alia parte, sunt incapaces, qui effectum, & fructum Baptismi consequi aliter, possint, quam ipsa eius susceptione reali. Vnde Augustinus lib. 2. de anima, & eius orig. cap. 12. *Noli*, inquit, *credere noli dicere, noli docere, infantes antequam baptizenur morte præmentes, posse peruenire ad indulgentiam originalium peccatorum, si vis esse Catholicus.* Idem constat inter alia, ex Concil. Trid. sess. 5. can. 4. & 5. de peccato originali. At adulti possunt iustificari non solum per Baptismum propter in re suscepimus, sed etiam per eundem solum in voto. Possunt enim iustificari, ante Baptismum re ipsa suscepimus, per dilectionem Dei super omnia, ut dictum est supra quæst. 41. atque haec dilectio continet in se votum, seu propositum Baptismi, re ipsa suscipiendo, siquidem continet votum, ac propositum totius legis adimplendæ; & quia præterea per se ipsum formaliter est dispositio sufficiens, eaque optima ad realem susceptionem Baptismi. Quia haec omnia coniunctim habet dilectionem Dei super omnia, meritò dicitur Baptismus in voto. Vnde respectu adultorum, Baptismus est necessarius solum diuinituè, nempe vel in re, vel in voto; parvulis vero determinatè prout in re. Quod tamen respectu vtrorumque verificatur solum iuxta ordinatum cursum, ac dispositionem rerum. Constat nimis ex doctrina tradita in dicta quæst. 41. occurrente casu extraordinario martyrij utrolibet per ipsum iustificari, & salvare posse.

Art. 5. Alia adhuc ratio peculiaris superest præterea, respectu adultorum, ob quam est ipsi necessarius.

Baptismus prout in re suscepimus. Quia videlicet suscepit realis Baptismus est necessaria ad realem susceptionem reliquorum sacramentorum, ac proinde, & Sacramenti penitentiae, quod esse ad salutem necessarium necessitate medijs, specialiter ostendetur infra ex professo, quæst. 86. Vnde qua ibi dicentur à fortiori probabunt similem necessitatem Baptismi. Licet autem reliquæ Ecclesiæ Sacraenta non sine usque adeo necessaria; habilitas tamen ad illa suscipienda, maximè ad suscipiendam Eucharistiam, & ad participanda cætera bona communia Ecclesiæ est usque adeo necessaria, ut contemni, aut diu diffiri, non nisi imprudentissime possit, & cum magno periculo amittendæ vitæ æternæ, ob defectum tot tantorumque subsidiorum spiritualium. Ex hoc igitur etiam capite appareat specialiter necessariam esse realem susceptionem Baptismi, necessitate medijs, saltem indeterminatè, modo dicto. Indidem obiter colligi potest, quam congruentia dispositum sit, non solum, ut quilibet viator licet minister hoc Sacramentum in casu urgentis necessitatis, tanquam idoneus ipsius pro eo casu minister, sed etiam, ut quilibet quandolibet, & cuilibet nondum baptizato validè illum conferat, tametsi conferat illicite ut dictum est quæst. 42. Quia videlicet quilibet, quando ibet, ex quo natus est, constituitur in necessitate absolute magna suscipiendi huius Sacramenti, propter rationem modo propositam, ideoque oportuit ut quandolibet, & a quilibet collatum valeret. Ne videlicet ex opposita prouidentia ratione, ac legis dispositione suborbi facile possent scrupuli de valore Sacramenti, & initerabilis, & usque adeo necessarij, multiplici ex capite, necessitate medijs, ut obseruat optimè Suarez disp. 23. sect. 1. §. congruentia verò.

Art. 6. Necessitas præcepti naturalis Diuini est inseparabilis, immo, & indistincta realiter à necessitate medijs; quandoquidem voluntas præcipendi aliquid, nihil est aliud, quam voluntas constituendi illud in ratione medijs necessarij ad consecutionem vitæ æternæ; ut dictum, & expostum est quæst. 10. & 21. de act. hum. Vnde quicunque libere omittit aliquid necessarium necessitate medijs ad salutem virgente tempore pro quo est ita necessarium, eo ipso peccat contra præceptum naturale diuinum. Quapropter cum distinguitur necessitas præcepti à necessitate medijs ad salutem, sermo est de præcepto Diuino positivo, ratione cuius constituitur aliquid in ratione medijs necessarij ad salutem, cum ex sua natura non esset ita necessarium, aut absolute, aut pro aliquo determinato tempore, aut pro aliqua alia circumstantia particulari. Communis autem, eadémque vera Theologorum sententia est cum D. Thoma, quæst. 68. art. 1. & in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæstiunc. 2. Baptismum esse necessarium necessitate etiam præcepti positivi Diuini, atque hoc præceptum obligare grauiter adultos ad suscipiendum Baptismum, cum primum dignè, & commodè suscipi potest, & ad eundem seruata proportione administrandum pueris non aliundem impeditis ex condizione, aut voluntate Parentum, aliaque simili de causa, iuxta notata supra, quæst. 45. Colligitur hoc præceptum communiter ex prædicatis verbis Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit &c.* Colligitur insuper indirectè ex illis aliis Matth. vlt. *Docete omnes gentes baptizantes eos.* Colligitur denique ex Concil. Trid. sess. 7. can. 5. de Baptismo ubi damnantur dicentes Baptismum liberum esse, idest non obligari homines ad ipsum suscipiendum, præcepto utique Diuino, cum humanum, & Ecclesiasticum obligare non possit nondum baptizatos, ideoque nondum subiectos Ecclesiæ. Idem suadetur efficaciter ratione æquitatis ut tale præceptum imponeretur, fundata in summa huius

Quæst. L. Vtrum Baptismus sit, &c. 381

huius Sacramenti utilitate, ac necessitate ad plurima, & maxima subsidia vita spiritualis perducentia ad vitam æternam.

Art. 7. Praeceptum Diuinum naturale, & posituum non cœperunt obligare pro eodem tempore, nec obligant eodem semper modo; præceptum namque naturale Diuinum caput cum primum institutus est Baptismus, & ex vi ipsius institutionis, atque adeo cœpit obligare ante passionem Christi, ut apparet ex dictis quæst. 38. circa tempus institutionis. Quia videlicet ex quo institutus est, ex sua ipsa natura, cœpit esse necessarius ad salutem vitæ æternæ, sicut cœpit esse necessarius ad remissionem peccatorum, uti ponderatum est supra art. 2. Verum hæc necessitas, & obligatio fuit disiunctiva ante passionem Christi, & vñque ad promulgationem vniuersalem Euangeli. Quia eo usque vigore circumcisio, & remedium legis naturæ, sicut ante adventum Christi, vti fert communis Theologorum opinio. Vnde eo usque fuit vnicuique liberum, ut vteretur, vel Baptismo Christi vel circumcisione vel remedio legis naturæ respectuè, iuxta dicta supra. At post vniuersalem promulgationem Euangeli, cœpit obligare determinatè, non solum præceptum naturale Diuinum ad usum Baptismi Christi præ circumcisione, & remedio legis naturæ; que videlicet ex tunc euauere, sed etiam præceptum posituum Diuinum obligans ad susceptionem Baptismi, cùm primum commodè fieri potest, ut nuper dicebatur, eos etiam qui iam essent iustificati per dilectionem Dei super omnia. Qua de causa Cornelius, licet iustificatus prius peribetur art. 10. Baptizatus nihilominus à Petro Claudio hæc omnia verbis Concil. Trident. sess. 14. cap. 4. *Translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratie, & adoptionis filiorum Dei, post Euangelium promulgatum sine lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est. Nisi quis renatus fuerit &c.* In quibus apparet clarè necessitas determinata Baptismi, post eam promulgationem, præ circumcisione, & remedio legis naturæ, neque obscurè colligitur necessitas omnino determinata præcepti positui obligantis ad realem susceptionem Baptismi eos etiam, qui aliunde iustificati prius fuerint; Siquidem alter fieri non potest, ut in iustificatione non obtenta per Baptismum aquæ contineatur necessario votum eiusdem Baptismi. His igitur modis Baptismus est omnibus necessarius necessitate, tum medijs, tum præcepti.

Ad 1. Tametsi pueri peccare propriâ voluntate minimè possint, possunt tamen contrahere peccatum aliena voluntate commissum, & de facto illud contrahunt, & nascuntur verè, proprièque peccatores, & filij iræ, ut dictum est quæst. 6. de iustif. & alibi pluribus dicendum est, vnde indigenit Baptismu minus quam adulti, quòd attinet ad consecutionem vitæ æternæ, vti multi, & magnis argumentis prosequitur Augustinus lib. 1. de peccat. merito. c. 18. lib. 1. de anima, & eius origine cap. 9. & lib. 3. à c. 11. atque alibi saepè aduersus Pelagianos, qui negabant necessitatem Baptismi, respectu paruolorum, quia negabant peccarum originale.

Art. 1. Ad 2. Malè audit apud Theologos omnes Catholicos, opinio Caietani dicentis quæst. 68. art. 2. pueris, qui baptizari non possunt, prodesse posse ad salutem, & vitam æternam fidem parentum eis applicatam religioso aliquo signo externo. Audit vero male iure optimo. Quia sententia Saluatoris, *Nisi quis renatus fuerit, est omnino absoluta, nec capax conditionis pro cuiusque arbitrio; qualiter pro suo inducit ultra Caietanus.* Vnde August. lib. de nat. & grat. cap. 8. cum egisset de paruolo nato, & mortuo, vbi baptizari non potuit, concludit sic. *Absolutus enim Pe-*

lagius, & aperiat ei, contra sententiam Domini Regnum Cœlorum. Iterum lib. 1. de peccat. merito. & remis. cap. 24. Nulla præter Baptismum Christi salus promittitur infanticibus. Quia infantes si per Sacramentum, quod ad hoc est diuinus institutum in credentium numerum non transeat, in tenebris manent. Recognoscantur verba eiusdem relata supra art. 4. Videri etiam possunt D. Thomas, tum in præsenti quæst. 73. art. 3. tum maximè 1. 2. quæst. 113. art. 3. ad 1. & in 4 diff. 4 quæst. 3. art. 3. quæst. 2. ad 3. & communiter alij ibidem negantur, in terminis propriis impossibilitatis Baptismi, vñllum aliud supereesse remedium respectu paruolorum.

Art. 2. Ad rationem dubitandi in contrarium negatur, paruulos propterea esse deterioris conditionis nunc, quam olim, aut quam adultos, quædocunque. Quia facilis fieri poterat, ut decesset, & plures decerat in veteri testamento, qui veram fidem præhaberet, eamque ritè applicare vellet paruulo indigent, quam decelè modo possit, ac desit aliquis, siue fidelis siue infidelis, qui possit, & velit, siue bona, siue mala voluntate baptizare, ut apparet consideranti arduitatem fidei, religiosæ applicationis eius, atque facilitatem baptizandi, modo dicto. Similiter est difficilis adultis non solum; ut concipient dilectionem Dei super omnia, qua immediatè iustificantur, sed etiam dispositionem aliam inferiorem, qua disponantur ad iustificationem per Baptismum, utque habeant, per quem doceantur de fide atque in eam inducantur; quām, ut adsit paruulus, qui baptizare, & possit, & velit absque ullo suo incommodo exteriori, aut interiori animi difficultate. Melior igitur potius est absolute conditio paruolorum post Euangelium.

Ad 3. Verissimum est neminem posse transmittere in alium, quod sibi non inest, quoad ea, quæ dependent ex actuitate, aut voluntate cuiusque propria secundum se præcisè considerata. Idem nihilominus est falsum quoad ea, quæ ita dependent ab actuitate, & voluntate cuiusque propria, ut simul etiam dependent ab aliena quoque, & actuitate, & voluntate, atque lege. Huius autem posterioris generis est transmissio peccati originalis. Vnde quoad ipsam nihil concludit principium assumptum in obiectione. Testimonium porro illud Apostoli perabsurdè trahitur in eum scopum, tam enim absurdum est filium sanctificari formaliter sanctitate parentum; quām absurdum est virum sanctificari formaliter sanctitate vxoris, aut hanc sanctitatem illius. Sensus igitur Apostoli est virum, & vxorem esse sanctificabiles, ac debere sanctificari, atque sanctificari nonnunquam exemplis, adhortationibus, & orationibus mutuis; & deinde voluntate, ac diligentia eorum mundari, ac sanctificari filios; nempe faciendo, ut illis ministretur Baptismus, aut etiam ministrando illum per se ipsos. Eatenus enim præcisè subiecit Deus filios paruulos voluntati paternæ; non vero ita ut sola sua voluntate possint gratiam, aut augmentum gratiae in illos inducere, aut eisdem auferre, vel minuere, quam iam habuerint; aut peccatis suis peccatores illos pariter efficere; sicut quoad bona temporalia possunt aliquatenus efficere; è quibus tamen perpetram inditetur paritas pro rebus ordinis supernaturals, quæ dependent ex libera, & gratioſa iustificatione Dei.

Ad 4. Dictum iam est *Sacramentum Baptismi prout in re suscepimus non esse determinatè necessarium ad salutem, necessitate medijs, præsertim respectu adulorum; idque solum conuincit obiectio. Nempe Baptismus in voto habetur ab adultis, tum per dilectionem Dei super omnia, tum per quamlibet aliam dispositionem sufficientem ad consecutionem vitæ æternæ per martyrium.*

Ad 5. Omnino sufficit Baptismus ad salutem vitæ æternæ, & gloriam, si postea non superueniat impedimentum

382 Liber X. De Sacramento Confirmat.

pedimentum noui peccati ex abuso baptizati. Conferit præterea vires gratiæ sufficientes, vt vitari possit omne tale impedimentum peccati mortalis; tametsi non conferat infallibilitatem infrustrabilem, vt videtur de facto. Quod nimurum præstari non potuit saluo libero arbitrio, quod est homini connaturale. Id autem abunde sufficit pro beneficentia institutionis Baptismi, vt pote instituti pro iis, qui iam erant rei peccati, & ratione eius exclusi æternum à Regno Cœlorum. Vnde onus suscipiendo Baptismi, est valde lucrosum, & fœlix quædam necessitas, seu obligatio commutandi peccatum, & mortem æternam cum gratia, & vita æterna.

Ad 6. Prædestinatio, est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur, vt fert communis ex Augustino definitio. Vnde sicut est certissimum, esse saluandum quicunque est prædestinatus: Ita etiam certissimum est eundem adhibitum, vel obtentum esse media ad salutem necessaria, ac proinde Baptismum, vel in re, vel in voto, aut æquivalenter in martyrio. Ineptè igitur dicitur prædestinatum esse saluandum, siue baptizetur, siue non baptizetur: sicut diceretur ineptè baptizatum, si illico moriatur, esse saluandum, siue sit prædestinatus, siue non sit prædestinatus. Nempe hæc extrema sunt mutuo inter se conexa sensu superioris explicata, ideoque conditionales eiusmodi sunt de subiecto non supponente quoad separabilitatem conditionis à conditionato.

INCIPIVNT QVÆSTIONES de Confirmatione.

QVÆSTIO LI.

Vtrum Confirmatione sit Sacramentum perfectum Baptismi, per augmentum virtutis, ad constantem professionem fidei.

VIETVR non esse 1. Quia in scripturis habetur expressio eorum omnium, quorum notitia, & fides est necessaria ad salutem, & profectum animæ, atque ad cultum legitimum Dei. Vnde quæ sunt eiusmodi, inter ea, quæ dixit, & fecit Christus Dominus, omnia expressa sunt in Euangeliis, dicente Augustino tract. 42. in Ioan. *Multa quidem Dominum, & dixisse, & fecisse, quæ scripta non sunt, electa vero esse, quæ scriberentur, quæ credentium saluti sufficienter.* Sacramentorum autem notitia, & fides est cum primis necessaria ad predictos fines, vt patet, eadémque omnia sunt instituta à Christo Domino, vt dictum est supra in communi. Cum ergo nulla repertatur in sacris literis expressio Sacramenti Confirmationis, neque Euangelista quidquam dicant de institutione eius per Christum, credendum nequaquam est Confirmationem esse verum noui testamenti Sacramentum, sed esse ceremoniam quandam, inducitam in Ecclesiam sola Pontificum autoritate, præsertim Melchiadis Papæ, à quo plurimum illa commendatur in Epistola ad Episcopos Hispaniarum, quæ habetur de consecrat. dist. 5. cap. 3. *De his.*

2. In ordine naturali sufficit homini iam nato cibus, & potus, vt augatur, totamque virum perfectionem acquirat sufficientem ad omnes operationes vitae naturalis, & ad totam ipsius perfectionem. Ergo similiter in ordine supernaturali, sufficit homini post Baptismum, per quem spiritualiter nascitur, cibus & potus spiritualis, quæ habentur per Sa-

cramentum Eucharistia. Ergo perperam interseritur his duobus Sacramentis, Sacramentum aliud Confirmationis, quasi conseruatuum, ac promotium perfectionis habita per baptismum.

3. Nullum Sacramentum institutum est specialiter ad inducendam perfectionem peculiarem; aut charitatis, aut spei quæ sunt virtutes nobiliores, quam fidem. Ergo multo minus est institutum Sacramentum peculiare, ad inducendam perfectionem fidei. Eo vel maximè, quia Baptismus est Sacramentum fidei, vt supradictum est, idèque sufficienter stabilitur unusquisque in fide, atque ad eius constantem professionem disponitur, per Baptismum, absque adminiculo alterius Sacramenti ad id ipsum ordinati. Quia Dei perfecta sunt opera, & consequenter, vnumquodque se solo est sufficientissimum in suo genere.

4. Sacraenta nouæ legis expressit Deus in lege veteri, per figuræ, & similitudines congruentes, vt dictum est supra de Baptismo, & dicendum est infra de Eucharistia; eadémque consecravit Christus Dominus, aliquo eorum vsu, vt esset perfectum nobis exemplar, cui conformaremur in vsu eorumdem Sacramentorum. Confirmationis autem, neque illa figura præcessit in veteri testamento, neque eadem est vñquam vsus Christus Dominus, sicut vsus est Baptismo, & Eucharistia. Ergo Confirmatione non est Sacramentum nouæ legis.

5. Non constat, nec vllis indicis deduci potest ex Euangelica narratione, quando Christus Dominus instituerit Sacramentum Confirmationis. Nunquam ergo illud instituit.

Art. I. Respondetur. Dogmata, & mysteria nostre fidei sunt in dupli genere. Alia namque sunt fundamentalia, & maximè ardua, vt mysterium Trinitatis Diuinæ, quæ est principium cæterorum omnium, mysterium Incarnationis Verbi Dei, à quo proueniunt omnia dona gratiæ, peccatum originale, à quo proueniunt causaliter omnia mala animæ, & occasionaliter omnia eadem dona gratia simul cum eorum auctore Christo; atque haec ipsa exorbitant usque adeo ab ordine rerum naturali, vt sint creditu difficultima, & sic de similibus. Alia vero sunt dogmata, & mysteria, quæ ad priora illa consequuntur, nec sunt secundum se valde difficultia creditu, sed facile inducuntur in animum primis illis semel admisis, vt nemo, aut vix illus fidem eis neget, prioribus illis admisis lem, atque retentis, neque ab istis recedat, præcisè ne cogitat illis assentiri. Huius generis sunt cultus, & veneratio Sanctorum Martyrum, imagines eorum, & similia. Quæ sunt prioris generis, oportuit exprimi in scriptura verbis immediatè dictatis à Deo, vt authoritas Diuinitatis magis conspicua, omnibusque, & singulis non modo sententiis, sed etiam syllabis, & apicibus verborum suorum perfectissimè instruens intellectum, & permanentius obtutibus occurrentis in Scriptura, impelleret fortius ad credendum, atque induceret perfectius ad exactam credendorum notitiam. Quæ vero sunt generis posterioris sufficit, vt innotescerent per traditionem, verbis pro libito eleatis ab unoquoque tradente, & manentibus dispartiter in audientibus pro captu cuiusque. Hac de causa in Sacramentis quoque diuersitas eiusmodi obseruata est, atque de Baptismo, qui est fundamentum ceterorum Sacramentorum plurimus habetur sermo in scripturis Canonicis, vt appareat ex multis illis testimoniis, quæ superius circa ipsum producta sunt; & similiter habentur in Euangeliis, & apud Apostolum loculentissima, & clarissima testimonia circa Sacramentum Eucharistia, quod est, & præstantissimum omnium Sacramentorum, & difficultissimum, quod creditur, vt apparet in infra in eius expositione; Idemque ferè obseruare proportionaliter licebit, circa ea, quæ dicuntur.